

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕ
ΥΙΟΘΕΤΗΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ»**

ΚΑΤΡΙΒΕΣΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

DEMAJ ORNELA

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΛΑΜΠΑΚΗ ΑΘΗΝΑ

ΠΑΤΡΑ, ΙΟΥΛΙΟΣ 2016

TECHNOLOGICAL EDUCATIONAL INSTITUTE OF WEST

DIPLOMA THESIS

**« COUNSELLING FAMILY WITH
ADOPTED CHILDREN AND
THE ROLE OF SOCIAL WORKER »**

**A thesis submitted to the Department of Social Work Faculty of Health and Welfare,
in fulfillment of the requirements for the Diploma in Social Work**

PATRA, JULY 2016

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η μελέτη αυτή για την διεκπεραίωση της πτυχιακής μας εργασίας, αποτέλεσε ένα όμορφο και γόνιμο ταξίδι που είχε τελικό προορισμό τους στόχους της παρούσας έρευνας. Στο ταξίδι αυτό βιώσαμε έντονα συναισθήματα αγωνίας αλλά και υπομονής, επιμονής, αισιοδοξίας, χαράς, και δημιουργίας. Το ταξίδι αυτό μας άνοιξε νέους πνευματικούς ορίζοντες και επέδρασε στον τρόπο σκέψης μας μέσα από την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών με κοινωνικούς λειτουργούς από διάφορους κοινωνικούς φορείς, με τους οποίους η συνεργασία υπήρξε για εμάς μοναδική εμπειρία.

Ως ελάχιστη ένδειξη ευγνωμοσύνης, επιθυμούμε να εκφράσουμε τις θερμές ευχαριστίες μας στην επιβλέπουσα της πτυχιακής κυρία Αθηνά Λαμπάκη, η οποία μας καθοδηγούσε όλο αυτό το διάστημα.

Ευχαριστίες οφείλουμε στον Σύνδεσμο Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος ιδιαίτερα στο τμήμα Δυτ. Ελλάδας για την ουσιαστική συνομιλία που είχαμε σχετικά με το θεσμό της υιοθεσίας και για το πλούσιο υλικό της ποσοτικής έρευνας.

Πάνω απ' όλα όμως, το μεγαλύτερο ευχαριστώ το οφείλουμε στις οικογένειές μας, για την ολόψυχη αγάπη, την στήριξη και την αμέριστη συμπαράστασή τους καθόλη τη διάρκεια των σπουδών μας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία παρουσιάστηκε μια ανάλυση του όρου «υιοθεσία» καθώς επίσης και της διαδικασίας με την οποία πραγματοποιείται. Επίσης, μελετήθηκαν οι απόψεις των κοινωνικών λειτουργών σχετικά με το συγκεκριμένο θεσμό και τον τρόπο με τον οποίο δραστηριοποιούνται σε ανάλογες περιστάσεις. Ο θεσμός της υιοθεσίας αποτελεί ένα ευαίσθητο θέμα το οποίο δημιουργεί το ενδιαφέρον προς μελέτη. Η υιοθεσία αποσκοπεί στην οικογενειακή και κοινωνική αποκατάσταση του παιδιού που για διάφορους λόγους δεν μπορεί να ζήσει με τη φυσική του οικογένεια. Αυτή η έννοια της υιοθεσίας δίνει το προβάδισμα στην κάλυψη των αναγκών του παιδιού και όχι των θετών γονέων. Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού σε αυτή τη διαδικασία είναι ιδιαίτερα σημαντικός καθώς προσπαθεί να προασπίσει τα δικαιώματα του παιδιού παρέχοντας του ένα ασφαλές και ήρεμο περιβάλλον σε οικογένειες οι οποίες κρίνονται ότι είναι κατάλληλες. Λόγω της σημαντικότητας του κοινωνικού λειτουργού στη διαδικασία της υιοθεσίας επιλέχθηκε η μελέτη του συγκεκριμένου θέματος. Τα αποτελέσματα της έρευνας καταδεικνύουν ότι το 40,6% των κοινωνικών λειτουργών θεωρούν ότι υπάρχει επάρκεια της συμβουλευτικής της οικογένειας στην Ελλάδα ενώ παράλληλα το 45% των κοινωνικών λειτουργών θεωρούν ότι οι οικογένειες που υιοθετούν κάποιο παιδί θα πρέπει να ελέγχονται τουλάχιστον μια φορά το τετράμηνο.

Λέξεις κλειδιά: υιοθεσία, συμβουλευτική, οικογένεια, κοινωνικός λειτουργός

ABSTRACT

In this thesis is presented analysis of the term "adoption", and the process by which they are incurred. The opinions of social workers also studied on this term and also is recorded how they work under similar conditions. The institution of adoption is a sensitive issue that creates interest for study. Adoption aims at family and social rehabilitation of children who for various reasons cannot live with their natural family. This concept of adoption, meets the children's needs, against the needs of adoptive parents. Through the use of the possibilities and perspectives of empowerment, social workers are in a unique position to support all members of the adoption triad which includes birth parents, child, and adoptive parents. Social workers are tasked with finding the best family for children, not the best child for families. The role of social worker in this process is particularly important as it seeks to defend the rights of children by providing a safe and peaceful environment in families which are deemed to be appropriate. Due to the significance of the role of social worker in the adoption procedure we choose to study this issue. The survey results show that 40.6 % of social workers believe that there is adequate counseling of family in Greece, while 45% of social workers believe that families who adopt a child will at least be checked once a quarter.

Keywords: adoption, counseling, family, social worker

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΟΡΟΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	13
1.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΟΡΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ.....	13
1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	14
1.3 ΤΥΠΟΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	16
1.4 ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΙΟΘΕΣΙΑ	23
2.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΟΡΙΣΜΟΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ	23
2.2 Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ	24
2.3 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ	25
2.4 Η ΥΙΟΘΕΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	26
2.4.1 ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ	27
2.4.2 ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΥΙΟΘΕΣΙΑ	28
2.5 Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΥΙΟΘΕΣΙΩΝ.....	29
2.5.1 ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΠΟΥ ΥΙΟΘΕΤΕΙΤΑΙ	30
2.5.2 ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΧΑΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗ ΥΙΟΘΕΣΙΑ	31
2.6 ΥΙΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΟΜΟΦΥΛΑ ΖΕΥΓΑΡΙΑ	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΝΑΔΟΧΗ	36
3.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ.....	36
3.2 ΕΙΔΗ ΑΝΑΔΟΧΗΣ	37
3.3 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΔΟΧΩΝ ΓΟΝΕΩΝ	37
3.4 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΔΟΧΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ	42
4.1 ΠΩΣ ΔΙΝΟΝΤΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΓΙΑ ΥΙΟΘΕΣΙΑ.....	42
4.2 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	42
4.2.1 ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΥΙΟΘΕΤΟΥΝΤΟΣ.....	43
4.2.2 ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΥΙΟΘΕΤΟΥΜΕΝΟΥ.....	44
4.3 ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΤΟΥ ΥΙΟΘΕΤΟΥΜΕΝΟΥ	46
4.3.1 ΣΥΓΚΡΟΥΟΜΕΝΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ	47
4.4 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	48
4.4.1 ΚΙΝΗΤΡΑ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΘΕΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ.....	49
4.4.2 ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	50
4.4.3 ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ ΘΕΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ.....	54
4.4.4 ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΣΙΑ.....	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ	
   Η ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	56
5.1 Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	56
5.2 ΟΙ ΑΞΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ	
ΡΟΛΟΙ ΤΟΥ	57
5.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΘΕΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ.....	58
5.4 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ	
.....	60
5.5 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΜΕ ΤΟ ΘΕΤΟ ΠΑΙΔΙ	
.....	61
5.6 ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕ ΥΙΟΘΕΤΗΜΕΝΟ ΠΑΙΔΙ.....	62
5.7 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ ...	63
5.8 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΥΙΟΘΕΣΙΑ.....	65
5.9 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΔΟΧΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	
.....	68
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	69
6.1 ΣΚΟΠΟΣ-ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	69
6.2 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	70
6.3 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.....	70
6.4 ΕΙΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	71
6.5 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ-ΔΕΙΓΜΑ	72

6.6	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ.....	72
6.7	ΧΡΟΝΟΣ- ΤΟΠΟΣ	72
6.8	ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ	73
6.9	ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	73
6.10	ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	74
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....		75
7.1	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	69
7.2	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	702
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....		104
8.1	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	694
8.2	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	706
8.3	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ.....	704
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....		115
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ.....		118
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: Ν.2101/1992-ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ		122
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ:ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ.....		123

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η υιοθεσία είναι ένας θεσμός που συναντάται από τα αρχαία χρόνια μέχρι σήμερα και διαπερνά όλους τους πολιτισμούς και τους αιώνες. Η υιοθεσία, ως μεταβαλλόμενος κοινωνικός θεσμός, εξελίσσεται δυναμικά ως προς τη φιλοσοφία, τις αρχές και την πρακτική της, αντικατοπτρίζοντας ταυτόχρονα τις πολιτικοοικονομικές και κοινωνικοπολιτισμικές αλλαγές της κοινωνίας.

Σε κάθε ιστορική εποχή, χιλιάδες παιδιά σε όλο τον κόσμο στερούνται τη φροντίδα της βιολογικής τους οικογένειας, λόγω πολέμων, φτώχειας, ασθενειών και άλλων κοινωνικοοικονομικών προβλημάτων και έχουν ανάγκη από προστασία και φροντίδα. Η υιοθεσία προσφέρει την ευκαιρία για διόρθωση, θεραπεία, ανακούφιση, ελπίδα και αισιοδοξία. Είναι ένας από τους σημαντικότερους θεσμούς της κοινωνικής πολιτικής και αποτελεί νομική, κοινωνική και ψυχοσυναισθηματική πράξη καθώς αγγίζει βαθιά πολλές πληθυσμιακές ομάδες και διακινεί έντονα συναισθήματα αγάπης, στοργής, αφοσίωσης, κοινωνικής προσφοράς, κατανόησης, αλλά και απώλειας, εγκατάλειψης, ματαιώσης, οδύνης και αντιπαράθεσης.

Η πολύχρονη εφαρμογή του θεσμού της υιοθεσία οδηγεί σήμερα στην πολυδιάστατη προσέγγιση και μελέτη του με στόχο τη διασφάλιση των συμφερόντων και την ευημερία του απροστάτευτου παιδιού.

Η υιοθεσία αποτελεί μια νομική διαδικασία, μέσω της οποίας δημιουργείται μια νόμιμη οικογένεια για το παιδί του οποίου οι βιολογικοί γονείς δεν είναι ικανοί ή είναι απρόθυμοι ή τους έχει αφαιρεθεί από το νόμο το δικαίωμα να το φροντίζουν. Η διαδικασία της υιοθεσίας τελείται και ολοκληρώνεται με δικαστική απόφαση. Οι παράγοντες που συμβάλλουν στην πραγματοποίηση της είναι οι βιολογικοί γονείς του προς υιοθεσία παιδιού, κυρίως η μητέρα, το παιδί, οι θετοί γονείς, οι αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες και το δικαστήριο που αποφασίζει για την υιοθεσία.

Η υιοθεσία ως θεσμός αποσκοπεί να καλύψει τις ψυχοσυναισθηματικές ανάγκες του παιδιού, να του εξασφαλίσει ένα μόνιμο και ασφαλές οικογενειακό περιβάλλον και να δώσει λύση στο ψυχοκοινωνικό πρόβλημα της άγαμης μητέρας, της μόνης μητέρας

και του άτεκνου ζευγαριού που λαχταρά ένα παιδί και επιθυμεί να γίνει γονιός (Παπαγιαννακοπούλου-Σπέντζα, 1998).

Ο Triseliotis (2000), αναφέρει ότι τα στοιχεία που συνθέτουν μια πετυχημένη υιοθεσία είναι τρία :

- Μια καλή νομοθεσία,
- Οργανώσεις-Υπηρεσίες Υιοθεσίας με επαρκή υποδομή και παροχές,
- Κοινωνικοί λειτουργοί που είναι ευαίσθητοι, έμπειροι, γνώστες της πλέον πρόσφατης σχετικής θεωρίας και έρευνας που νοιάζονται για το συμφέρον του παιδιού.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει σαν στόχο να μελετήσει την έννοια της υιοθεσίας σε όλες τις εκφάνσεις της καθώς επίσης και τη σημασία της συμβουλευτικής της οικογένειας στα παιδιά που έχουν υιοθετηθεί. Παράλληλα, στοχεύει στην ανάλυση του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού τόσο στα υιοθετημένα παιδιά όσο και στους θετούς γονείς τους.

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνηθούν οι απόψεις των κοινωνικών λειτουργών για την υιοθεσία και για τον τρόπο που αντιμετωπίζουν τις διάφορες καταστάσεις τόσο με τα υιοθετημένα παιδιά όσο και με τους θετούς ή φυσικούς γονείς τους ενώ παράλληλα διερευνάται κατά πόσο είναι επαρκής η συμβουλευτική της οικογένειας στην Ελλάδα.

Η συγκεκριμένη εργασία αποτελείται από το θεωρητικό και το ερευνητικό μέρος. Στο θεωρητικό μέρος παρουσιάζεται μια ανάλυση γύρω από το θέμα της υιοθεσίας, της συμβουλευτικής της οικογένειας και του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού σε αυτό τον κλάδο. Όσον αφορά το ερευνητικό μέρος της εργασίας, η έρευνα πραγματοποιήθηκε με ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο και απευθύνθηκε σε κοινωνικούς λειτουργούς οι οποίοι εργάζονται ή έχουν εργαστεί σε φορείς που πραγματοποιείται η διαδικασία της υιοθεσίας. Πιο συγκεκριμένα:

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζεται μια θεωρητική προσέγγιση του όρου οικογένεια αναφέροντας τον ορισμό της οικογένειας, την ιστορική αναδρομή της, τους τύπους της οικογένειας και ορισμένες κοινωνιολογικές προσεγγίσεις που αφορούν την έννοια της οικογένειας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται η έννοια της υιοθεσίας και πραγματοποιείται μια βιβλιογραφική ανασκόπηση γύρω από τη διαδικασία της υιοθεσίας στην Ελλάδα.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται μια ανάλυση του όρου αναδοχή αναφέροντας τα είδη της αναδοχής, το νομικό πλαίσιο που ισχύει και τα κριτήρια των ανάδοχων γονέων.

Το τέταρτο κεφάλαιο αναφέρει τον ρόλο της κοινωνικής εργασίας στην υιοθεσία και την αναδοχή καθώς και την σημαντικότητα της συμβουλευτικής στην οικογένεια.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνας αναφέροντας το σκοπό της έρευνας, τα ερευνητικά ερωτήματα, το είδος της έρευνας, τον τόπο και το χρόνο που πραγματοποιήθηκε η έρευνα, τη μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε για τη δειγματοληψία, το εργαλείο της έρευνας και του περιορισμούς της έρευνας.

Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας χρησιμοποιώντας οι πίνακες καταγραφής των δεδομένων από τους οποίους εξήχθησαν ποσοστιαία αποτελέσματα υπό μορφή πίτας και δειγματοληπτικά αποτελέσματα τύπου ραβδογράμματος.

Τέλος, ακολουθούν τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την εκπόνηση της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας, οι βιβλιογραφικές αναφορές που χρησιμοποιήθηκαν και το παράρτημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΟΡΟΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

1.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΟΡΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Ο όρος «οικογένεια» αποτελεί έναν κοινό όρο που χρησιμοποιείται από κάθε άνθρωπο προκειμένου να διατυπώσει, να περιγράψει και να εκφράσει την οικογένεια που έχει γνωρίσει μέσα από τις προσωπικές του εμπειρίες και παραστάσεις. Ωστόσο, ο όρος αυτός δεν είναι τόσο απλός καθώς, περικλείει ένα ευρύ φάσμα εννοιών που δεν επιτρέπει να αποδοθεί με έναν και μόνο ορισμό. Πιο αναλυτικά:

Η οικογένεια είναι μια αναγνωρισμένη και παραδοσιακά καθιερωμένη μορφή συμβίωσης των μελών της κοινωνίας. Αποτελεί την αρχική βιολογική και κοινωνική κοινότητα, της οποίας βασικός σκοπός είναι η διατήρηση του ανθρώπινου είδους μέσω της αναπαραγωγής των μελών της κοινωνίας.

Σύμφωνα με τον Ζακ Λακάν, η οικογένεια εμφανίζεται καταρχάς ως μια φυσική ομάδα ατόμων ενωμένων με μια διπλή βιολογική σχέση: την αναπαραγωγή... και τους περιβαλλοντικούς όρους διαβίωσης, τους οποίους απαιτεί η ανάπτυξη των νέων και οι οποίοι διατηρούν την ομάδα, εφόσον οι ενήλικοι γεννήτορες διασφαλίζουν την λειτουργία της.

Η οικογένεια μπορεί να οριστεί ως κοινωνικός θεσμός, που ρυθμίζει τις κοινωνικές και οικονομικές σχέσεις των μελών της. Όπως κάθε κοινωνικός θεσμός, έτσι και η οικογένεια αποτελεί ένα σταθερό πλέγμα σχέσεων και ρόλων κοινωνικά αναγνωρισμένων, που ελέγχει το κύρος και την δύναμη των μελών, μέσω του συστήματος διαδοχής. Η οικογένεια διατηρεί την συνέχεια της κοινωνίας και ρυθμίζει τις οικονομικές σχέσεις όπως αναφέρθηκε παραπάνω, μεταβιβάζοντας από γενιά σε γενιά τα συστήματα αξιών αλλά και τα υλικά αγαθά αντίστοιχα (Hughes et.al., 2007).

Ένας άλλος ορισμός που μπορεί να προσδιορίσει τον όρο οικογένεια είναι η οικογένεια ως νομικός θεσμός. Η οικογένεια στα πλαίσια του νομικού θεσμού τελεί υπό

την προστασία του κράτους, μέσα από το Οικογενειακό και Κληρονομικό Δίκαιο. Το ισχύον Σύνταγμα περιλαμβάνει διατάξεις που περιγράφουν την φυσιογνωμία της οικογένειας ως θεμελιώδη θεσμό και παράλληλα, προβλέπει τις συνέπειες που προκύπτουν από την παραβίαση του οικογενειακού νομικού θεσμού (Hughes et.al., 2007).

Η οικογένεια μπορεί να οριστεί και ως πρωτογενής κοινωνική ομάδα, εφόσον τα μέλη που την απαρτίζουν συνδέονται με ισχυρούς δεσμούς, αναπτύσσουν σχέσεις αλληλεπίδρασης και καταλήγουν να διαμορφώσουν την προσωπικότητά τους. Επιπλέον η οικογένεια μπορεί να οριστεί και ως μια κοινωνική μονάδα, η οποία κατά κύριο λόγο αποτελείται από τους συζύγους – γονείς και τα παιδιά τους ή τον έναν γονέα και τα παιδιά του. Ουσιαστικά, πρόκειται για την πυρηνική οικογένεια ή αλλιώς την συζυγική – συμβατική οικογένεια και την μονογονεϊκή οικογένεια αντίστοιχα (Μουσούρου, 2005).

Η οικογένεια ακόμη, μπορεί να οριστεί και ως μονάδα ανάλυσης κοινωνικής πολιτικής. Ο ορισμός αυτός αναφέρεται σε κάθε σχήμα οργάνωσης της ιδιωτικής ζωής, με μοναδική προϋπόθεση την ύπαρξη ενός τουλάχιστον παιδιού, χωρίς να λαμβάνονται υπόψιν οι σχέσεις μεταξύ των μελών. Παράλληλα, με τον όρο οικογένεια δεν αναφερόμαστε μόνο στην κλασική πυρηνική οικογένεια που αποτελείται από τους γονείς και τα παιδιά τους. Η έννοια της οικογένειας περιλαμβάνει όλο και συχνότερα, πλέον, τη συμβίωση ανθρώπων, όπως αυτή προκύπτει από τις κοινωνικές αλλαγές (αύξηση διαζυγίων, χωρισμών, μονογονεϊκών ή ανασυντιθέμενων οικογενειών, ελεύθερων συμβιώσεων κλπ.) (Κυπριανός, 2007).

1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Ο όρος οικογένεια χρησιμοποιούνταν ανέκαθεν για να περιγράψει την κοινωνική ομάδα γονείς – παιδιά, θεωρώντας την μορφή και τις λειτουργίες της οικογένειας αμετάβλητες στον χρόνο έννοιες. Ωστόσο, μελετώντας κανείς την ιστορία της οικογένειας διαπιστώνει ότι δεν υπάρχει ένας συγκεκριμένος τύπος οικογενειακής ζωής.

Ο τρόπος οργάνωσης της δομής της οικογένειας, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές συνθήκες, που προσδιορίζουν την κάθε εποχή και την κάθε κοινωνία. Αυτός άλλωστε είναι και ο βασικός λόγος που ο θεσμός της

οικογένειας, παρουσιάζει πολλές αλλαγές και ανακατατάξεις μέχρι την σημερινή του μορφή (Νόβα – Καλτσούνη, 2004).

Στην αρχαιότητα, ο όρος οικογένεια αναφερόταν σε όλα τα πρόσωπα που βρίσκονταν κάτω από την εξουσία του πατέρα. Η θέση της γυναίκας, εξ' αιτίας της απουσίας μυϊκής δύναμης και της αδυναμίας της να συμμετέχει σε γεωργικές εργασίες, άρχισε να υποβιβάζεται. Η δύναμη και η εξουσία του πατέρα, έρχεται να αντικαταστήσει την μέχρι τότε μητριαρχία με την πατριαρχία. Στην αρχαία Ελλάδα μάλιστα, παρατηρείται για πρώτη φορά η μονογαμική οικογένεια. Οι αρχαίοι Έλληνες έδιναν μεγάλη βαρύτητα στον θεσμό του γάμου, που ως σκοπό είχε τη δημιουργία απογόνων – κληρονόμων και την διατήρηση της οικογενειακής περιουσίας. Αποκλειστικό δικαίωμα για την διάλυση του γάμου είχε ο άνδρας και μόνο στην περίπτωση μοιχείας της γυναίκας (Νόβα – Καλτσούνη, 2004).

Την εποχή του μεσαίωνα δεν υπάρχουν αρκετά στοιχεία τα οποία να παρουσιάζουν τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούσαν οι οικογένειες. Ωστόσο όμως, φαίνεται ότι η λειτουργία της οικογένειας εξαρτιόταν σε μεγάλο βαθμό από τις εκάστοτε πολιτικές και οικονομικές συνθήκες. Τα οικογενειακά σχήματα συσπειρώνονταν ή γίνονταν πιο διευρυμένα ανάλογα με την προστασία που μπορούσε να τους παρέχει η κεντρική εξουσία του κράτους. Όταν για παράδειγμα η κεντρική εξουσία αποδυναμωνόταν λόγω των συνεχιζόμενων εισβολών και πολέμων, δημιουργούνταν κοινωνικές ομάδες όπου τα άτομα μπορούσαν να νιώσουν ασφάλεια (ομάδες συγγενών, τοπικές ομάδες). Αυτός ήταν και ο λόγος για τον οποίο οι περισσότερες οικογένειες των χωρικών, υπάγονταν σε κάποιον άρχοντα. Οι οικογένειες αυτές ήταν συζυγικές (γονείς - παιδιά) και κάποιες φορές πιο διευρυμένες με τα ανύπαντρα αδέρφια των συζύγων (Συλλογικό έργο, 2009).

Αντιθέτως, οι οικογένειες που δεν υπάγονταν σε κάποιο άρχοντα υιοθετούσαν το σχήμα της εκτεταμένης οικογένειας, η οποία μπορεί να περιελάμβανε έως και είκοσι άτομα. Παράλληλα με τις πολιτικές μεταβολές και οι αλλαγές που εμφανίστηκαν στους τομείς της οικονομίας έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην αναδιαμόρφωση του τύπου της οικογένειας. Το γεγονός ότι έπαψε να ισχύει το αδιαίρετο της περιουσίας και ο πρωτότοκος γιος μπορούσε να κληρονομήσει την περιουσία του πατέρα, συντέλεσε σημαντικά στην δημιουργία μικρών οικογενειακών μονάδων. Την ίδια χρονική περίοδο και η εκκλησία επηρέασε τον θεσμό της οικογένειας εξ' αιτίας των αρχών και των ιδεών που πρόσβευε, όπως την αποστροφή από την σεξουαλική και έγγαμη ζωή, την απομάκρυνση από την κοσμική ζωή κ.α. Οι ακραίες αντιλήψεις της εκκλησίας, ιδιαίτερα κατά τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες, σχετικά με την αγνότητα σε συνάρτηση με την

συγγένεια, οδήγησε στην αδυναμία τέλεσης γάμων άρα και στην δημιουργία οικογένειας, αφού ακόμα και οι σχέσεις μεταξύ συγγενών τετάρτου ή και εβδόμου βαθμού, θεωρείτο αιμομιξία.

Όσον αφορά τα νεότερα χρόνια και τη λειτουργία της οικογένειας φαίνεται να υπάρχουν αρκετές αλλαγές οι οποίες οφείλονται στις οικονομικές και κοινωνικές κατατάξεις. Το πέρασμα από την απλή αγροτική ζωή στην βιομηχανική παραγωγή, έφερε ως αποτέλεσμα την εσωστρέφεια της οικογένειας κατά την οποία, κυρίαρχη θέση, έχει το παιδί. Απώτερος σκοπός των γονέων είναι η σωστή διαπαιδαγώγηση του παιδιού και η ευτυχία του (Συλλογικό έργο, 2009).

Τα βασικά χαρακτηριστικά που αντιπροσωπεύουν την οικογένεια στην νεότερη εποχή, είναι η μεγάλη ηλικία γάμου, η νέα κατοικία του ζευγαριού, ο γάμος από έρωτα και η παραμονή των παιδιών σε άλλη οικογένεια. Οι γονείς θεωρούσαν πως η απομάκρυνση των παιδιών από αυτούς, βοηθούσε στην ωρίμανσή τους και στην ανάπτυξη της ανεξαρτησίας τους. Ο ρόλος της εκκλησίας εξακολουθούσε να είναι καθοριστικός για τον θεσμό της οικογένειας, αφού πάντα ασκούσε επιρροή θέτοντας απαγορεύσεις και περιορισμούς.

Με το πέρασμα των δεκαετιών, η δημιουργία της οικογένειας στηρίζεται ολοένα και περισσότερο στο συναίσθημα και την προσωπική επιλογή. Τα μέλη της οικογένειας δένονται κατά αυτόν τον τρόπο, με ισχυρούς συναισθηματικούς δεσμούς και διαμορφώνουν την πολιτισμική τους ταυτότητα. Το γεγονός μάλιστα, ότι η θέση της γυναίκας μεταβλήθηκε με την εμφάνιση του φεμινιστικού κινήματος, οδήγησε σε ακόμη μεγαλύτερες μεταβολές στα οικογενειακά σχήματα (Συλλογικό έργο, 2009).

1.3 ΤΥΠΟΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Η διευρυμένη – εκτεταμένη οικογένεια

Η διευρυμένη – εκτεταμένη οικογένεια αποτελείται από τους γονείς, τα παιδιά, τους παππούδες – γιαγιάδες, θείους – θείες και άλλους συγγενείς. Ο συγκεκριμένος τύπος οικογένειας, αποτελούσε την πιο συνηθισμένη μορφή οικογένειας στο παρελθόν, ενώ σήμερα ο αριθμός των διευρυμένων οικογενειών, είναι περιορισμένος στον δυτικό τουλάχιστον κόσμο. Παρόλα αυτά, δημιουργούνται διευρυμένες οικογένειες για ορισμένο

χρονικό διάστημα, προκειμένου να εξυπηρετηθούν συγκεκριμένοι σκοποί (Hughes et.al., 2007).

Πυρηνική Οικογένεια

Η πυρηνική οικογένεια αποτελείται από τους γονείς και τα ανύπαντρα παιδιά τους. Σε αυτόν τον τύπο οικογένειας, δίνεται μεγάλη σημασία στο συζυγικό δεσμό. Στο πλαίσιο της πυρηνικής οικογένειας, εντάσσεται και η οικογένεια διπλής σταδιοδρομίας, η οποία σχετίζεται άμεσα με τον καταμερισμό της εργασίας. Σε αυτή την περίπτωση, και οι δύο σύζυγοι εργάζονται και οι ρόλοι κατανέμονται ανάλογα με τις επαγγελματικές υποχρεώσεις του ζευγαριού (Hughes et.al., 2007).

Μονογονεϊκή Οικογένεια

Σε αντίθεση με την πυρηνική και την εκτεταμένη οικογένεια, η μονογονεϊκή συμπεριλαμβάνει έναν γονέα και τα ανήλικα παιδιά του. Μονογονεϊκές οικογένειες, μπορεί να προκύψουν λόγω θανάτου του ενός συζύγου, διάστασης και τεκνοποίησης εκτός γάμου. Οι μονογονεϊκές οικογένειες, διακρίνονται σε πατροκεντρικές και μητροκεντρικές, ανάλογα με το ποιος από τους δύο γονείς, έχει αναλάβει την επιμέλεια των παιδιών (Κυπριανός, 2007).

Χωλή Οικογένεια

Η χωλή οικογένεια είναι η συζυγική οικογένεια κατά την οποία οι σύζυγοι αναγκάζονται λόγω των περιστάσεων να μένουν χωριστά. Οι λόγοι για τους οποίους οι σύζυγοι αποφασίζουν να μην ζουν μαζί, μπορούν να διακριθούν σε ακούσιους και εκούσιους. Ακούσιοι λόγοι είναι η στρατιωτική θητεία, η ασθένεια, η φυλάκιση και άλλοι, συνθήκες δηλαδή που ο / η σύζυγος, δεν επιλέγει να ακολουθήσει.

Οικογένεια από δεύτερο γάμο

Οι οικογένειες από δεύτερο γάμο ή αλλιώς ανασυγκροτημένες ή διπυρηνικές οικογένειες, δημιουργούνται από τον δεύτερο γάμο του ενός ή και των δύο συζύγων, μετά από ένα διαζύγιο ή μια περίπτωση χηρείας.

Οικογένεια ελεύθερης συμβίωσης

Η συμβίωση των ζευγαριών, που συγκατοικούν χωρίς να έχουν παντρευτεί, είναι ευρέως γνωστή στον δυτικό κόσμο. Συνήθως, η συγκατοίκηση δεν αποτελεί μέρος

οικογενειακού προγραμματισμού αλλά λύση του ζευγαριού ώστε να περνά περισσότερο χρόνο μαζί (Κυπριανός, 2007).

Οικογένεια ομοφυλόφιλων

Οι ομοφυλόφιλοι άνδρες και οι ομοφυλόφιλες γυναίκες, ζουν τα τελευταία χρόνια ως ζευγάρια αποτελώντας έτσι, μια εναλλακτική μορφή οικογένειας. Σε πολλές χώρες της δύσης, ο γάμος μεταξύ των ομοφυλόφιλων, είναι νομικά θεσμοθετημένος ενώ παράλληλα, επιδιώκεται η πλήρης νομιμοποίησή του.

Πολυγαμική οικογένεια

Στην πολυγαμική ή αλλιώς ομαδική οικογένεια, ένας τουλάχιστον από τους δύο συζύγους, έχει πραγματοποιήσει πολλαπλούς γάμους, σχηματίζοντας έτσι παράλληλες οικογένειες (Κυπριανός, 2007).

Ανάδοχη ή θετή οικογένεια

Η ανάδοχη ή θετή οικογένεια αναφέρεται σε συζύγους που έχουν αναλάβει τη φροντίδα ενός παιδιού, χωρίς να είναι οι βιολογικοί του γονείς. Ωστόσο, υπάρχει μια βασική διαφορά ανάμεσα στην ανάδοχη και τη θετή οικογένεια. Στην περίπτωση της αναδοχής, το παιδί παραμένει προσωρινά στην εν λόγω οικογένεια, έως ότου να μείνει πάλι με τους γονείς του ή με κάποιον άλλο ενήλικα. Ένα ανάδοχο παιδί κρατάει την δική του ταυτότητα και εξακολουθεί να είναι νόμιμο παιδί των φυσικών του γονέων. Αντίθετα, στην περίπτωση της υιοθεσίας το υιοθετημένο παιδί, αλλάζει την νομική του ταυτότητα και έχει όλα τα προνόμια και τα δικαιώματα ενός φυσικού παιδιού. Παράλληλα, η οικογένεια έχει τις ίδιες υποχρεώσεις απέναντι σε αυτό, σαν να ήταν φυσικό της παιδί (Νόβα – Καλτσούνη, 2004).

1.4 ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Από την κοινωνιολογική πλευρά, ο θεσμός της οικογένειας μπορεί να αναλυθεί με τρεις βασικές προσεγγίσεις. Η καθεμιά από αυτές, θέτει διαφορετικά ερωτήματα και εστιάζει σε διαφορετικές πτυχές του θεσμού της οικογένειας. Οι τρεις κοινωνιολογικές

προσεγγίσεις για την οικογένεια είναι ο λειτουργισμός, η θεωρία των συγκρούσεων και η θεωρία της διαντίδρασης, όπως θα αναλυθούν παρακάτω.

V Η προσέγγιση του λειτουργισμού

Σύμφωνα με τους λειτουργιστές, των οποίων οι κυριότεροι εκπρόσωποι είναι οι αμερικανής καταγωγής κοινωνιολόγοι Talcott Parsons and Robert Bales κάθε κοινωνία προκειμένου να λειτουργήσει με τον σωστό τρόπο και να παρουσιάζει συνοχή, θα πρέπει να εξασφαλίζει κάποιες βασικές της λειτουργίες (Νόβα-Καλτσούνη, 2004).

Αντίστοιχα και ο θεσμός της οικογένειας, ως απαρτίζον μέρος της κοινωνίας, ανεξάρτητα από την ποικιλομορφία που εμφανίζει ανά τον κόσμο, επιτελεί τις δικές του λειτουργίες. Όπως είναι άλλωστε γνωστό, κάθε κοινωνικός θεσμός λειτουργεί έτσι ώστε να καλύπτει μια σειρά από κύριες και δευτερεύουσες ανάγκες και πως η οικογένεια ικανοποιεί πρώτα τις κύριες ανάγκες της και έπειτα, τις μη απαραίτητες (Κυπριανός, 2007).

- α) Η αναπαραγωγική λειτουργία της οικογένειας. Η ρύθμιση της αναπαραγωγής αποτελεί βασική λειτουργία της οικογένειας. Αυτό επιτρέπει την εξασφάλιση της βιολογικής αναπαραγωγής της κοινωνίας αλλά και συνέχειας των συγγενικών δεσμών. Οι σύγχρονες κοινωνίες, διαχωρίζουν την αναπαραγωγική λειτουργία από τις σεξουαλικές σχέσεις. Για άλλες κοινωνίες, η ρύθμιση των σεξουαλικών σχέσεων συνδέεται με την αναπαραγωγή.
- β) Η ψυχολογική λειτουργία της οικογένειας. Οι λειτουργίες αυτές αναφέρονται στην ανάγκη των ανθρώπων να νιώθουν ασφάλεια και στοργή μέσα στην οικογένεια. Η αστάθεια όμως των κοινωνικών σχέσεων στην σύγχρονη κοινωνία, που προκύπτει από την αυξημένη ταχύτητα των κοινωνικών μεταβολών, έχει δημιουργήσει ακόμη περισσότερο την ανάγκη αναζήτησης στοργής και αγάπης από την οικογένεια. Είναι σημαντικό για κάθε άτομο, να αισθάνεται ότι η οικογένειά του αποτελεί σημείο αναφοράς για εκείνο και ότι μπορεί να εισπράξει ανά πάσα στιγμή, ηθική και υλική ενίσχυση. Επιπλέον, μέρος των ψυχολογικών λειτουργιών της οικογένειας, αποτελεί και η ανάγκη συντροφικότητας και τεκνοποίησης. Πρόκειται για το έμφυτο αίσθημα ένωσης ενός ατόμου με ένα άλλο του αντίθετου φύλου καθώς και για την ανάγκη βίωσης της μητρότητας και πατρότητας
- γ) Η οικονομική λειτουργία της οικογένειας. Στις προβιομηχανικές κοινωνίες η οικογένεια αποτελούσε βασική παραγωγική μονάδα. Σήμερα η οικογένεια δεν

αποτελεί βασική μονάδα παραγωγής. Αντίθετα η παραγωγή γίνεται εκτός οικογένειας και τα μέλη της συμμετέχουν ως άτομα. Ο ρόλος της οικογένειας σήμερα είναι καταναλωτικός: η οικονομία παράγει υλικά και η οικογένεια καταναλώνει. Με αυτόν τον τρόπο, η οικογένεια μεριμνά για την κάλυψη βασικών καθημερινών αγαθών όπως διατροφή, ενδυμασία, στέγαση, περίθαλψη κ.α. (Νόβα-Καλτσούνη, 2004).

δ) Η κοινωνικοποίηση. Η οικογένεια είναι ο πρωταρχικός θεσμός που αναλαμβάνει την κοινωνικοποίηση των μελών της κοινωνίας, δηλαδή την κοινωνικοποίηση των παιδιών που ανατρέφει μια οικογενειακή μονάδα. Τα παιδιά γεννιούνται αμύητα στους κοινωνικούς θεσμούς, στους ρόλους και στους κανόνες που απαρτίζουν μια κοινωνία. Η οικογένεια είναι αυτή, που θα διδάξει στο παιδί, την έννοια του πολιτισμού και των αξιών του. Πρόκειται δηλαδή για μια διαδικασία αλληλεπίδρασης παιδιού – οικογένειας, μέσα από την οποία το παιδί θα μάθει να αναγνωρίζει τα πρότυπα σωστής συμπεριφοράς και αξιών και να ξεχωρίζει το κοινωνικά αποδεκτό από το μη αποδεκτό. Μαθαίνει ακόμη, πώς να συμπεριφέρεται σε άλλους ανθρώπους με διαφορετικά χαρακτηριστικά, πώς να συνυπάρχει μαζί με άλλους, πώς να αποτελεί μέρος μιας ομάδας, να παραμερίζει όπου αυτό είναι απαραίτητο, τις δικές του προτιμήσεις και επιθυμίες, να συμμετέχει στα κοινά, να βοηθά τους συνανθρώπους του και να κατέχει γενικά, όλες τις κοινωνικές αρετές. Πέραν όμως αυτών, η οικογένεια θα τροφοδοτήσει το νέο μέλος με κριτήρια και εργαλεία, που θα το βοηθήσουν να αξιολογήσει τους κοινωνικοποιητικούς θεσμούς, που θα συναντήσει στο μέλλον της ζωής του. Οι συζητήσεις γονέων – παιδιών πάνω σε θέματα ζωής αλλά και καθημερινότητας, είναι αυτές που επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο σκέψης ενός παιδιού και διαμορφώνουν το αξιολογικό σύστημα, που θα αναγνωρίσει τα στοιχεία της κοινωνίας που το άτομο δεν πρέπει να υιοθετήσει (Ρήγα, 2006).

Μια διαδικασία συμπληρωματική της κοινωνικοποίησης, είναι αυτή του κοινωνικού ελέγχου. Ο κοινωνικός έλεγχος είναι το σύνολο των επιβραβεύσεων και των τιμωριών, που χρησιμοποιεί μια κοινωνία για να ρυθμίσει ατομικές και κοινωνικές συμπεριφορές. Η οικογένεια λοιπόν, ως φορέας κοινωνικοποίησης ασκεί στα μέλη που την απαρτίζουν, κοινωνικό έλεγχο. Η κάθε οικογένεια ενεργοποιεί τους δικούς της μηχανισμούς ελέγχου, ανάλογα με τις απαγορεύσεις, τις προσδοκίες και τις προτροπές που ορίζει στα μέλη της. Η κοινωνικοποίηση είναι μια διαδικασία σημαντική, που αναδεικνύει την σπουδαιότητα της οικογένειας και διαμορφώνει τόσο την ίδια την προσωπικότητα του ατόμου, όσο και την πολιτισμική του ταυτότητα (Νόβα-Καλτσούνη, 2004).

V Η προσέγγιση των συγκρούσεων

Σε αντίθεση με την θεωρία του λειτουργισμού, που υποστηρίζει ότι οι λειτουργίες που εκτελεί μια οικογένεια, εξυπηρετούν το συμφέρον του κοινωνικού συνόλου, οι θεωρητικοί των συγκρούσεων, υποστηρίζουν πως δεν υπάρχει αρμονία και συναίνεση για τις λειτουργίες της κοινωνίας. Ακόμη περισσότερο, οι υποστηρικτές της συγκεκριμένης θεωρίας, ορίζουν την οικογένεια ως έναν κοινωνικό θεσμό, που δεν εξυπηρετεί στον ίδιο βαθμό όλους τους ανθρώπους, αλλά άλλους λιγότερο και άλλους περισσότερο. Στο πλαίσιο αυτής της θεωρίας, κυρίαρχες θέσεις είναι αυτές του Καρλ Μαρξ και του Φρίντριχ Ένγκελς, για το ότι οι συγκρούσεις στην οικογένεια αντικατοπτρίζουν τις ευρύτερες ταξικές συγκρούσεις. Ο γάμος, κατά τον Ένγκελς, είναι η πρωταρχική μορφή ταξικού ανταγωνισμού στην οποία η μία ομάδα, δηλαδή οι άντρες, καταπιέζουν την άλλη ομάδα, τις γυναίκες, προκειμένου να υπερισχύσουν και να ευημερήσουν μέσα από την δική τους δυστυχία.

Κάποιοι άλλοι ωστόσο κοινωνιολόγοι, όπως ο Jetse Sprey, διατύπωσαν μια διαφορετική θέση ως προς την θεωρία της σύγκρουσης. Η δική τους θέση, αφορούσε τον ανταγωνισμό που αναπόφευκτα υπάρχει στις ανθρώπινες σχέσεις, παράλληλα με την αγάπη και άλλους συναισθηματικούς δεσμούς. Τόνισαν μάλιστα, ότι αφού η σύγκρουση είναι μέρος κάθε συστήματος και διαντίδρασης, δεν είναι δυνατόν να μην εμφανίζεται και στην οικογένεια. Έτσι, η οικογένεια δημιουργεί μηχανισμούς ανάπτυξης σχέσεων, όπως η επίλυση των προβλημάτων, η διαχείριση των συγκρούσεων και η διαπραγμάτευση (Ρήγα, 2006).

V Η προσέγγιση της διαντίδρασης

Η θεωρία της κοινωνικής διαντίδρασης, έχει ως κύριο πεδίο ανάλυσης την δυναμική διαντίδραση, ανάμεσα στο άτομο και την κοινωνία. Οι θεωρητικοί της διαντίδρασης, υποστηρίζουν ότι ο άνθρωπος είναι κοινωνικό ον, που χρίζει ανάγκης συμβίωσης και επικοινωνίας με άλλους ανθρώπους. Προκειμένου να καταφέρει να αναπτύξει και να διατηρήσει αυτούς τους δεσμούς επαφής, θα πρέπει να εφεύρει μηχανισμούς επικοινωνίας όπως είναι τα σύμβολα, δηλαδή τα κοινά νοήματα. Ένας από τους μηχανισμούς που χρησιμοποιεί η οικογένεια για να επικοινωνήσει, είναι οι τελετουργίες, όπως για παράδειγμα η συγκέντρωση γύρω από το οικογενειακό τραπέζι

την ώρα του φαγητού. Αυτές οι τελετουργίες, ως εργαλείο της συμβολικής διαντίδρασης, βοηθούν στην εξισορρόπηση των σχέσεων όταν οι λειτουργίες της οικογένειας, δεν επιτελούνται με τον συνήθη γι' αυτήν τρόπο, όπως στην περίπτωση που κάποιο μέλος αλλάζει ρόλο ή προστίθεται μια νέα ιδιότητα στον ήδη υπάρχοντα ρόλο του (Ρήγα, 2006).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΥΙΟΘΕΣΙΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΟΡΙΣΜΟΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

Η υιοθεσία είναι ένα μέτρο προστασίας του παιδιού, το οποίο δεν έχει καμία δυνατότητα να μείνει με τη φυσική του οικογένεια. Αυτό μπορεί να οφείλεται είτε σε φυσικούς λόγους (θάνατος, αναπηρία), είτε σε τεχνικούς (οικονομικά προβλήματα).

Η υιοθεσία ενός βρέφους ή μεγαλύτερου παιδιού είναι σύμφωνα με το νόμο, μια απόλυτα νομική διαδικασία που κατοχυρώνει κι διασφαλίζει μια νέα γονεϊκή σχέση. Το σύστημα θεωρείται παιδοκεντρικό καθώς κύριος στόχος είναι να διασφαλίσει και να προστατεύσει τα δικαιώματα του παιδιού σαν ισότιμο μέλος στην καινούρια του οικογένεια. Όπως ακριβώς συμβαίνει και με τα φυσικά τέκνα. Δικαιώματα που αφορούν σε νομικό κοινωνικό και συναισθηματικό επίπεδο. Η υιοθεσία προϋποθέτει την παραχώρηση των γονικών δικαιωμάτων από τους βιολογικούς γονείς και την ανάθεση τους στους θετούς γονείς. Πολλές φορές τα γονικά δικαιώματα έχουν αφαιρεθεί από τους φυσικούς γονείς με δικαστική απόφαση λόγω ακαταλληλότητας (Σπυριδάκης, 2006).

Στην Ελλάδα, μπορούν να υιοθετήσουν παντρεμένοι, ανύπαντροι, άτεκνοι ή και άτομα που έχουν ήδη παιδιά. Οι διαζευγμένοι έχουν δικαίωμα για υιοθεσία, όμως πολλές φορές η διαδικασία γίνεται πιο δύσκολη και πολύπλοκη λόγω του διαζυγίου. Ο μέσος χρόνος που απαιτείται για μια νόμιμη και κρατική διαδικασία υιοθεσίας υπολογίζεται στα 5 χρόνια περίπου. Φυσικά ο χρόνος αυτός μειώνεται αρκετά όταν πρόκειται για υιοθεσία κάποιου παιδιού μεγαλύτερης ηλικίας, ή με κινητικά ή νοητικά προβλήματα ή με χρόνιες παθήσεις (Φουντεδάκη, 2010).

2.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

Στην αρχαία Ελλάδα η υιοθεσία αναφερόταν με όρους «Ποίησις» ή «Εισποίησης» σαν ρήματα, χρησιμοποιούσαν το «τιθημίσιον» ή το «υιόν» δηλαδή κάνω κάποιον γιο μου, ενώ η αντίστοιχη πράξη που κάποιος έδινε το παιδί του για υιοθεσία ονομάζονταν «Εκποίηση». Εκείνος που είχε υιοθετηθεί λέγονταν «ποιητός γιος» δηλαδή θετός και από την πλευρά της φυσικής του οικογένειας «εκποιητός». Αντίστοιχα, ο θετός γονέας λέγονταν «ποιητός ή θεσει πατήρ». Οι προϋποθέσεις που έπρεπε να υπάρχουν για να γίνει μια νόμιμη υιοθεσία, έπρεπε εκείνος που υιοθετούσε να είναι τουλάχιστον 18 χρονών να έχει δικαιοπρακτική ικανότητα, να είναι Αθηναίος πολίτης και να μην έχει φυσικά παιδιά. Εκείνο που γινόταν θετό παιδί έπρεπε να είναι παιδί γεννημένο στην Αθήνα με όλα τα δικαιώματά του και να έχει αδερφό. Η υιοθεσία αφορούσε κυρίως αγόρια και πάντα έπρεπε να μένει κάποιο αγόρι στην φυσική του οικογένεια (Σπυριδάκης, 2006).

Η υιοθεσία ήταν μια σύμβαση ανάμεσα σε αυτόν που υιοθετούσε και στον υιοθετούμενο, μετά την συμφωνία δίνονταν ένας όρκος ότι αυτός που υιοθετούσε είναι Αθηναίος πολίτης. Επιπλέον, υιοθεσία μπορούσε να γίνει και μετά του θανάτου του θετού πατέρα, με την προϋπόθεση ότι υπήρχε κάποιο συγγενικό πρόσωπο που εξασφάλιζε την συνέχεια της οικογένειας του εκλιπόντος. Αφού ολοκληρωνόταν όλες οι οικονομικές διαδικασίες περί υιοθεσίας, το θετό παιδί αποκτούσε όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις ενός φυσικού παιδιού, ενώ συγχρόνως θα έπαυε οποιοσδήποτε δεσμός του παιδιού με τη φυσική του οικογένεια (Σπυριδάκης, 2006).

Στο Ρωμαϊκό Δίκαιο, η υιοθεσία συνδέθηκε με την υιοθεσία νόμιμων αγοριών για απόκτηση κληρονόμου και είχε τις ίδιες λειτουργίες με το Αττικό Δίκαιο. Οι προϋποθέσεις που έπρεπε να έχει ο θετός γονιός ήταν να έχει συμπληρώσει τα 60 του χρόνια, να μην έχει φυσικά παιδιά, να είναι υγιής πνευματικά και σωματικά και τέλος να έχει διαφορά ηλικίας περισσότερα από 18 χρόνια που όριζε ο Ιουστινιανός. Μετά το 1945, τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου, επήλθε η καταστροφή σε όλους του τομείς κοινωνικούς, πολιτικούς, οικονομικούς στην Ελλάδα. Αποτέλεσμα αυτού του πολέμου ήταν να μείνουν πολλά παιδιά ορφανά έτσι άρχισαν να γίνονται παράνομες υιοθεσίες π.χ του Αγίου Στυλιανού με το να φεύγουν παιδιά στην Αμερική χωρίς χαρτιά Αυτές οι υιοθεσίες δε βασιζόταν σε νόμους τα πάντα γινόταν κρυφά και άτυπα. Μια κατάσταση τραγική που κανένας τότε δε μπορούσε να συνειδητοποιήσει την απειλή του μέλλοντος.

Σήμερα γίνονται δίκες για να μπορέσουν οι υιοθετημένοι να βρουν στοιχεία για το παρελθόν τους, όμως είναι πάρα πολύ δύσκολο (Σπυριδάκης, 2006).

Το 1926 στην Αγγλία, ψηφίστηκε ο α' νόμος της υιοθεσίας, ώστε να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα της αύξησης των εξώγαμων γεννήσεων και των παιδιών που είχαν μείνει ορφανά λόγω του Α Παγκοσμίου πολέμου. Στα τέλη της δεκαετίας του 1960, έχουμε την υιοθεσία ως μια υπηρεσία παιδικής προστασίας που στόχο έχει το συμφέρον του παιδιού και όχι του άτεκνου ζευγαριού. Έτσι οι αρμόδιες κοινωνικές οργανώσεις όσο και οι ενδιαφερόμενοι να υιοθετήσουν άρχισαν να προωθούν τις υιοθεσίες μεγαλύτερων παιδιών με ιδιαιτερότητες και ειδικές ανάγκες, παιδιά με επιβαρύνσεις στο οικογενειακό τους ιστορικό και παιδιά διαφορετικής προέλευσης (Σπυριδάκης, 2006).

Σ' αυτή τη μορφή της υιοθεσίας, αρχικά προσπαθούν να προστατευτούν τα δικαιώματα του παιδιού ενώ οι ανάγκες των άτεκνων ζευγαριών δεν λαμβάνονται καθόλου υπ' όψιν. Από τους αρχαίους χρόνους και μέχρι τα τέλη του 1960 η υιοθεσία είχε πάντοτε σκοπό την κάλυψη των θρησκευτικών, κοινωνικών, οικονομικών, ψυχολογικών αναγκών του ζευγαριού ή της οικογένειας που υιοθετούσε, όπως η απόκτηση κληρονόμου, κοινωνική καθιέρωση, εξασφάλιση φθηνών εργατικών χεριών, φροντίδα στα γηρατειά και σταθεροποίηση γάμου (Σπυριδάκης, 2006).

2.3 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

Για αρκετά χρόνια τα παιδιά που θεωρούνταν «εύκολα» για υιοθεσία ήταν τα βρέφη ολίγων μηνών με ομαλό οικογενειακό περιβάλλον. Τα παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας και με οικογενειακά προβλήματα θεωρούνταν «δύσκολα» παιδιά και έτσι σε αυτή την κατηγορία παιδιών δεν μπορούσε να πραγματοποιηθεί εύκολα υιοθεσία. Με αποτέλεσμα τα δύσκολα παιδιά τοποθετούνταν σε προσωρινές ανάδοχες οικογένειες και έπειτα σε διάφορα Ιδρύματα (Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας, 2000).

Σήμερα κανένας δεν υφίσταται αυτός ο διαχωρισμός. Όλα τα παιδιά μπορούν να υιοθετηθούν εφόσον υπάρχει η κατάλληλη οικογένεια και έχει προετοιμαστεί με την βοήθεια του επαγγελματία να αναλάβει τον καινούργιο γονεϊκό ρόλο. Η αλλαγή αυτή επήλθε κυρίως από την έντονη μείωση των κατάλληλων παιδιών (βρέφη) που ήταν διαθέσιμα για υιοθεσία (Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας, 2000).

Η υιοθεσία των μικρών παιδιών είναι πιο εύκολη από των μεγαλύτερων και αυτό γιατί λόγω της ηλικίας τους δεν μπορούν να κατανοήσουν το καθετί που γίνεται. Όταν η μητέρα του βρέφους αποφασίσει να δώσει το παιδί για υιοθεσία, οι επαγγελματίες το πρώτο που πρέπει να κάνουν είναι, να τοποθετήσουν τα μωρά σε ανάδοχες οικογένειες για έξι εβδομάδες τουλάχιστον, ώστε να δοθεί περισσότερος χρόνος στη μητέρα για να αποφασίσει (Ευαγγελίδου –Τσικρικά, 2001).

Η Ελληνική κυβέρνηση τον Μάιο του 1980 δημιούργησε την νομοθεσία που επιτρέπει την συναίνεση των γονέων μετά τους τρεις μήνες από την γέννηση των παιδιών. Αυτό το χρονικό διάστημα το παιδί τοποθετείται σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα, το οποίο δεν είναι πάντα προς όφελος του, αλλά μερικές φορές είναι αναπόφευκτο για να δοθεί περισσότερο χρόνο στους γονείς. Η τοποθέτηση των παιδιών σε ανάδοχη οικογένεια γίνεται με σκοπό την αποφυγή ιδρυμάτων σε μικρά παιδιά. Τα μωρά χρειάζονται πολλαπλή φροντίδα που το προσωπικό των Ιδρυμάτων ακόμα και με τις καλύτερες προθέσεις δεν μπορεί να τον προσφέρει. Το παιδί πριν την τοποθέτηση του στην Θετή οικογένεια θα πρέπει να κάνει κάποιες απαραίτητες ιατρικές εξετάσεις. Αυτές οι ιατρικές εξετάσεις δεν γίνονται για να χαρακτηρίσουν το παιδί ικανό ή όχι για Υιοθεσία, αλλά για να έχουν οι θετοί γονείς μια πλήρη εικόνα της υγείας του παιδιού έτσι ώστε να είναι προετοιμασμένοι για να αντιμετωπίσουν τυχόν προβλήματα και δυσκολίες (Φουντεδάκη, 2010).

2.4 Η ΥΙΟΘΕΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σύμφωνα στοιχεία που έχουν βγει στη δημοσιότητα από φορείς και υπηρεσίες, οι υιοθεσίες που πραγματοποιούνται στην Ελλάδα δεν υπερβαίνουν τις 600. Από αυτές το μεγαλύτερο ποσοστό αποτελούν οι ιδιωτικές υιοθεσίες οι οποίες είναι ιδιαίτερα υψηλού κόστους ενώ αυτές που πραγματοποιούνται με μεσολαβητή τα μαιευτήρια και τα ιδρύματα δεν είναι πάνω από 60 κάθε χρόνο

(<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=67368>).

2.4.1 ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

Οι προϋποθέσεις που ισχύουν σύμφωνα με την νομοθεσία σχετικά με την διαδικασία της υιοθεσίας στην Ελλάδα είναι οι εξής :

- Ø Αρχικά, δεν θα πρέπει ο υποψήφιος θετός γονέας να έχει διαφορά με το παιδί που θα υιοθετηθεί κάτω από 18 χρόνια και πάνω από 50 ενώ θα πρέπει να είναι σε ηλικία ανώτερη των 30 και να μην υπερβαίνει τα 60 έτη.
- Ø Με βασικό στόχο την προστασία του παιδιού πραγματοποιείται από κοινωνικές οργανώσεις και εξειδικευμένο προσωπικό (κοινωνικοί λειτουργοί) η γνωστή με την ονομασία «κοινωνική έρευνα». Στη συγκεκριμένη έρευνα γίνεται έλεγχος για την καταλληλότητα των υποψήφιων θετών γονέων σχετικά με την φροντίδα του παιδιού και στη συνέχεια αξιολογούνται για το εάν το παιδί θα μεγαλώσει σε ένα ασφαλές και υγιές περιβάλλον.
- Ø Προκειμένου να επιτραπεί και να ολοκληρωθεί η διαδικασία της υιοθεσίας θα πρέπει να συναινέσει η φυσική οικογένεια του παιδιού κάτι το οποίο μπορεί να πραγματοποιηθεί μετά από τρεις μήνες από τη γέννηση του παιδιού.
- Ø Για την έναρξη της διαδικασίας της υιοθεσίας είναι απαραίτητο να αφαιρεθεί η επιμέλεια των φυσικών γονέων. Η συγκεκριμένη διαδικασία πραγματοποιείται με τη συμβολή και κατόπιν αίτησης του εισαγγελέα ανηλίκων.
- Ø Με την ολοκλήρωση και τη συλλογή των στοιχείων που έχουν επέλθει από την κοινωνική έρευνα για την οποία είναι αρμόδιοι οι κοινωνικοί λειτουργοί ξεκινάει η διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας στο δικαστήριο.
- Ø Μόλις οριστεί η απόφαση, η διαδικασία της υιοθεσίας ολοκληρώνεται.
- Ø Δίνεται η δυνατότητα ακόμη και σε έναν γονέα να ξεκινήσει τη διαδικασία της υιοθεσίας χωρίς να είναι απαραίτητη η ύπαρξη δύο γονέων.
- Ø Σε περίπτωση όπου το υποψήφιο προς υιοθεσία παιδί είναι πάνω από 12 ετών δίνεται η δυνατότητα να εκφέρει την άποψη του στο δικαστήριο και να ερωτηθεί για αυτό (<http://www.imommy.gr>).

Σύμφωνα με έρευνες που έχουν γίνει και σε κρατικά ιδρύματα όπως «Η Μητέρα» η διαδικασία της υιοθεσίας που πραγματοποιείται από το συγκεκριμένο ίδρυμα αποτελείται από τέσσερα στάδια:

- Ø Το πρώτο στάδιο είναι το προκαταρκτικό σύμφωνα με το οποίο οι υποψήφιοι θετοί γονείς υποβάλλουν την αίτησή τους. Μαζί με την αίτησή τους είναι υποχρεωμένοι

να προσκομίσουν το βιογραφικό τους σημείωμα, φωτογραφίες τους, υπεύθυνη δήλωση για το ότι το ποινικό τους μητρώο είναι λευκό καθώς επίσης και πληροφορίες για την κατάσταση της υγείας τους προσκομίζοντας σχετικά έντυπα από τον οικογενειακό γιατρό τους και τα οποία αποστέλλονται στην Ιατρική υπηρεσία του ιδρύματος. Παράλληλα οι γονείς συμπληρώνουν ορισμένα χαρακτηριστικά σχετικά με το παιδί που θέλουν να υιοθετήσουν όπως είναι για παράδειγμα το φύλο και η ηλικία. Στη συνέχεια οι υποψήφιοι θετοί γονείς έρχονται σε επαφή με τους κοινωνικούς λειτουργούς οι οποίοι καταγράφουν στοιχεία σχετικά με τις προσδοκίες των υποψήφιων θετών γονέων από την υιοθεσία και περαιτέρω θέματα σχετικά με αυτήν.

- Ø Στο δεύτερο στάδιο, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει ο κοινωνικός λειτουργός ο οποίος εξετάζει τους υποψήφιους θετούς γονείς ξεχωριστά πραγματοποιώντας συνεντεύξεις, επισκέψεις στο σπίτι τους καθώς επίσης και πραγματοποιούνται συναντήσεις με τον οικογενειακό και φιλικό περίγυρο τους.
- Ø Στο τρίτο στάδιο και αφού έχει εγκριθεί η αίτηση των υποψήφιων θετών γονέων πραγματοποιείται η γνωριμία με το παιδί που θα υιοθετηθεί ενώ είναι υποχρεωμένοι να πραγματοποιούν καθημερινές επισκέψεις και να συμβάλλουν στη φροντίδα προκειμένου να προσαρμοστεί με ομαλό τρόπο στο καινούριο του περιβάλλον με την ολοκλήρωση της διαδικασίας.
- Ø Τέλος, στο τέταρτο στάδιο δίνεται η τελική έγκριση για υιοθεσία από το ίδρυμα και στη συνέχεια οι γονείς απευθύνονται σε δικηγόρο ο οποίος θα πρέπει να υποβάλλει αίτηση υιοθεσίας στο Πρωτοδικείο. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφερθεί ότι ακόμα και πριν οριστεί η τελική απόφαση από το δικαστήριο το παιδί μπορεί να πάει στο σπίτι με τους θετούς γονείς του (<http://www.imommy.gr>).

2.4.2 ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Όσον αφορά την ιδιωτική υιοθεσία, πρόκειται για τη διαδικασία που πραγματοποιείται με την άμεση επαφή των υποψήφιων θετών γονέων και της φυσικής οικογένειας του παιδιού χωρίς να μεσολαβήσει κάποια κοινωνική υπηρεσία ή κάποιο ίδρυμα. Στη συγκεκριμένη διαδικασία, διαμεσολαβητής και συμμετέχων δύναται να είναι είτε ένας δικηγόρος είτε ένας γυναικολόγος.

Με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, πολύ σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι απαγορεύεται αυστηρά να ληφθεί κάποιο χρηματικό ποσό ή κάποιο άλλο αντάλλαγμα από τους συμμετέχοντες σε αυτή τη διαδικασία δηλαδή τη φυσική οικογένεια ή από τους διαμεσολαβητές. Η συγκεκριμένη πράξη τιμωρείται με ποινικό αδίκημα.

Η διαδικασία της ιδιωτικής υιοθεσίας ξεκινάει με την διαμεσολάβηση ενός δικηγόρου μόλις βρεθεί το παιδί που πρόκειται να υιοθετηθεί από τους υποψήφιους γονείς. Στη συνέχεια ο δικηγόρος απευθύνεται στην Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας της περιοχής που διαμένουν οι υποψήφιοι γονείς. Κατόπιν, πραγματοποιούνται συναντήσεις και συνεντεύξεις ενός κοινωνικού λειτουργού με τους υποψήφιους γονείς, την φυσική οικογένεια του παιδιού καθώς επίσης το ίδιο το παιδί. Ο κοινωνικός λειτουργός καταγράφει στοιχεία σχετικά με την καταλληλότητα των υποψήφιων γονέων καθώς και το αν πρέπει να πραγματοποιηθεί η υιοθεσία.

Οι υποψήφιοι γονείς και στην ιδιωτική υιοθεσία είναι υποχρεωμένοι να υποβάλλουν έγγραφα και πιστοποιητικά ενώ δεν παραλείπεται και η διαδικασία της κοινωνικής έρευνας όπως και στη διαδικασία υιοθεσίας με τη μεσολάβηση του ιδρύματος και οι συναντήσεις του κοινωνικού λειτουργού με το συγγενικό και φιλικό περιβάλλον των υποψήφιων θετών γονέων. Τέλος, μόλις διαπιστωθεί η καταλληλότητα των υποψήφιων θετών γονέων, η υπόθεση περνά στο αρμόδιο Πρωτοδικείο όπου εκδίδεται η τελική απόφαση για την έγκριση της διαδικασίας της υιοθεσίας (<http://www.imommy.gr>).

2.5 Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΥΙΟΘΕΣΙΩΝ

Με τη λήξη του Κορεάτικου Πολέμου και καθώς υπήρχαν πολλά παιδιά τα οποία είχαν χάσει τις οικογένειες τους παρατηρείται η έναρξη του θεσμού της διεθνούς υιοθεσίας. Εκείνη την εποχή υιοθετήθηκαν πολλά παιδιά από οικογένειες που διέμεναν στην Βόρεια Αμερική. Μέχρι και σήμερα παρατηρούνται διεθνείς νομοθεσίες καθώς πολλά παιδιά από υποανάπτυκτες χώρες όπως είναι η Αφρική, η Νότια Αμερική, η Ασία υιοθετούνται από οικογένειες ανεπτυγμένων χωρών. Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί ότι πάνω από 7.000 παιδιά έχουν υιοθετηθεί στις ΗΠΑ από άλλες χώρες το 2013. Φαίνεται ότι υπάρχει μία μείωση των διεθνών νομοθεσιών με το ποσοστό αυτό να ξεπερνάει το 50% καθώς σε ορισμένες χώρες όπως είναι η Ρωσία η υιοθεσία είναι απαγορευμένη. Επίσης, σε άλλες χώρες υπάρχουν αυστηρά κριτήρια για την υιοθεσία

καθώς επίσης και αρκετοί περιορισμοί. Αυτό σημαίνει ότι η διαδικασία αυτή είναι πολύ χρονοβόρα. Υπάρχουν βέβαια και οι περιπτώσεις όπως η υιοθεσία παιδιών με ειδικές ανάγκες που πραγματοποιείται πιο γρήγορα. Η διεθνής νομοθεσία αποτελεί τον πρώτο τρόπο που επιλέγουν οι γονείς να κινήσουν τις διαδικασίες προκειμένου να γίνουν γονείς.

Με τη σύμβαση της Χάγης θεσπίστηκαν κανόνες για τις διεθνείς υιοθεσίες οι οποίοι ισχύουν για τις χώρες που υπέγραψαν όπως είναι η Ινδία, η Κίνα κλπ. Σκοπός της παρούσας σύμβασης είναι να καταπολεμηθεί η διαφθορά και η διαφάνεια και να προστατευτούν τα δικαιώματα του παιδιού. Το μειονέκτημα με την εφαρμογή της παρούσας σύμβασης είναι ότι χρειάζεται πολύς χρόνος μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία της υιοθεσίας ενώ υπάρχουν περιπτώσεις όπου έχει διακοπεί πριν την ολοκλήρωσή της. Σε παγκόσμιο επίπεδο τα παιδιά που υιοθετούνται είναι από την Ασία, την Λατινική Αμερική, την Αφρική και την Ανατολική Ευρώπη (<http://www.paidorama.com/eisagwgi-stous-kanones-diethnous-iiothesias.html>).

Στη συνέχεια θα αναφερθούν οι Συμβάσεις που έχουν υπογραφεί για τα δικαιώματα του παιδιού και την υιοθεσία.

2.5.1 ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΠΟΥ ΥΙΟΘΕΤΕΙΤΑΙ

Η ισχύς της συγκεκριμένης σύμβασης χρονολογείται στις 20 Σεπτεμβρίου 1990 στη Νέα Υόρκη και κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον Ν.2101 της 22 Δεκεμβρίου 1992: κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού Σύμφωνα με το άρθρο 20 της παρούσας σύμβασης:

1. Κάθε παιδί που στερείται προσωρινά ή οριστικά το οικογενειακό του περιβάλλον ή το οποίο για το δικό του συμφέρον δεν είναι δυνατόν να παραμείνει στο περιβάλλον αυτό δικαιούται ειδική προστασία και βοήθεια εκ μέρους του Κράτους.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προβλέπουν γι' αυτό το παιδί μια εναλλακτική επιμέλεια, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τους.
3. Αυτή η επιμέλεια μπορεί να έχει, μεταξύ άλλων, τη μορφή της τοποθέτησης σε μία οικογένεια, της ΚΑΦΑΛΑΗ του ισλαμικού δικαίου, της υιοθεσίας ή σε περίπτωση ανάγκης της τοποθέτησης σε ένα κατάλληλο για την περίπτωση ίδρυμα για παιδιά. Κατά την επιλογή ανάμεσα σ' αυτές τις λύσεις, λαμβάνεται δεόντως υπόψη η

ανάγκη μιας συνέχειας στην εκπαίδευση του παιδιού, καθώς και η εθνική, θρησκευτική, πολιτιστική και γλωσσολογική καταγωγή του (Ν. 2101/1992).

Όπως αναφέρεται στο άρθρο 21 της παρούσας σύμβασης σχετικά με την υιοθεσία παιδιών:

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη που αναγνωρίζουν και επιτρέπουν την υιοθεσία διασφαλίζουν ότι εκείνο που πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη στην προκειμένη περίπτωση είναι το συμφέρον του παιδιού και :

- α. μεριμνούν ώστε η υιοθεσία ενός παιδιού να μην επιτρέπεται παρά μόνο από τις αρμόδιες αρχές, οι οποίες αποφαινόμενες, σύμφωνα με το νόμο και με τις εφαρμοζόμενες διαδικασίες και επί τη βάση όλων των αξιόπιστων σχετικών πληροφοριών.
- β. αναγνωρίζουν ότι η υιοθεσία στο εξωτερικό μπορεί να αντιμετωπισθεί ως ένα άλλο μέσο εξασφάλισης στο παιδί της αναγκαίας φροντίδας, εάν αυτό δεν μπορεί να τοποθετηθεί σε μία ανάδοχη ή σε μια υιοθετούσα οικογένεια ή να ανατραφεί σωστά στη χώρα της καταγωγής του (Ν. 2101/1992).
- γ. μεριμνούν ώστε, σε περίπτωση υιοθεσίας στο εξωτερικό, το παιδί απολαμβάνει των ίδιων προστατευτικών μέτρων και προδιαγραφών με εκείνα που υπάρχουν στην περίπτωση εθνικής υιοθεσίας.
- δ. παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι, σε περίπτωση διακρατικής υιοθεσίας, η τοποθέτηση του παιδιού δεν απολήγει σε ανάρμοστο υλικό όφελος για τα πρόσωπα που είναι αναμειγμένα σ' αυτή (Ν. 2101/1992).

2.5.2 ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΧΑΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗ ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Αναγνωρίζοντας ότι η διακρατική υιοθεσία μπορεί να προσφέρει το πλεονέκτημα μιας μόνιμης οικογένειας σε ένα παιδί για το οποίο δεν μπορεί να βρεθεί κατάλληλη οικογένεια στο κράτος προέλευσής του καθώς επίσης και πιστεύοντας ότι είναι αναγκαίο να ληφθούν μέτρα που να εξασφαλίζουν ότι οι διακρατικές υιοθεσίες γίνονται προς το συμφέρον του παιδιού και με σεβασμό προς τα θεμελιώδη δικαιώματά του, και στο να παρεμποδισθεί η αρπαγή, η πώληση ή η παράνομη διακίνηση παιδιών τα κράτη μέλη αποφάσισαν να υπογράψουν τη Σύμβαση της Χάγης. Πιο συγκεκριμένα, υπογράφηκε το

1993 και ξεκίνησε να ισχύει από τον Μάιο του 1995. Στην Ελλάδα κυρώθηκε το 2009 με τον νόμο Ν. 3765/2009 : Κύρωση της Σύμβασης για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία σχετικά με τη διακρατική υιοθεσία.

Στο άρθρο 1 της παρούσας σύμβασης αναφέρεται ότι:

Η παρούσα Σύμβαση έχει ως αντικείμενο:

- α) Να καθιερώσει εγγυήσεις για να εξασφαλίσει ότι οι διακρατικές υιοθεσίες γίνονται για το συμφέρον του παιδιού και με σεβασμό προς τα θεμελιώδη δικαιώματά του, όπως αυτά αναγνωρίζονται στο διεθνές δίκαιο.
- β) Να καθιερώσει ένα σύστημα συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλομένων κρατών που να εξασφαλίζει ότι αυτές οι εγγυήσεις γίνονται σεβαστές και κατατείνουν στην παρεμπόδιση της αρπαγής, της πώλησης ή της παράνομης διακίνησης παιδιών (Ν. 3765/2009).

Η εφαρμογή της παρούσας σύμβασης πραγματοποιείται όπως αναφέρεται στο άρθρο 2 όταν:

Ένα παιδί το οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος («το κράτος προέλευσης») μετακινήθηκε, μετακινείται ή πρόκειται να μετακινηθεί 38 σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος («το κράτος υποδοχής») είτε μετά από την υιοθεσία του στο κράτος προ- έλευσης από συζύγους ή από ένα πρόσωπο που έχει τη συνήθη διαμονή του στο κράτος υποδοχής, είτε για το σκοπό επίτευξης μιας τέτοιας υιοθεσίας στο κράτος υποδοχής ή στο κράτος προέλευσης (Ν. 3765/2009).

Όσον αφορά τις προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες για την ολοκλήρωση της διαδικασίας της υιοθεσίας, όπως αναφέρεται στο άρθρο 4 είναι οι εξής:

Οι υιοθεσίες που προβλέπονται από την παρούσα Σύμβαση λαμβάνουν χώρα μόνο εάν οι αρμόδιες αρχές του κράτους προέλευσης:

- Ø έχουν αποφανθεί ότι το παιδί μπορεί να υιοθετηθεί.
- Ø έχουν διαπιστώσει, αφού εξέτασαν δεόντως τις δυνατότητες τοποθέτησης του παιδιού μέσα στο κράτος προέλευσής του, ότι μια διακρατική υιοθεσία είναι προς το συμφέρον του παιδιού
- Ø έχουν εξασφαλίσει: 1) ότι τα πρόσωπα, τα ιδρύματα και οι αρχές των οποίων η συναίνεση είναι αναγκαία για την υιοθεσία, έχουν ερωτηθεί και ενημερωθεί δεόντως σχετικά με τις συνέπειες της συναίνεσής τους, ειδικότερα στο εάν μια υιοθεσία έχει ως αποτέλεσμα τη διακοπή ή όχι του νομικού δεσμού μεταξύ του παιδιού και της οικογένειας προέλευσής του. 2) ότι τα πρόσωπα αυτά, τα ιδρύματα

και οι αρχές έχουν δώσει τη συναίνεσή τους ελεύθερα, σύμφωνα με τον προβλεπόμενο τύπο, και ότι η συναίνεση αυτή διατυπώθηκε εγγράφως, 3) ότι οι συναινέσεις δεν αποτελούν προϊόν πληρωμής ή αποζημίωσης οποιουδήποτε είδους και ότι αυτές δεν έχουν ανακληθεί, και 4) ότι η συναίνεση της μητέρας, όπου απαιτείται, δόθηκε μόνο μετά τη γέννησή του παιδιού, και

- Ø έχουν εξασφαλίσει, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία και την ωριμότητα του παιδιού: 1) ότι έχει ζητηθεί η γνώμη του και έχει ενημερωθεί δεόντως για τις συνέπειες της υιοθεσίας και της συναίνεσής του στην υιοθεσία, όπου μια τέτοια συναίνεση απαιτείται, 2) ότι δόθηκε προσοχή στις επιθυμίες και τη γνώμη του παιδιού, 3) ότι η συναίνεση του παιδιού στην υιοθεσία, όπου μια τέτοια συναίνεση απαιτείται δόθηκε ελεύθερα, σύμφωνα με τον προβλεπόμενο νομικό τύπο και διατυπώθηκε εγγράφως, και 4) ότι αυτή η συναίνεση δεν αποτελεί προϊόν πληρωμής ή αποζημίωσης οποιουδήποτε είδους (N. 3765/2009).

Επίσης, πολύ σημαντικό θεωρείται και το άρθρο 5 στο οποίο αναφέρεται ότι:

Οι υιοθεσίες που προβλέπονται από την παρούσα Σύμβαση λαμβάνουν χώρα μόνο εάν οι αρμόδιες αρχές του κράτους υποδοχής:

- Ø έχουν διαπιστώσει ότι οι μελλοντικοί θετοί γονείς είναι κατάλληλοι και ικανοί να υιοθετήσουν,
- Ø έχουν εξασφαλίσει ότι οι μελλοντικοί θετοί γονείς έχουν τύχει των κατάλληλων συμβουλών, και
- Ø έχουν διαπιστώσει ότι στο παιδί δόθηκε η θα δοθεί άδεια να εισέλθει και να διαμείνει μόνιμα στο κράτος αυτό (N. 3765/2009).

Σχετικά με τις διαδικαστικές προϋποθέσεις των διακρατικών υιοθεσιών στο άρθρο 15 αναφέρεται ότι:

- Ø Εάν η κεντρική αρχή του κράτους υποδοχής θεωρεί ότι οι αιτούντες είναι ικανοί και κατάλληλοι να υιοθετήσουν, τότε συντάσσει έκθεση στην οποία περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα, την ικανότητα και την καταλληλότητα τους να υιοθετήσουν, την προσωπική τους κατάσταση, το οικογενειακό και το ιατρικό τους ιστορικό, το κοινωνικό τους περιβάλλον, τους λόγους που τους ώθησαν να υιοθετήσουν, την ικανότητά τους να αναλάβουν μια διακρατική υιοθεσία, καθώς επίσης και τα σχετικά με τα παιδιά για τα οποία αυτοί κρίνονται ικανοί να φροντίζουν.

Ø Διαβιβάζει την έκθεση στην κεντρική αρχή του κράτους προέλευσης (N. 3765/2009).

Επίσης πολύ σημαντικό θεωρείται και το άρθρο 16 το οποίο αναφέρει ότι:

Ø Εάν η κεντρική αρχή του κράτους προέλευσης πεισθεί ότι το παιδί μπορεί να υιοθετηθεί:

α) συντάσσει έκθεση στην οποία περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητά του, τη δυνατότητα υιοθεσίας του, το κοινωνικό του περιβάλλον, το οικογενειακό και προσωπικό του ιστορικό, το ιατρικό του ιστορικό, όπως και αυτό της οικογένειάς του, καθώς επίσης και κάθε πληροφορία για τις ειδικές ανάγκες του παιδιού,

β) δίνει τη δέουσα προσοχή στην ανατροφή του παιδιού και στο εθνικό, θρησκευτικό και πολιτιστικό του υπόβαθρο,

γ) εξασφαλίζει ότι έχουν δοθεί οι συναινέσεις που προβλέπονται και

δ) διαπιστώνει, στηριζόμενη κυρίως στις εκθέσεις που αφορούν το παιδί και τους μελλοντικούς θετούς γονείς, ότι η προβλεπόμενη τοποθέτηση είναι προς το συμφέρον του παιδιού.

Ø Διαβιβάζει στην κεντρική αρχή του κράτους υποδοχής την έκθεσή της για το παιδί, την απόδειξη ότι δόθηκαν οι αναγκαίες συναινέσεις και τους λόγους για την απόφασή της σχετικά με την τοποθέτηση, φροντίζοντας να μην αποκαλύψει την ταυτότητα της μητέρας και του πατέρα εάν, στο κράτος προέλευσης δεν επιτρέπεται αυτές οι ταυτότητες να αποκαλυφθούν (N.3765/2009).

Στο άρθρο 21 αναφέρεται ότι μια υιοθεσία μπορεί να διακοπεί εάν διαπιστωθεί από την κεντρική αρχή ότι το παιδί δεν θα είναι προστατευμένο με την παραμονή του στους θετούς γονείς. Πιο συγκεκριμένα:

Ø Όταν η υιοθεσία πρόκειται να πραγματοποιηθεί μετά τη μετακίνηση του παιδιού στο κράτος υποδοχής και η κεντρική αρχή αυτού του κράτους θεωρεί ότι η συνεχιζόμενη παραμονή του παιδιού στους υποψήφιους θετούς γονείς δεν είναι προς το συμφέρον του, τότε, η κεντρική αυτή αρχή παίρνει τα αναγκαία μέτρα για να προστατεύσει το παιδί. Ειδικότερα:

Ø α) προκαλεί την απομάκρυνση του παιδιού από του υποψήφιους θετούς γονείς και ρυθμίζει την προσωρινή του επιμέλεια (N.3765/2009).

β) μετά από διαβούλευση με την κεντρική αρχή του κράτους προέλευσης, κανονίζει χωρίς καθυστέρηση μια νέα τοποθέτηση του παιδιού με προοπτική την υιοθεσία του ή, εάν αυτό δεν είναι δυνατόν, ρυθμίζει μια εναλλακτική μακροπρόθεσμη επιμέλεια. Νέα υιοθεσία δύναται να πραγματοποιηθεί μόνο εφόσον η κεντρική αρχή του κράτους προέλευσης έχει δεόντως ενημερωθεί σχετικά με τους νέους υποψήφιους θετούς γονείς.

γ) ως τελευταία λύση, ρυθμίζει την επιστροφή του παιδιού, εάν αυτό επιβάλλει το συμφέρον του (N.3765/2009).

Ø Λαμβάνοντας υπ' όψη ειδικότερα την ηλικία και το βαθμό ωριμότητας του παιδιού, ζητείται η γνώμη του, και όπου μπορεί να εφαρμοστεί, επιτυγχάνεται η συναίνεση του σε σχέση με μέτρα που πρόκειται να ληφθούν σύμφωνα με το παρόν άρθρο (N.3765/2009).

2.6 ΥΙΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΟΜΟΦΥΛΑ ΖΕΥΓΑΡΙΑ

Το ζήτημα της υιοθεσίας ανηλίκων από ομόφυλα ζευγάρια έχει απασχολήσει την κοινή γνώμη και έχει γίνει αντικείμενο αντιπαράθεσης στην επιστημονική κοινότητα. Στην κοινή γνώμη τα επιχειρήματα διαμορφώνονται ανάλογα με τις κοινωνικές, πολιτισμικές και θρησκευτικές επιρροές ή με τους όρους των θεμελιωδών δικαιωμάτων που απαγορεύουν τη διακριτική μεταχείριση ατόμων για λόγους σεξουαλικού προσανατολισμού (κάτι που απαγορεύεται από τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Αποτελεί ένα πολύ ευαίσθητο θέμα το οποίο συζητείται εντονότερα μετά την νομοθετική πρωτοβουλία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για το νέο Σύμφωνο Συμβίωσης.

Πιο συγκεκριμένα αναφέρεται ότι: Η συμφωνία δύο ενήλικων προσώπων, ανεξάρτητα από το φύλο τους, με την οποία ρυθμίζουν τη συμβίωση τους (σύμφωνο συμβίωσης) καταρτίζεται αυτοπροσώπως με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Η ισχύς της συμφωνίας αρχίζει από την κατάθεση αντιγράφου του συμβολαιογραφικού εγγράφου στο ληξιαρχείο του τόπου κατοικίας τους, το οποίο καταχωρίζεται σε ειδικό βιβλίο του Ληξιαρχείου (<http://www.tovima.gr/files/1/2015/06/10/simbiosi.pdf>).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΑΝΑΔΟΧΗ

3.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ

Η αναδοχή είναι μια μορφή παιδικής προστασίας αναγνωρισμένη από το κράτος με τον Ν.2082/1992. Αποτελεί έναν κοινωνικό θεσμό στον οποίο προστατεύονται παιδιά ηλικίας από 0-18 ετών. Με τον όρο αναδοχή νοείται η βοήθεια που παρέχεται σε κάποιο άτομο προκειμένου να αναπτυχθεί και να μεγαλώσει ενώ παράλληλα καλύπτονται οι ανάγκες του στην περίπτωση όπου οι φυσικοί γονείς του δεν μπορούν να αναλάβουν τις γονικές τους υποχρεώσεις ή έχουν πεθάνει.

Στην ουσία οι γονείς που αναλαμβάνουν να γίνουν ανάδοχοι διασφαλίζουν στα παιδιά άλλων γονιών ένα ζεστό και ασφαλές οικογενειακό περιβάλλον, για ένα χρονικό διάστημα το οποίο μπορεί να είναι είτε κάποιες μέρες είτε μήνες ακόμα και χρόνια έναντι χρηματικής αμοιβής. Ωστόσο, δεν μπορούν να γίνουν όλοι ανάδοχοι γονείς. Τα χαρακτηριστικά που θα πρέπει να έχει κάποιος για να γίνει ανάδοχος γονέας είναι να είναι υπομονετικός και να διακρίνεται από σταθερότητα καθώς επίσης και να έχει αγάπη για τα παιδιά.

Η αναδοχή συνήθως είναι ένας προσωρινός τρόπος για να προσφερθεί σπιτικό σε παιδιά και εφήβους, μέχρι να είναι εφικτό να επιστρέψουν στους φυσικούς τους γονείς. Οι φορείς που αναλαμβάνουν τις περιπτώσεις αναδοχής παιδιών σε οικογένειες είναι οι Κοινωνικές Υπηρεσίες

([http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/0/1D1CCD718D21B9F3C2256E5B0050D191/\\$file/Foster%20parents.pdf?OpenElement](http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/0/1D1CCD718D21B9F3C2256E5B0050D191/$file/Foster%20parents.pdf?OpenElement)).

3.2 ΕΙΔΗ ΑΝΑΔΟΧΗΣ

Στα είδη της αναδοχής περιλαμβάνονται :

Αναδοχή Φιλοξενίας

Το συγκεκριμένο είδος αναδοχής δεν διαρκεί μεγάλο χρονικό διάστημα αλλά μόνο κάποιες μέρες. Πρόκειται για τη φιλοξενία των παιδιών που βρίσκονται σε κάποιο ίδρυμα από κάποιες οικογένειες σε περιόδους εορτών ή το καλοκαίρι.

Συγγενική αναδοχή

Το συγκεκριμένο είδος αναδοχής αφορά την φροντίδα και την προστασία των παιδιών από συγγενείς τους όπως είναι ο παππούς, η γιαγιά κλπ εφόσον πληρούνται οι κατάλληλες προϋποθέσεις.

Επείγουσα/Ημερήσια Αναδοχή

Σε αυτό το είδος αναδοχής, τα παιδιά φροντίζονται από οικογένειες σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης όπως είναι για παράδειγμα περιπτώσεις όπου οι φυσικοί γονείς αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα υγείας.

Βραχυπρόθεσμη Αναδοχή

Η βραχυπρόθεσμη αναδοχή αποτελεί τη φροντίδα παιδιών από οικογένειες για κάποιο χρονικό διάστημα σε περιπτώσεις όπου οι φυσικοί γονείς αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα και μέχρι να βρεθεί η λύση του αδυνατούν να φροντίσουν τα παιδιά τους.

Μακροπρόθεσμη Αναδοχή

Το συγκεκριμένο είδος αναδοχής αποτελεί την πιο συνηθισμένη μορφή αναδοχής στην Ελλάδα. Παρέχεται η φροντίδα παιδιών για μεγάλο χρονικό διάστημα και τις περισσότερες φορές τα συγκεκριμένα παιδιά υιοθετούνται (http://kppl.gr/?page_id=156).

3.3 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΔΟΧΩΝ ΓΟΝΕΩΝ

Για να γίνει κάποιος ανάδοχος γονέας, εφόσον ενδιαφέρεται, θα πρέπει αρχικά να υποβάλλει αίτηση στα αντίστοιχα γραφεία. Δεν υπάρχουν περιορισμοί στις ηλικίες. Οι

ανάδοχοι γονείς μπορούν να εργάζονται και δεν έχει σημασία εάν η κατοικία τους είναι με ενοίκιο ή όχι. Υπάρχουν και κάποιες περιπτώσεις όπου οι ανάδοχοι γονείς είναι και άτομα που ζουν μόνα τους. Θεωρείται πολύ σημαντικό, ευάλωτα παιδιά και έφηβοι να τοποθετούνται σε δοκιμασμένο ασφαλές και δοτικό περιβάλλον. Γι αυτό οι ανάδοχοι γονείς περνούν από μια διαδικασία προετοιμασίας κατά την οποία αξιολογούνται κατά πόσο διαθέτουν τις απαραίτητες ικανότητες στη φροντίδα παιδιών.

Αυτή η διαδικασία περιλαμβάνει επισκέψεις σε αυτούς από εξειδικευμένο Κοινωνικό Λειτουργό, ο οποίος και θα ετοιμάσει την αξιολόγηση για τις δυνατότητες του ζεύγους ή της οικογένειας.

Τα βασικά κριτήρια για έγκριση των ανάδοχων γονιών είναι:

- Ø Να είναι ενήλικα άτομα με καλή φυσική, ψυχική και συναισθηματική υγεία.
- Ø Κύριο κίνητρό τους θα πρέπει να είναι τα αποθέματα αγάπης για ένα ξένο παιδί
- Ø Να είναι σε θέση να αντιμετωπίζουν ποικίλες καταστάσεις, συμπεριφορές και συναισθήματα των ανάδοχων παιδιών.
- Ø Να διαθέτουν υπομονή και ικανότητα όσον αφορά το χειρισμό και τη φροντίδα παιδιών.
- Ø Να προσφέρουν θετικές εμπειρίες οικογενειακής ζωής.
- Ø Να είναι ευέλικτοι και να διαθέτουν ψηλό επίπεδο κατανόησης, ανοχής και αποδοχής της φυσικής οικογένειας του παιδιού
(<http://psychografimata.com/18069/i-anadochi-pedion/>).

3.4 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΔΟΧΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Ο κοινωνικός λειτουργός είναι ο συνδετικός κρίκος μεταξύ αναδοχών γονέων, φυσικών γονέων και παιδιού. Μέρος του έργου του είναι να βοηθήσει στην ανάπτυξη και στη διατήρηση των δεσμών μεταξύ των τριών μερών, ενώ το άλλο είναι η απευθείας εργασία του με το παιδί. Η απευθείας επικοινωνία με το παιδί βοηθά να αναπτυχθεί η απαιτούμενη σχέση και εμπιστοσύνη μαζί του. Αυτό είναι απαραίτητο αφού ο κοινωνικός λειτουργός είναι ο μόνος άνθρωπος που κρατά στα χέρια του όλους τους δεσμούς του παιδιού και μπορεί να το βοηθήσει να ξανασυναρμολογήσει τη ζωή του.

Ανάλογα με τις συνθήκες, τα παιδιά των αναδοχών οικογενειών, ιδιαίτερα αυτά σε μακροχρόνια αναδοχή ζουν σε ένα αβέβαιο κόσμο. Δε ζουν με τη δική τους οικογένεια και ταυτόχρονα δεν ανήκουν στη σημερινή οικογένεια. Μπορεί να βρίσκονται σε σύγχυση για το παρελθόν τους γι το πώς βρέθηκαν εδώ και για το τι τους επιφυλάσσει το μέλλον. Ένα μέρος του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού σε συνεργασία με τους ανάδοχους γονείς, είναι να βοηθήσει το παιδί να ξεκαθαρίσει τη θέση του όσο γίνεται περισσότερο.

Μερικοί τρόποι που μπορεί κανείς να πλησιάσει ένα παιδί είναι η ζωγραφική, το βιβλίο ζωής, οι έξοδοι, οι δραστηριότητες και η συζήτηση. Ελπίζεται ότι η εμπιστοσύνη που θα αναπτυχθεί μεταξύ κοινωνικού λειτουργού και παιδιού θα επιτρέψει στο παιδί να μοιρασθεί τις ανησυχίες του, τα συναισθήματά του και τις έμμονες σκέψεις του.

Το έργο του κοινωνικού λειτουργού σε σχέση με τους φυσικούς γονείς αποτελείται από τρία μέρη :

- α) να βοηθήσει τους γονείς να αναλάβουν ξανά τη φροντίδα του παιδιού τους και
- β) να διατηρήσει το σύνδεσμο μεταξύ γονέων και παιδιού.

Και τα δύο βέβαια προϋποθέτουν ότι ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να δημιουργήσει μια ουσιαστική σχέση με τους φυσικούς γονείς. Είναι φανερό ότι οι γονείς των οποίων τα παιδιά βρίσκονται σε κρατική προστασία μετά από δικό τους αίτημα ή με τη σύμφωνη γνώμη τους, αισθάνονται λιγότερο απειλημένοι και εχθρικοί προς τους κοινωνικούς λειτουργούς. Αντίθετα, αυτοί των οποίων τα παιδιά απομακρύνονται με εισαγγελικές ή δικαστικές αποφάσεις αισθάνονται μνησικάκοι και ανταγωνιστικοί. Ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να αναγνωρίσει και να δεχθεί τα συναισθήματά τους δείχνοντας το ενδιαφέρον του για το παιδί. Η συμμετοχή των φυσικών γονέων στα σχέδια και τον προγραμματισμό για το παιδί τους κάνει να αισθάνονται ότι είναι ακόμα οι πιο σημαντικοί άνθρωποι στη ζωή του παιδιού. Να σημειώσουμε ακόμα πως η αναδοχή είναι πιο απειλητική για τους γονείς απ' ότι είναι η ιδρυματική περίθαλψη. Διότι η αναδοχή τους δημιουργεί εικόνες ενός εναλλακτικού ικανού γονέα και αυξάνει τα συναισθήματά της γονικής τους ανεπάρκειας. Έτσι λοιπόν θα πρέπει να τους εξηγηθεί γιατί είναι προς το συμφέρον του παιδιού να τοποθετηθεί ή να παραμείνει σε ανάδοχη οικογένεια και κυρίως πως οι ίδιοι μπορούν να συμβάλλουν στην ευημερία και την ευτυχία του παιδιού τους. Πρέπει να τους παρασχεθεί άφθονη συμβουλευτική και εξειδικευμένη βοήθεια, ιδιαίτερα τους πρώτους έξι μήνες από την απομάκρυνση του παιδιού, ώστε να υπάρξει κάποια ελπίδα επανόδου του.

Οι μελέτες έχουν δείξει ότι αν ένα παιδί δεν επιστρέψει στο σπίτι του τους πρώτους 12 μήνες, τότε οι πιθανότητες να επιστρέψει αργότερα περιορίζονται σημαντικά, χωρίς βέβαια να αποκλείονται. Σε όλες τις συνεννοήσεις με τους φυσικούς γονείς, οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να τους ενημερώνουν για τη θέση τους σε σχέση με το παιδί και να τους εξηγούν τις συνθήκες κάτω από τις οποίες θα μπορούν να ξαναπάρουν το παιδί τους. Οι γονείς θα πρέπει να γνωρίζουν τα δικαιώματά τους, αλλά να γνωρίζουν επίσης τις ευθύνες και υποχρεώσεις τους προς το παιδί.

Βέβαια δεν είναι όλοι οι βιολογικοί γονείς σε θέση να αναλάβουν τη φροντίδα των παιδιών τους. Αυτό θα ήταν το ιδανικό και σε αυτό αποσκοπεί ο θεσμός της αναδοχής. Πρέπει να αναγνωρίζουμε όμως ότι σε αρκετές περιπτώσεις οι γονείς δε θα μπορέσουν ποτέ ή δε θα είναι κατάλληλοι να πάρουν το παιδί τους.

Σ αυτές τις περιπτώσεις είναι εξίσου ανεύθυνο να απομακρυνθεί το παιδί από μια ανάδοχο οικογένεια όπου είναι καλή προσαρμοσμένο για να επιστρέψει στην αβεβαιότητα της ζωής των γονέων του. Έχουν υπάρξει περιπτώσεις παιδιών που έχουν κακοποιηθεί ή και σκοτωθεί μετά την επιστροφή τους στην φυσική οικογένεια. Η ευθύνη του κοινωνικού λειτουργού είναι προς το παιδί και όχι προς τους γονείς. Έτσι όταν πληθαίνουν οι αποδείξεις ότι δεν υπάρχει πραγματική ελπίδα επανόδου του παιδιού, τότε θα πρέπει να αρχίσει ο προγραμματισμός για μια μόνιμη νέα οικογένεια.

γ) Το τρίτος σκέλος της εργασίας του κοινωνικού λειτουργού είναι σε σχέση με τους ανάδοχους γονείς.

Η ανάπτυξη μιας αποδοτικής σχέσης κοινωνικού λειτουργού με τους ανάδοχους γονείς εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη σαφήνεια των σκοπών και των στόχων της τοποθέτησης για το συγκεκριμένο παιδί καθώς και των αμοιβαίων προσδοκιών από την τοποθέτηση δηλαδή του κοινωνικού λειτουργού και των αναδοχών γονέων. Οι κοινωνικές οργανώσεις και οι κοινωνικοί λειτουργοί που είναι οι ίδιοι ασαφείς ή αβέβαιοι για τη φιλοσοφία και τους σκοπούς της αναδοχής, για το ρόλο των αναδοχών γονέων και τον τύπο της αναδοχής που τους ταιριάζει, μεταφέρουν αυτή τη σύγχυση και την αβεβαιότητα στην ανάδοχη οικογένεια. Γι' αυτό οι προσδοκίες και των δύο πλευρών πρέπει όχι μόνο να συζητηθούν και να διασαφηνιστούν με τους ανάδοχους γονείς, αλλά να αναφέρονται στο «συμβόλαιο» που θα καταρτισθεί μεταξύ της οργάνωσης και των αναδοχών γονέων.

Οι προτιμήσεις που εκφράζονται από τους ανάδοχους γονείς σχετικά με το παιδί που θέλουν να αναλάβουν και με τον τύπο της αναδοχής που θα εφαρμόσουν πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπ' όψη για να αποφεύγονται μελλοντικές απογοητεύσεις. Για παράδειγμα, αν ένα ζευγάρι επιθυμεί να αναλάβει ένα παιδί για μεγάλο χρονικό διάστημα, με πιθανότητα υιοθεσίας του, και η οργάνωση τους τοποθετήσει ένα παιδί που συνεχίζει να έχει επικοινωνία με τους φυσικούς του γονείς και υπάρχουν μεγάλες πιθανότητες επανόδου του σ'αυτούς, τότε οι ανάδοχοι γονείς μπορεί να αισθανθούν εξαπατημένοι από την οργάνωση ή να δυσκολεύουν τις επισκέψεις των γονέων στο παιδί ή να ζητήσουν την απομάκρυνση του παιδιού. Επίσης, μερικοί ανάδοχοι γονείς μπορούν να αντεπεξέλθουν σε περιπτώσεις παιδιών που μένουν μικρό διάστημα ή με μικρά παιδιά αλλά δυσκολεύονται να αντιμετωπίσουν τις ψυχολογικές και κοινωνικές απαιτήσεις των μεγαλύτερων παιδιών ή τις μακροχρόνιας αναδοχής.

Το να γίνει μια οικογένεια ανάδοχη απαιτεί σημαντικές προσαρμογές όλων των μελών της. Από το πόσο καλά ή όχι θα γίνουν αυτές οι προσαρμογές θα εξαρτηθεί σημαντικά η επιτυχία της τοποθέτησης του παιδιού. Γι αυτό η στήριξη από τον κοινωνικό λειτουργό και μετά την τοποθέτηση του παιδιού είναι καθοριστική στο πως η οικογένεια θα προσαρμοσθεί και θα χειρισθεί τις νέες σχέσεις που θα δημιουργηθούν. Οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι ανάδοχοι γονείς μοιράζονται το έργο που ο τελικός του στόχος είναι η ευημερία του παιδιού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4°

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

4.1 ΤΡΟΠΟΙ ΠΟΥ ΔΙΝΟΝΤΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΓΙΑ ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Τα παιδιά δίνονται για υιοθεσία είτε με την εκούσια συναίνεση των γονέων τους, συνήθως της μητέρας, είτε μέσω του συστήματος παιδικής προστασίας. Στην πρώτη περίπτωση τα παιδιά που δίνονται εκουσίως από τους γονείς τους για υιοθεσία, ανατίθενται στην προστασία μιας κοινωνικής υπηρεσίας μέχρι να υιοθετηθούν. Η κοινωνική υπηρεσία έχει την ευθύνη της παρακολούθησης των παιδιών στη θετή οικογένεια μέχρι τη δικαστική τελείωση της υιοθεσίας.

Τα παιδιά της δεύτερης περίπτωσης είναι αυτά που ανατίθενται στην προστασία μιας κρατικής ή ιδιωτικής οργάνωσης και τα οποία πιθανότατα δεν θα επιστρέψουν στην οικογένειά τους, γιατί η οικογένεια δεν είναι σε θέση ή δε θέλει να αναλάβει τη φροντίδα του παιδιού, αλλά κυρίως γιατί η οργάνωση έχει αναλάβει την επιμέλεια του παιδιού επειδή κρίνει ότι δεν είναι προς το συμφέρον του να επιστρέψει στην οικογένειά του. Μερικοί γονείς μπορεί να συναινέσουν τελικά στην υιοθεσία του παιδιού τους, αλλά όταν αρνούνται μπορεί η οργάνωση να ζητήσει από το δικαστήριο να αναπληρώσει τη συναίνεση τους (Κουσκουρέλου, 1999).

4.2 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ

Για την τέλεση της υιοθεσίας προβλέπονται στο νόμο διάφορες προϋποθέσεις, η συνδρομή των οποίων είναι απαραίτητη ώστε να εξασφαλίζεται η προστασία όλων των εμπλεκομένων συμφερόντων και όχι μόνο των συμφερόντων του υιοθετουμένου.

Οι προϋποθέσεις αυτές μπορούν να διακριθούν στις παρακάτω κατηγορίες (Γυριδάκη, 1991). Στην πρώτη κατηγορία είναι οι προϋποθέσεις ουσιαστικές ή

ουσιαστικού δικαίου και οι διαδικαστικές ή προϋποθέσεις δικονομικού δικαίου. Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν οι προϋποθέσεις που χαρακτηρίζονται ως θετικές και αρνητικές. Θετικές καλούνται οι προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να υφίστανται για να είναι επιτρεπτή η υιοθεσία. Αρνητικές καλούνται οι προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να μην υφίστανται για να είναι επιτρεπτή η υιοθεσία ή των οποίων η ύπαρξη εμποδίζει την υιοθεσία. Περισσότερο όμως ουσιαστική είναι διάκριση μεταξύ προϋποθέσεων από την πλευρά του υιοθετούντος και προϋποθέσεων από την πλευρά του υιοθετουμένου.

Τέλος στις προϋποθέσεις της υιοθεσίας μπορούν να ενταχθούν και το συμφέρον του υιοθετουμένου και η κοινωνική έρευνα, η οποία κυρίως συνδέεται με το συμφέρον του υιοθετουμένου, αφού αποσκοπεί στη διαπίστωση αν είναι τελικά προς όφελος του υιοθετουμένου η συγκεκριμένη υιοθεσία.

4.2.1 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΥΙΟΘΕΤΟΥΝΤΟΣ

Δικαιοπρακτική Ικανότητα

Στο άρθρο 1543 ΑΚ ορίζεται πως αυτός που υιοθετεί ανήλικο πρέπει να είναι ικανός για δικαιοπραξία. Ικανοί για δικαιοπραξία είναι όσοι συμπλήρωσαν το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας τους και δεν βρίσκονται σε κατάσταση δικαστικής συμπαράστασης, που συνεπάγεται στέρηση της δικαιοπρακτικής ικανότητας. Πρέπει όμως να παρατηρηθεί ότι αυτός που έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του είναι ικανός για δικαιοπραξία, όχι όμως πάντοτε και για υιοθεσία, λόγω των περιορισμών του άρθρου 1543 ΑΚ ως προς την ηλικία του υιοθετούντος.

Ηλικία

Μία από τις βασικές προϋποθέσεις της υιοθεσίας, όπως ρυθμίζεται στο άρθρο 1543 ΑΚ «αυτός που υιοθετεί πρέπει να έχει συμπληρώσει τα τριάντα του χρόνια και να μην έχει υπερβεί τα εξήντα». Καθιερώνεται δηλαδή κατώτατο και ανώτατο όριο ηλικίας ως προϋπόθεση ικανότητας για υιοθεσία.

Διαφορά Ηλικίας

Κατά το άρθρο 1544 εδ.α' ΑΧ «αυτός που υιοθετεί ανήλικο πρέπει να είναι μεγαλύτερος από τον υιοθετούμενο τουλάχιστον κατά δεκαοκτώ αλλά όχι περισσότερο από σαρανταπέντε χρόνια». Η καθιέρωση ανώτατου ορίου διαφοράς ηλικίας

υπαγορεύεται από ηθικούς και κοινωνικούς λόγους, ώστε η λειτουργία της υιοθεσίας να είναι -κατά το δυνατό- ομαλή

Συναίνεση του Υιοθετούντος

Κύρια προϋπόθεση της υιοθεσίας είναι η επιθυμία του υιοθετούντος να αποκτήσει θετό τέκνο και να δημιουργήσει θετή οικογένεια. Η επιθυμία αυτή εξωτερικεύεται με την υποβολή αιτήσεως στο δικαστήριο για την υιοθεσία και κυρίως με τη συναίνεση του στην υιοθεσία. Συγκεκριμένα «αυτός που υιοθετεί συναινεί αυτοπροσώπως ενώπιον του δικαστηρίου». Η φράση «ενώπιον του δικαστηρίου» σημαίνει ότι η δήλωση της συναινέσεως γίνεται ενώπιον μέλους της συνθέσεως του δικαστηρίου που τελεί την υιοθεσία, σε ιδιαίτερο γραφείο, χωρίς τη δημοσιότητα και αυτό, για να διασφαλίζεται η μυστικότητα της διαδικασίας».

4.2.2 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΥΙΟΘΕΤΟΥΜΕΝΟΥ

Ανηλικότητα -Διαφορά Ηλικίας

Ο υιοθετούμενος πρέπει να είναι ανήλικος δηλαδή να μην έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του. Για τη διαφορά ηλικίας μεταξύ υιοθετουμένου και υιοθετούντος όπως στην παραπάνω παράγραφο.

Μη Ύπαρξη Άλλης Υιοθεσίας

Σύμφωνα με το άρθρο 1545 εδ.Β΄ Α.Κ. «δεν επιτρέπεται η υιοθεσία προσώπου που είναι ήδη υιοθετημένο από άλλον, όσο διαρκεί η υιοθεσία»

Συναίνεση του Υιοθετούμενου

Κατά το άρθρο 1555 §1 Α.Κ. «ενώπιον του δικαστηρίου συναινεί αυτοπροσώπως και ο ανήλικος που υιοθετείται, εφόσον έχει συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας του, εκτός και αν βρίσκεται σε κατάσταση ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησης του», εκτός δηλαδή αν είναι παροδικά ανίκανος για δικαιοπραξία». Πρόβλημα ανακύπτει στην περίπτωση που ο ανήλικος αρνείται να συναινέσει, το συμφέρον του όμως υπαγορεύει την υιοθεσία, (βλ. σχετ. Συμφέρον του υιοθετουμένου).

Συναίνεση των Γονέων ή του Νόμιμου Αντιπροσώπου του Ανηλίκου

Στο άρθρο 1550 §1 εδ. Α' ΑΚ ρυθμίζονται οι περιπτώσεις στις οποίες απαιτείται η συναίνεση των γονέων του υιοθετούμενου ανηλίκου ή του ενός μόνο από αυτούς. Έτσι απαιτείται κατ' αρχήν η συναίνεση και των δύο γονέων.

Αρκεί η συναίνεση του ενός μόνο γονέα στις εξής περιπτώσεις :

1. Αν ο άλλος γονέας δε ζει
2. Αν ο άλλος έχει εκπέσει από τη γονική μέριμνα κατά το άρθρο 1537
3. Αν η συναίνεση του άλλου «είναι αδύνατη γιατί έχει τεθεί σε στερητική δικαστική συμπαράσταση, που περιλαμβάνει και τη στέρηση της ικανότητας να συναινεί για την υιοθεσία του παιδιού του.
4. Αν ο άλλος γονέας είναι παροδικά ανίκανος (ΑΚ.131 §1).

Αναλυτικότερα συναίνεση και των δύο γονέων απαιτείται όταν αυτοί :

1. Είναι εν ζωή.
2. Είναι γνωστοί.
3. Δεν έχουν άγνωστη διαμονή.
4. Δεν έχουν εκπέσει από τη γονική μέριμνα.
5. Δεν βρίσκονται σε καθεστώς στερητικής δικαστικής συμπαράστασης που του αφαιρεί και την ικανότητα να συναινούν για την υιοθεσία του παιδιού τους.
6. Δεν βρίσκονται σε κατάσταση παροδικής ανικανότητας.

Η συναίνεση των γονέων για υιοθεσία δεν επιτρέπεται να δοθεί προτού να συμπληρωθούν τρεις μήνες από τη γέννηση του τέκνου. Η ρύθμιση αυτή βασίζεται στη σκέψη ότι οι γονείς πρέπει να αποφασίζουν την υιοθεσία μετά από σχετικά ώριμη σκέψη και χωρίς την επίδραση των πρώτων εντυπώσεων από τη γέννηση.

Η Αναπλήρωση της Συναίνεσης των Γονέων για την Υιοθεσία από το Δικαστήριο.

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου οι γονείς αρνούνται ή είναι επιφυλακτικοί να συναινέσουν στην υιοθεσία του παιδιού τους. Συγχρόνως οι ανάγκες του παιδιού απαιτούν μόνιμο οικογενειακό περιβάλλον όπου θα έχει φροντίδα και ασφάλεια. Τότε μπορεί η κοινωνική υπηρεσία η οποία προστατεύει το παιδί να απευθυνθεί στο δικαστήριο και να ζητήσει να «ελευθερωθεί» το παιδί για υιοθεσία, αν αυτό προβλέπεται από το νόμο. Η αίτηση αυτή προς το δικαστήριο πρέπει να συνοδεύεται από αποδείξεις για την αποτυχία των γονέων να αναλάβουν τη φροντίδα του παιδιού τους και ότι είναι προς το συμφέρον του παιδιού να βρει νέα μόνιμη οικογένεια. Εάν το δικαστήριο πεισθεί, μπορεί να θεωρήσει την επιφύλαξη των γονέων να συναινέσουν στην υιοθεσία

του παιδιού τους, «αναιτιολόγητη ή καταχρηστική» και να αποφασίσει ότι το παιδί είναι «ελεύθερο για υιοθεσία».

4.3 ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΤΟΥ ΥΙΟΘΕΤΟΥΜΕΝΟΥ

Κατά το άρθρο 1542 εδ. β' Α.Κ. «η υιοθεσία πρέπει να αποβλέπει στο συμφέρον του τέκνου». Η έννοια του συμφέροντος είναι αόριστη νομική έννοια. Είναι όμως αποδεκτό πως συμφέρον του υιοθετουμένου δεν είναι μόνο το οικονομικό αλλά γενικότερα ηθικό, οικογενειακό, κοινωνικό, ψυχολογικό. Μερικές φορές υπερτονίζεται το οικονομικό συμφέρον του υιοθετουμένου η εξυπηρέτηση του οποίου προκύπτει από την υπεροχή της περιουσιακής κατάστασης του υιοθετούντος έναντι της περιουσιακής κατάστασης των εξ' αίματος γονέων του υιοθετουμένου. Αυτός όμως ο υπερτονισμός δεν είναι ορθός, ούτε βέβαια ανταποκρίνεται στο πνεύμα του νομοθέτη.

Από την άλλη πλευρά δεν πρέπει να παρασυρθεί κανείς και να οδηγηθεί σε υποτίμηση του οικονομικού συμφέροντος. Κάτι τέτοιο θα ήταν αντίθετο προς την πραγματικότητα. Με βάση την καθημερινή πρακτική παρατηρείται ότι το οικονομικό συμφέρον του υιοθετουμένου είναι το κύριο κίνητρο για τη συναίνεση των γονέων του στην υιοθεσία. Έτσι ο δικαστής και η κοινωνική υπηρεσία οφείλουν, πέρα από τους καθαρά οικονομικούς παράγοντες, να σταθμίζουν και όλα τα άλλα στοιχεία κατά το σχηματισμό της κρίσεως τους για το αν η υιοθεσία συμφέρει του υιοθετουμένου ανήλικο ή όχι. Για τη διαπίστωση λοιπόν αν η συγκεκριμένη υιοθεσία συμφέρει του υιοθετούμενο μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως κριτήρια τα παρακάτω:

- α) Η περιουσιακή κατάσταση του υιοθετούντος (ιδίως και σε σύγκριση με την περιουσιακή κατάσταση της οικογένειας ή και του ίδιου του υιοθετουμένου). Για την κρίση αυτή θα ληφθούν υπόψη και οι διάφορες υποχρεώσεις του υιοθετούντος όπως η υποχρέωση διατροφής.
- β) Η προσωπικότητα του υιοθετούντος. Ο έλεγχος της προσωπικότητας περιλαμβάνει και το ήθος.
- γ) Η προσωπικότητα του υιοθετουμένου περιλαμβάνει όπως και στη παραπάνω περίπτωση το ήθος του υιοθετουμένου και των μελών της εξ' αίματος οικογενείας του.

- δ) Η κατάσταση της υγείας του υιοθετούντος. Ως υγεία θεωρείται τόσο η σωματική όσο και η ψυχική -πνευματική.
- ε) Η οικογενειακή κατάσταση του υιοθετούντος.
- στ) Το γενικότερο κοινωνικό περιβάλλον του υιοθετούντος.
- η) Η ικανότητα του υιοθετούντος ενόψει και της γενικότερης καταστάσεώς του να ανταποκριθεί στα καθήκοντα του θετού γονέα.
- θ) Το ποινικό μητρώο του υιοθετούντος
- ι) Η ικανότητα υιοθετούντος και υιοθετουμένου να προσαρμοσθούν στη δημιουργούμενη νέα κατάσταση,
- ια) Τυχόν δυσμενείς επιπτώσεις της υιοθεσίας στον υιοθετούμενο αλλά και στον υιοθετούντα, την οικογένειά του και την οικογένεια του υιοθετουμένου.
- ιβ) Τα κίνητρα του υιοθετούντος για την υιοθεσία. Τα παραπάνω κριτήρια (α-θ) εφαρμόζονται κυρίως και σε σύγκριση με την αντίστοιχη κατάσταση της (εξ αίματος) οικογένειας του υιοθετουμένου (Κουσκουρέλου, 1999).

4.3.1 ΣΥΓΚΡΟΥΟΜΕΝΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ

Στην υιοθεσία ανηλίκων εμπλέκονται τα συμφέροντα :

- α) Του υιοθετουμένου ανηλίκου,
- β) Του υιοθετούντος ενηλίκου,
- γ) Του κράτους.

Η ανάμιξη κρατικών υπηρεσιών (ή οργανισμών που εποπτεύονται από το κράτος) στην υιοθεσία πρωταρχική αποστολή έχει την προστασία των συμφερόντων του υιοθετουμένου ανηλίκου. Η ιδιαίτερη νομοθετική κάλυψη των συμφερόντων του υιοθετουμένου υπαγορεύεται και από το γεγονός ότι αυτός είναι ανήλικος και σε πολλές περιπτώσεις δεν έχει καν τη στοιχειώδη συναίσθηση των όσων γίνονται περί το πρόσωπο του και τη ζωή του.

Το συμφέρον του κράτους δεν αναφέρεται απλώς στην προστασία του ανήλικου υποψηφίου για υιοθεσία πολίτη του και όλων των άλλων πολιτών που εμπλέκονται στο θεσμό της υιοθεσίας. Αναφέρεται γενικότερα στην εξασφάλιση των προϋποθέσεων δημιουργίας οικογένειας, η οποία θα λειτουργεί ομαλά στο πλαίσιο της κοινωνικής αποστολής της, χωρίς συγκρούσεις με την εξ αίματος οικογένεια υιοθετούντος και

υιοθετούμενου. Έτσι, η κρατική ανάμιξη στην υιοθεσία έχει κατ' αρχήν προληπτική (δυσμενών εξελίξεων) λειτουργία.

Με τα εμπλεκόμενα συμφέροντα και την προστασία τους συνδέεται στενά και το ζήτημα της μυστικότητας της υιοθεσίας. Η δημιουργία της νέας θετής οικογένειας και η πλήρης ένταξη σ' αυτήν του θετού τέκνου υπαγορεύει την αποκοπή του θετού τέκνου από την εξ' αίματος οικογένεια, τον αποκλεισμό (κατ' αρχήν) της επεμβάσεως των εξ' αίματος συγγενών στη λειτουργία της θετής οικογένειας. Βέβαια, η μυστικότητα αυτή δεν εμπόδιζα ούτε τους εξ' αίματος συγγενείς (ιδίως τους γονείς) του θετού τέκνου να επέμβουν σε περίπτωση που το συμφέρον του θετού το επιβάλλει, ούτε (εμποδίζει) το θετό τέκνο να πληροφορηθεί την εξ' αίματος καταγωγή του (Κουσκουρέλου, 1999).

4.4 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Βασικός σκοπός της κοινωνικής έρευνας είναι η διαπίστωση και η υποβοήθηση του δικαστηρίου ώστε αυτό να διαπιστώσει αν η υιοθεσία εξυπηρετεί το συμφέρον του ανηλίκου.

Κατά το άρθρο 1577 Α.Κ. «πρίν από την τέλεση της υιοθεσίας διεξάγεται επισταμένη κοινωνική έρευνα και κατατίθεται εμπρόθεσμα στο δικαστήριο σχετική έκθεση για το αν με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν, η συγκεκριμένη υιοθεσία συμφέρει ότι τον υιοθετούμενο. Αρμόδια για την κοινωνική έρευνα είναι η κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση αναγνωρισμένη ότι ειδικεύεται στις υιοθεσίες. Κατά την εισηγητική έκθεση της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής με τον όρο «κοινωνική οργάνωση» εννοούνται οι κάθε είδους κοινωνικοί φορείς, ιδίως ιδρύματα που τελούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

Στο άρθρο 7 του Ν.2447/1996 ορίζεται ότι: Η κοινωνική έρευνα θα πρέπει να αφορά κάθε θέμα που μπορεί να έχει σημασία για την υιοθεσία και ιδίως την προσωπικότητα και την υγεία των ενδιαφερομένων, τα κίνητρα και την περιουσιακή κατάσταση του υποψήφιου θετού γονέα, την αμοιβαία ικανότητα προσαρμογής αυτού που υιοθετεί και εκείνου που υιοθετείται, καθώς και άλλο στοιχείο από το οποίο μπορεί να διαγνωσθεί αν η υιοθεσία θα αποβεί προς το συμφέρον του ανηλίκου. Η κοινωνική έρευνα πρέπει να επεκταθεί και σε όλα τα ζητήματα σχετικά με τα κριτήρια που

προαναφέρονται και αφορούν τη διαπίστωση αν η συγκεκριμένη υιοθεσία συμφέρει τον υιοθετούμενο (Κουσκουρέλου, 1999).

4.4.1 ΚΙΝΗΤΡΑ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΘΕΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Τα κίνητρα υιοθεσίας μπορούν να ταξινομηθούν με βάση τα πρόσωπα, των οποίων οι ανάγκες αποβλέπουν να ικανοποιηθούν. Έτσι μερικά κίνητρα έχουν ως κέντρο αναφοράς τους θετούς γονείς και η υιοθεσία έχει βασικά υποκινηθεί για να ικανοποιηθούν οι προσωπικές ανάγκες των θετών γονέων. Έτσι, με τέτοια εγωκεντρικά κίνητρα υιοθεσίας το παιδί γίνεται μέσον για την ικανοποίηση των αναγκών των γονέων. Άλλα κίνητρα ξεκινούν από τις ανάγκες του απροστάτευτου παιδιού και αποβλέπουν στο να προσφέρουν στο παιδί ένα οικογενειακό περιβάλλον, που θα το βοηθήσει να αναπτύξει την ατομικότητά του. Σ' αυτές τις περιπτώσεις, με τέτοια παιδοκεντρικά κίνητρα, οι γονείς γίνονται μέσον για να ικανοποιηθούν οι ανάγκες του παιδιού.

Πρέπει να σημειωθεί ότι τα κίνητρα των δύο αυτών ομάδων αν και φαίνονται εκ πρώτης όψεως αντιφατικά, είναι δυνατόν να συνυπάρχουν στο ίδιο άτομο και να μην συγκρούονται. Επιπλέον, κίνητρα που έχουν ως κέντρο αναφοράς τους γονείς δεν αποβαίνουν αναγκαστικά εις βάρος του παιδιού και πρέπει να μη θεωρούνται ότι αντίκεινται στο νόμο περί υιοθεσίας, ο οποίος επιτρέπει την υιοθεσία μόνο όταν αυτή γίνεται προς το συμφέρον του παιδιού.

Αν τα κίνητρα είχαν ως κέντρο αναφοράς το παιδί, τότε οι γονείς ίσως να μην επέμεναν να υιοθετήσουν μόνο παιδιά έξυπνα, όμορφα, υγιή, κλπ., ούτε θα αγωνιούσαν μήπως χάσουν το παιδί, αλλά θα έπαιρναν εκείνο το παιδί που θα είχε μεγαλύτερη ανάγκη οικογενειακής προστασίας ώστε να το βοηθήσουν να αναπτυχθεί μέχρι του ορίου που το ίδιο το παιδί θα όριζε με την παραμονή του κοντά τους.

Η συσχέτιση των κινήτρων υιοθεσίας με την έκβαση της έδειξε, ότι κινδύνους εγκυμονούν τα κίνητρα από τα οποία λείπει ο συναισθηματικός τόνος όπως σε περιπτώσεις που το παιδί πρόκειται να γίνει μέσο για να αποκλεισθούν οι συγγενείς από μια μεγάλη κληρονομιά που εκείνοι εποφθαλμιούν ή για να διασωθεί μια ετοιμόρροπη συζυγική σχέση.

Σημαντικά κίνητρα για υιοθεσία είναι :

α) Αγάπη προς τα παιδιά - ικανοποίηση ενστίκτου μητρότητας ή πατρότητας.

- β) Απόκτηση ενός σκοπού στη ζωή, ενός ενδιαφέροντος, μιας απασχολήσεως.
- γ) Αναζήτηση συντροφιάς στη ζωή.
- δ) Αναπλήρωση αποθανόντος φυσικού τέκνου.
- ε) Ολοκλήρωση της οικογένειας.
- στ) Άμεση γνωριμία και σύνδεσμος με το παιδί.
- ζ) Μεταβίβαση περιουσίας - κληρονομιά και εξασφάλιση ενός κληρονόμου.

4.4.2 ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η κοινωνική έρευνα διεξάγεται ύστερα από αίτηση του υποψήφιου θετού γονέα, η οποία υποβάλλεται στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση του τόπου κατοικίας του αιτούντος. Αμέσως μετά την υποβολή της αίτησης η κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση ορίζει τα πιστοποιητικά που κρίνει απαραίτητα για τη διεξαγωγή της έρευνας όπως: πιστοποιητικό γεννήσεως, οικογενειακής κατάστασης, πλησιέστερων συγγενών, ποινικού μητρώου, επαγγελματικής κατάστασης του υποψήφιου θετού γονέα αλλά και του υιοθετουμένου κατά τις περιστάσεις.

Επίσης, κατά την κοινωνική έρευνα θα πρέπει ανάλογα με την ωριμότητα του παιδιού και οπωσδήποτε μετά τη συμπλήρωση του δωδέκατου έτους του, να ζητείται και η δική του γνώμη, η οποία θα πρέπει να αναφέρεται στη σχετική έκθεση. Είναι σκόπιμο μάλιστα η ακρόαση του ανηλίκου να γίνεται ήδη κατά την κοινωνική έρευνα και να αναφέρεται η γνώμη του στην έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας.

Μετά την περάτωση της έρευνας, η κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση συντάσσει έκθεση, την οποία υποβάλλει απευθείας στο δικαστήριο. Η έρευνα και η έκθεση αυτή της κοινωνικής υπηρεσίας πρέπει να είναι πλήρης, ουσιαστική και τεκμηριωμένη (Κουσκουρέλου, 1999).

4.4.3 ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ ΘΕΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ

Η εργασία του κοινωνικού λειτουργού για την εξεύρεση θετών οικογενειών γίνεται πιο πολύπλοκη και αβέβαιη, με την διαπίστωση ότι δεν υπάρχει ορισμός, αποδεκτός απ' όλους για το ποιος είναι «καλός» γονέας και επομένως δεν υπάρχουν σταθερά κριτήρια

με τα οποία να αξιολογείται η καταλληλότητα για το ρόλο του θετού ή ανάδοχου γονέα.

Κάποιες ιδιότητες των θετών γονέων που συντελούν στην επιτυχία μιας υιοθεσίας είναι :

- ◇ Το ισχυρό κίνητρο από τους συζύγους.
- ◇ Η ικανότητα για ζεστές και ουσιαστικές σχέσεις.
- ◇ Οι σταθερές συζυγικές και οικογενειακές σχέσεις.
- ◇ Η θετική στάση προς τη φυσική οικογένεια και η προθυμία να ενημερώσουν το παιδί για την καταγωγή του και να του εξηγήσουν τις συνθήκες της υιοθεσίας του.

Σήμερα οι περισσότερες κοινωνικές οργανώσεις χρησιμοποιούν ένα συνδυασμό προετοιμασίας μέσω ομάδων και οικογενειακής μελέτης μέσα από μια σειρά συνεντεύξεων των υποψηφίων θετών γονέων στον κοινωνικό λειτουργό. Οι ομάδες χρησιμοποιούνται είτε σαν μέρος της οικογενειακής μελέτης είτε απλά για την προετοιμασία.

Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού είναι να βοηθήσει τους υποψήφιους θετούς γονείς να κατανοήσουν το νόημα και τις απαιτήσεις της υιοθεσίας για τους ίδιους και την οικογένειά τους και να καταλήξουν σε μια απόφαση. Για την ολοκλήρωση μιας υιοθεσίας τα υποψήφια θετά ζευγάρια περνάνε από τέσσερα στάδια :

- α) Το στάδιο του αρχικού ενδιαφέροντος,
- β) Το στάδιο προετοιμασίας.
- γ) Το στάδιο σύνδεσης του παιδιού με την οικογένεια,
- δ) Το στάδιο οριστικοποίησης της τοποθέτησης.

Έτσι λοιπόν τα ζευγάρια που ενδιαφέρονται να υιοθετήσουν συνήθως προσκαλούνται να παρακολουθήσουν μια ενημερωτική συνάντηση στο χώρο της οργάνωσης. Το αντικείμενο της συνάντησης είναι να παράσχει πληροφορίες :

- α) Για τα παιδιά που χρειάζονται οικογένεια,
- β) Για την κατάσταση των παιδιών.
- γ) Για τη διαδικασία που θα ακολουθήσουν όσοι προχωρήσουν, δηλαδή προετοιμασία στην ομάδα, οικογενειακή μελέτη, συστάσεις, συγγενείς, πιστοποιητικά, αποφάσεις συμβουλίων.

Σ' αυτές τις συγκεντρώσεις συνήθως τα ζευγάρια ζητούν να πληροφορηθούν για τα παιδιά που είναι για υιοθεσία, για το πώς βρέθηκαν στη προστασία της οργάνωσης, λεπτομέρειες για προβλήματα υγείας, συμπεριφοράς και για άλλες ειδικές ανάγκες των παιδιών καθώς και για διαδικαστικά θέματα και πρακτικές προϋποθέσεις, όπως η ηλικία, η υγεία, κοινωνική και οικονομική κατάσταση, η χρονική διάρκεια ολοκλήρωσης της

υιοθεσίας, νομικά θέματα, έξοδα, δυνατότητα υιοθεσίας από μόνα ή διαζευγμένα άτομα ή οικογένειες με άλλα παιδιά.

Το προσωπικό της οργάνωσης πρέπει να μεταφέρει με ειλικρίνεια την κατάσταση όπως είναι, με τα πιθανά προβλήματα των παιδιών χωρίς υπερβολές αλλά και χωρίς υποβάθμιση των δυσκολιών. Μετά από την ενημερωτική συνάντηση ένας μεγάλος αριθμός ενδιαφερομένων δεν υποβάλλουν αιτήσεις για να προχωρήσουν. Πιθανό να αναγνωρίζουν ότι η υιοθεσία είναι μια απαιτητική διαδικασία που χρειάζεται περισσότερη σκέψη.

Μ' αυτούς που υποβάλλουν αίτηση γίνεται μια τουλάχιστον ατομική συνέντευξη πριν την ένταξή τους σε ομάδα προετοιμασίας για περισσότερη πληροφόρηση σχετικά με την επιθυμία τους να υιοθετήσουν, για πιο λεπτομερή ενημέρωσή τους για τις διαδικασίες που θα ακολουθήσουν και για να διαπιστωθούν η προθυμία τους να συνεργαστούν με την οργάνωση.

Η ατομική συνέντευξη δίνει την ευκαιρία για μια συμφωνία μεταξύ του κοινωνικού λειτουργού και των υποψηφίων θετών γονέων για τη διαδικασία που θα ακολουθηθεί. Παράλληλα με την ατομική προετοιμασία, η χρησιμοποίηση των ομάδων για την προετοιμασία των θετών γονέων στηρίζεται στο γεγονός ότι πολλοί αιτούντες δεν είναι πλήρως ενημερωμένοι για το έργο που αναλαμβάνουν και ακόμα χρειάζονται ευκαιρίες για να διερευνήσουν την ετοιμότητά τους και το δυναμικό τους να γίνουν θετοί γονείς, ιδιαίτερα παιδιών με ειδικές ανάγκες.

Η εργασία στις ομάδες πρέπει να έχει περιορισμένα χρονικά όρια π.χ. 6-8 συνεδρίες και ο αριθμός των συμμετεχόντων μπορεί να κυμαίνεται από 3 ως 5 ζευγάρια. Ακολουθεί ένα παράδειγμα 8 συνεδριών μιας ομάδας υποψηφίων θετών γονέων. Ασφαλώς μπορούν να υπάρξουν παραλλαγές ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες και το επίπεδο της ομάδας.

Η πρώτη συνεδρία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη γνωριμία των μελών μεταξύ τους και συζήτηση ορισμένων γενικών θεμάτων υιοθεσίας. Κάποιες υπηρεσίες-οργανώσεις χρησιμοποιούν την πρώτη συνεδρία διαφορετικά, προσκαλώντας δύο πεπειραμένα θετά ζευγάρια για να μοιραστούν τις εμπειρίες τους από το μέγαλωμα μικρών ή μεγαλύτερων ή παιδιών με ειδικές ανάγκες. Κατά την διάρκεια της δεύτερης συνεδρίας τα μέλη ενθαρρύνονται να συζητήσουν την απόφασή τους να υιοθετήσουν και τι τους ώθησε στην απόφαση αυτή. Επίσης μπορούν να μιλήσουν για το παιδί που θα ήθελαν να υιοθετήσουν, να μοιραστούν ερωτήματα ανησυχίες και φόβους για συμπεριφορά, κληρονομικότητα και περιβάλλον.

Το θέμα της τρίτης συνεδρίας δίνει την ευκαιρία στα μέλη να μοιραστούν τις προσωπικές τους εμπειρίες από την παιδική τους ηλικία, το πώς μεγάλωσαν και πως μπορούν να επηρεάσουν τα βιώματα αυτά τον τρόπο που θα αναθρέψουν το θετό παιδί τους. Ένα άλλο θέμα που μπορεί να συζητηθεί είναι πως νομίζουν ότι η οικογένειά τους, οι συγγενείς και οι φίλοι, θα αντιδράσουν στην απόφασή τους να υιοθετήσουν.

Η τέταρτη συνεδρία χρησιμοποιείται για να διερευνήσει τις απόψεις και τις στάσεις των μελών προς τους βιολογικούς γονείς. Επίσης τις σκέψεις τους για το πώς θα ενημερώσουν το παιδί για την υιοθεσία του και τη βιολογική του οικογένεια και να το βοηθήσουν να καταλάβει τους λόγους που δόθηκε για υιοθεσία.

Η πέμπτη συνεδρία μπορεί να έχει περισσότερο εκπαιδευτική μορφή, προσκαλώντας έναν «ειδικό» να μιλήσει για τη φυσιολογική ανάπτυξη του παιδιού και τα διάφορα στάδια που περνάει, καθώς επίσης να συζητηθούν οι επιπτώσεις του αποχωρισμού στα μικρά παιδιά και οι βασικές ανάγκες τους για στοργή, ασφάλεια και συνεχή φροντίδα.

Στην έκτη συνεδρία μπορούν να συζητηθούν τα πιθανά προβλήματα προσαρμογής στη νέα οικογένεια και σε τρόπους χειρισμού περιπτώσεων ανήσυχων ή επιθετικών παιδιών δεδομένου ότι τα παιδιά που δίνονται για υιοθεσία δεν είναι μόνο βρέφη αλλά και μεγαλύτερη και συχνά με ιστορικό αρνητικών εμπειριών με αποτέλεσμα να παρουσιάζουν δυσκολίες συναισθηματικές και συμπεριφοράς.

Στη συνεδρία που ακολουθεί (έβδομη) μπορούν να προσκληθούν ένα ή δύο ζευγάρια που έχουν υιοθετήσει και να μοιραστούν τις εμπειρίες τους με την ομάδα. Ακόμα, μπορεί να προσκληθεί ένας υιοθετημένος ενήλικας για να μοιραστεί τις εμπειρίες του με την ομάδα. Αυτό είναι ιδιαίτερα υποστηρικτικό για τους υποψήφιους θετούς γονείς στο θέμα της ενημέρωσης του παιδιού για την υιοθεσία του και της αναζήτησης ριζών.

Στην τελευταία (όγδοη) συνεδρία συζητούνται συνήθως θέματα νομικά, διαδικαστικά ή οικονομικά. Επιπλέον είναι η κατάλληλη στιγμή για τους θετούς γονείς να ενημερωθούν για τις υπηρεσίες που μπορεί να προσφέρει η οργάνωση μετά την υιοθεσία ή άλλοι αρμόδιοι φορείς.

Η μελέτη της οικογένειας μπορεί να αρχίσει κατά τη διάρκεια των ομαδικών συνεδριών προετοιμασίας ή μετά το τέλος τους. Μερικές υπηρεσίες-οργανώσεις προτιμούν να συγκεντρώνουν όσο το δυνατό περισσότερες από τις πληροφορίες που χρειάζονται, ζητώντας από τους ενδιαφερόμενους να συμπληρώσουν ένα εκτεταμένο ερωτηματολόγιο. Αυτό περιορίζει τον αριθμό πληροφοριακών ερωτήσεων που πρέπει να

κάνουν οι κοινωνικοί λειτουργοί κατά την οικογενειακή μελέτη (κοινωνική έρευνα). Άλλες υπηρεσίες-οργανώσεις χρησιμοποιούν ένα σύντομο ερωτηματολόγιο σε συνδυασμό με την ομάδα προετοιμασίας και τις ατομικές συνεντεύξεις.

Με βάση την οικογενειακή μελέτη οι κοινωνικοί λειτουργοί ή η ομάδα που μελετά τα στοιχεία και τις παρατηρήσεις από την έρευνα του κοινωνικού λειτουργού καταλήγουν σε μια αξιολόγηση του ζευγαριού και την πρόταση τους για το ζευγάρι, για την ετοιμότητά τους να υιοθετήσουν και σε περίπτωση θετικής πρότασης για τον τύπο του παιδιού που θα μπορούσαν να αναλάβουν με επιτυχία.

Μεμονωμένοι ατομικοί αρνητικοί παράγοντες δεν αποτελούν κατ' ανάγκη αντένδειξη για την τοποθέτηση ενός παιδιού σε μια οικογένεια. Εκείνο που έχει σημασία είναι το σύνολο των παραγόντων και των στοιχείων της οικογένειας, η ευελιξία και η ετοιμότητα της να αλλάξει τις στάσεις της αν χρειάζεται προκειμένου να διευκολυνθεί η ένταξη του παιδιού στην οικογένειά της.

Η επιλογή δεν έχει στόχο την εξεύρεση του τέλειου ή του ιδανικού ζευγαριού ή την επιβολή των αντιλήψεων του κοινωνικού λειτουργού για την «ιδανική» οικογένεια. Η όλη διαδικασία είναι μια προσπάθεια να διαπιστώσει κανείς κατά πόσο αυτό που μια οικογένεια και ένα παιδί μπορούν να προσφέρουν ο ένας στον άλλο ταιριάζει στις συγκεκριμένες ανάγκες τους, δίνοντας έτσι μια υπόθεση αμοιβαίου δεσμού (Σύλλογος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος).

4.4.4 ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Αρχικά ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να βοηθήσει το παιδί να καταλάβει και να δεχθεί τους διάφορους λόγους που οδήγησαν στην υιοθεσία. Η εργασία με τα παιδιά στοχεύει αφενός στο να βοηθήσει το παιδί να κατανοήσει τις συνθήκες της ζωής του, την καταγωγή τους, και τους προηγούμενους δεσμούς του και να μπορέσει να επεξεργασθεί πιθανό άγχος και φόβους που απορρέουν από αυτά τα γεγονότα και την αβεβαιότητα της ζωής του, αφετέρου στο να συζητηθεί με το παιδί η πιθανότητα νέας αλλαγής στη ζωή του και να προετοιμασθεί για την επάνοδο του στη φυσική του οικογένεια ή την ένταξη του σε νέα οικογένεια προσωρινά ή μόνιμα.

Βοηθώντας το παιδί να καταλάβει τους λόγους της νέας μετακίνησής του και προετοιμάζοντάς το γι' αυτήν διευκολύνουμε την προσαρμογή του στο νέο περιβάλλον.

Όλο και περισσότερες μελέτες υποστηρίζουν ότι η καλή προετοιμασία μειώνει τον αριθμό των αποτυχημένων τοποθετήσεων σε νέα οικογένεια.

Όπως συμβαίνει και με την προετοιμασία των θετών γονέων μέσω των ομάδων, έτσι και με τα παιδιά (κυρίως μεγαλύτερων και εφήβων) οι ομάδες μπορεί να αποτελέσουν ένα χρήσιμο μέσο προετοιμασίας τους για την τοποθέτησή τους σε νέες οικογένειες. Συνήθως γίνονται 5-6 συνεδρίες και ο αριθμός των παιδιών που συμμετέχουν κυμαίνεται από 4 έως 6. Καλό είναι να υπάρχει ισορροπία μεταξύ κοριτσιών και αγοριών. Το περιεχόμενο των ομαδικών συνεδριών μπορεί να ποικίλει μεταξύ αυτών που δίνουν έμφαση σε δραστηριότητες, όπως παιχνίδια, υποκριτική ρόλου, ασκήσεις δραματοποίησης και αυτών που τηρούν κάποια ισορροπία μεταξύ τέτοιων δραστηριοτήτων και συζητήσεων για συναισθήματα.

Η ομάδα μπορεί να συνέρχεται κάθε εβδομάδα ή κάθε δεκαπέντε μέρες. Οι συνεδρίες της ομάδας μπορεί να αυξηθούν και να προστεθούν παιχνίδια και δραστηριότητες ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες. Φυσικά δεν υπάρχουν στερεότυπα για το περιεχόμενο των συνεδριών, όμως βασικά θέματα που χρειάζεται να συζητηθούν στις συνεδρίες αυτές είναι τα παρακάτω :

- α) Συνεντεύξεις για την γνωριμία των παιδιών μεταξύ τους.
- β) Τρόποι που μπορεί κάποιος να βρει μια οικογένεια.
- γ) Πώς βλέπουν τα ίδια τα παιδιά τον εαυτό τους.
- δ) Πώς φαντάζονται την οικογένεια στην οποία θα ήθελαν να ζήσουν.
- ε) Περιγράφουν λέξεις όπως: «λυπημένος», «χαρούμενος», «πληγωμένος», «μπερδεμένος», «θυμωμένος».
- στ) Ποια είναι η οικογένεια τους, γιατί βρίσκονται υπό κρατική προστασία.

Για κάποια παιδιά ίσως είναι δύσκολο να μιλούν για τα συναισθήματα, τις προσωπικές τους εμπειρίες ή τις βαθύτερες ανησυχίες τους. Γι' αυτό το λόγο οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να σκέπτονται νέους τρόπους για να κάνουν τα παιδιά να αισθάνονται ασφαλή στην ομάδα και να συμμετέχουν πιο ελεύθερα (Σύλλογος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

5.1 Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Από το 1922 έως και σήμερα έγινε προσπάθεια διατύπωσης πολλών ορισμών για την Κοινωνική Εργασία. Οι αξίες της Κοινωνικής Εργασίας καθώς και η ενίσχυση της λειτουργικότητας του ατόμου, είναι αποδεκτές φράσεις διατυπωμένες σε όλους σχεδόν τους ορισμούς που συναντάμε.

Ο πρώτος γενικός ορισμός της κοινωνικής εργασίας διατυπώθηκε από τη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών το 1950. Σύμφωνα με αυτόν η κοινωνική εργασία:

- Ø Είναι ενέργειες σχεδιασμένες να προσφέρουν βοήθεια σε προβλήματα που εμποδίζουν άτομα, οικογένειες και ομάδες να επιτύχουν ένα ελάχιστο επιθυμητό κριτήριο-επίπεδο κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας.
- Ø Είναι μια κοινωνική ενέργεια που δεν συντελείται από ιδιώτες για προσωπικό όφελος, αλλά από κυβερνητικές ή μη οργανώσεις που έχουν συσταθεί προς όφελος των μελών της κοινότητας τα οποία θεωρούνται ότι έχουν ανάγκη.
- Ø Είναι μια διασυνδεδετική ενέργεια μέσω της οποίας μειονεκτούντα άτομα, οικογένειες και ομάδες βοηθιούνται να εντοπίσουν όλες τις πηγές της κοινότητας που είναι διαθέσιμες για τις ανάγκες τους.

Ένας κοινά αποδεκτός ορισμός διατυπώθηκε το 1962 από τον Gordon, ο οποίος όρισε την άσκηση του επαγγέλματος της κοινωνικής εργασίας ως μια παρεμβατική δράση κατευθυνόμενη προς συγκεκριμένους σκοπούς και καθοδηγούμενη από αξίες, γνώσεις και τεχνικές δεξιότητες, οι οποίες στο σύνολο τους είναι μοναδικές, αναγνωρισμένες και καθορισμένες από το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας.

Η Διεθνής Ομοσπονδία Κοινωνικών Λειτουργών (1985) έχει ορίσει την κοινωνική εργασία ως «την εφαρμοσμένη κοινωνική επιστήμη, η οποία προήλθε από την κοινωνική πρόνοια ως ένας μηχανισμός που συστάθηκε για να διασφαλίσει την κάλυψη των βασικών βιοτικών αναγκών των αδυνάτων που δημιουργήθηκαν από τη βιομηχανική ανάπτυξη, και που καλείται να χειριστεί τις διαρκώς μεταβαλλόμενες κοινωνικές συνθήκες και να αποτρέψει ή να βελτιώσει τα ατομικά, ομαδικά και κοινοτικά προβλήματα που προκύπτουν από τη δυσλειτουργία των ατομικών αναγκών και των κοινωνικών θεσμών.

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι εφαρμογές της κοινωνικής εργασίας βασίζονται στις επιστημονικές γνώσεις, μεθόδους και επαγγελματικές τεχνικές καθώς ακόμη απαιτούν υψηλό βαθμό προσωπικής ευθύνης, ευελιξίας και πρωτοβουλίας του κοινωνικού λειτουργού (Καλλινικάκη, 1998).

5.2 ΟΙ ΑΞΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ ΡΟΛΟΙ ΤΟΥ

Όταν αναφερόμαστε στον όρο "αξίες", συνήθως εννοούμε τις κοινωνικά παραδεκτές ιδέες για το σωστό, το καλό και το επιθυμητό που ισχύουν σε μια συγκεκριμένη κοινωνία. Αυτές επηρεάζουν τον τρόπο που λειτουργούν και πράττουν οι άνθρωποι, το είδος των αποφάσεων που λαμβάνουν καθώς ρυθμίζουν και τις λειτουργίες σημαντικών τομέων της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής.

Η επιστήμη της κοινωνικής εργασίας βασίζεται σε θεμελιώδεις αξίες, όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης, της ισότητας, της δημοκρατίας και της κοινωνικής αλλαγής. Οι αξίες αυτές συνιστούν το βασικό πυρήνα της ύπαρξής της.

Από τις αξίες της κοινωνικής εργασία απορρέουν και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της επαγγελματικής στάσης του κοινωνικού λειτουργού. Οι αξίες του κοινωνικού λειτουργού, τίθενται σε μεγάλη σημασία ζήτημα αφού σε αυτές βασίζονται οι απόψεις του για τους εξυπηρετούμενους, τα πλαίσια και η στρατηγική των παρεμβάσεων του αλλά και γενικότερα ο τρόπος σκέψης και υλοποίησης των πράξεων του. Οι προσωπικές αντιλήψεις του κοινωνικού λειτουργού είναι δυνατόν να επηρεάσουν την ισορροπία και την ποιότητα της επαγγελματικής του σχέσης.

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά που οφείλει να έχει ο κοινωνικός λειτουργός είναι η αυτογνωσία. Η αυτογνωσία προστατεύει τον κοινωνικό λειτουργό από τη συναισθηματική εμπλοκή του στην κατάσταση που χειρίζεται και του επιτρέπει την αντικειμενική εξέταση και αξιολόγησή της. Ο σεβασμός της προσωπικότητας του εξυπηρετούμενου, η παραδοχή των διαφορών μεταξύ των ανθρώπων, η εξατομίκευση, ο σεβασμός της ελευθερίας της βούλησης, το δικαίωμα του εξυπηρετούμενου για αυτοδιάθεση και αυτοβοήθεια και η εχεμύθεια είναι αξίες και χαρακτηριστικά της επαγγελματικής στάσης του κοινωνικού λειτουργού που τον καθιστούν ικανό στον ρόλο του.

Κατά την διάρκεια της άσκησης του επαγγέλματος, όμως, ο κοινωνικός λειτουργός αναπτύσσει συνήθως περισσότερους από έναν ρόλους ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες της κάθε περίπτωσης. Παρακάτω, αναφερόμαστε επιγραμματικά στους ρόλους που ενστερνίζεται ο κοινωνικός λειτουργός, οι οποίοι πολλές φορές αλληλοδιαπλέκονται και εμφανίζονται ταυτόχρονα κατά την άσκηση του επαγγέλματος (Καλλινικάκη, 1998).

- Μεσολαβητής
- Συνήγορος
- Εκπρόσωπος
- Διαιτητής
- Αξιολογητής
- Εμπυχωτής
- Σύμβουλος
- Παιδαγωγός
- Διευθυντής
- Αρχαιοθέτης
- Σχεδιαστής κοινότητας
- Κοινωνικός λειτουργός κοινωνικού σχεδιασμού
- Κλινικός-θεραπευτής

5.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΘΕΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Αναμφισβήτητα, «το κέντρο της ιδιωτικής υιοθεσίας είναι το παιδί, αλλά η διαδικασία δεν απομονώνει ούτε αγνοεί τους ανθρώπους απ' όπου άρχισε το παιδί τη ζωή του και την οικογένεια όπου θα την συνεχίσει μετά την υιοθεσία του. Η επιτυχία μιας

ιδιωτικής υιοθεσίας και η ευτυχία του παιδιού εξαρτάται απόλυτα από τον κύκλο των ανθρώπων αυτών» (Κουσίδου, 1974).

«Την προετοιμασία για την κατανόηση του σκοπού της πράξης των θετών γονέων αλλά και την εκπαίδευση τους για την επαρκή άσκηση του ρόλου ως θετοί γονείς, αναλαμβάνει ο Κοινωνικός Λειτουργός. Διότι, το εν λόγω εγχείρημα πέραν της χαράς της δημιουργίας οικογένειας απαιτεί και κατάλληλη προετοιμασία (Καλλινικάκη, 2001).

Ο Κοινωνικός Λειτουργός κατά την διάρκεια μιας ιδιωτικής υιοθεσίας έχει άμεση και συχνή επαφή με τους θετούς γονείς. Αρχικά, οι θετοί γονείς προσφεύγουν στο γραφείο Κοινωνικής Μέριμνας στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της εκάστοτε Περιφέρειας, για να ενημερωθούν για την διαδικασία της ιδιωτικής υιοθεσίας, δηλώνοντας με υπεύθυνη δήλωση ότι φιλοξενούν σπίτι τους το ανήλικο τέκνο με σκοπό την υιοθεσία καταθέτοντας αντίγραφο της συμβολαιογραφικής πράξης και αργότερα για να προσκομίσουν όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά που χρειάζονται για να ξεκινήσει η διαδικασία. Σε όλο αυτό το χρονικό διάστημα, ο Κοινωνικός Λειτουργός, αφού έχει οριστεί, ως αρμόδιος να διεξάγει την κοινωνική έρευνα, συνεργάζεται με τους θετούς γονείς έτσι ώστε να προσκομίσουν όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά, να πραγματοποιηθεί η κοινωνική έρευνα και τους ενημερώνει για οποιαδήποτε πληροφορία χρειάζονται σε αυτό το πρώτο στάδιο της διαδικασίας.

«Καμία όμως προετοιμασία, όσο καλή και αν είναι, δεν είναι δυνατόν να προβλέψει και να αντιμετωπίσει την πραγματικότητα της καθημερινότητας ενός παιδιού μέσα στην οικογένεια (Καλλινικάκη, 2001).

Γι' αυτό, ακόμα και μετά την νομική κατοχύρωση της υιοθεσίας, ο Κοινωνικός Λειτουργός επισκέπτεται την οικογένεια, για τρία χρόνια, όπως αναφέρει ο νόμος αρ. 3 του Ν.2447/1996, για να επιβλέπει την πορεία του παιδιού μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον και να παρέχει υποστήριξη στους θετούς γονείς. Ακόμα και μετά από αυτό το χρονικό διάστημα, βρίσκεται στην διάθεση των θετών γονέων σε περίπτωση που θελήσουν να συζητήσουν τυχόν προβλήματα ή ανησυχίες, ακόμα και πληροφορίες για το ιστορικό του παιδιού τους από το αρχείο της κοινωνικής υπηρεσίας. Κατά την διάρκεια αυτών των χρόνων, ο κοινωνικός λειτουργός, ενστερνίζεται διάφορους και πολλούς ρόλους όπως αυτόν του εμπυχωτή, του συμβούλου, του παιδαγωγού, του καθοδηγητή, όπου και όταν χρειάζεται.

Η κ. Παπαγιαννακοπούλου-Σπέντζα Ελένη σε συνέδριο με τίτλο *Οικογένεια και οικογενειακή πολιτική σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο* (1994), θέλοντας να παρουσιάσει τα μέρη που συμβάλλουν στην πραγματοποίηση της υιοθεσίας, αναφέρει :

«Τα μέρη που συμβάλλουν στην πραγματοποίηση της υιοθεσίας - φυσικοί γονείς, παιδί, θετοί γονείς - παρουσιάζονται σχηματικά ως οι πλευρές τριγώνου που η καθεμία συνδέεται με τις άλλες δύο συγχρόνως. Φανερά ή συμβολικά, πραγματικά ή φαντασιωτικά, ο δεσμός των τριών αυτών μερών παραμένει άρρηκτος στη διάρκεια της ζωής τους».

Στην ιδιωτική υιοθεσία, παρουσιάζεται σχηματικά αντί τριγώνου, τετράγωνο-φυσικοί γονείς, παιδί, θετοί γονείς και Κοινωνικός Λειτουργός, όπου καταλαμβάνει τη θέση συνδετικού κρίκου όλων των μερών.

Όπως γίνεται κατανοητό από τα παραπάνω, ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού σε μια ιδιωτική υιοθεσία, είναι αρκετά κρίσιμος και σημαντικός. «Οι κοινωνικοί λειτουργοί έχουν υποχρέωση να πλουτίζουν διαρκώς τις γνώσεις τους, να μελετούν τις εξελίξεις, να ερευνούν με προσοχή τα προβλήματα που αυτοί καθημερινώς αντιμετωπίζουν και να τα φέρνουν στην επιφάνεια. Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού δεν μπορεί πλέον να περιορίζεται στα στενά πλαίσια της προσωπικής απασχόλησης του με το πρόβλημα. Πρέπει να έχει ενεργό δράση και να συμμετέχει ενεργά στις αλλαγές που οφείλουν να γίνουν ώστε πραγματικά να προασπίζεται τα δικαιώματα του παιδιού (Κουσίδου, 1974).

5.4 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Ο Κοινωνικός Λειτουργός κατά την διεξαγωγή μιας ιδιωτικής υιοθεσίας, έρχεται σε επαφή με τους βιολογικούς γονείς, στις περισσότερες περιπτώσεις με την βιολογική μητέρα, όπου λαμβάνει κοινωνικό ιστορικό και καταγράφει προσωπικά στοιχεία βάσει των οποίων το υιοθετημένο παιδί αργότερα θα ξεκινήσει την εύρεση ριζών. Σε αυτό το σημείο, ο Κοινωνικός Λειτουργός, οφείλει να αναγνωρίσει τα συναισθήματα της μητέρας και να αποδεχθεί την κουλτούρα και τις ανάγκες της, για να μπορέσει να κατανοήσει την ίδια αλλά και τους λόγους συναίνεσης της στην υιοθεσία του παιδιού της. Έτσι, θα προσπαθήσει να συμβουλευθεί τους θετούς γονείς ώστε να αποβάλουν τυχόν στερεότυπα που μπορεί να έχουν για την βιολογική μητέρα τα οποία δεν πρέπει να τα μεταφέρουν στο παιδί. Ακόμη, έτσι θα μπορέσει να της προσφέρει την στήριξη που ενδεχομένως, χρειάζεται και την υποστήριξη για την συνέχιση της ζωής της. Διότι, η

βιολογική μητέρα για πολλά χρόνια, και σε ορισμένες περιπτώσεις για όλη της τη ζωή, διακατέχεται από συναισθήματα άγχους και ενοχής για την απώλεια του παιδιού της. Έτσι, το μη βιωμένο πένθος της απώλειας, συνειδητά ή υποσυνείδητα, θα επηρεάζει σημαντικούς τομείς της ζωής της.

Μια χαρακτηριστική ένδειξη ότι οι μητέρες δεν ξεπερνούν ποτέ την υιοθεσία του παιδιού τους, προέρχεται από το γεγονός ότι με την όλο πιο «ανοιχτή» κοινωνική στάση προς την υιοθεσία, αυξάνονται τα αιτήματα να τους δοθούν πληροφορίες για τα παιδιά που έδωσαν πριν από πολλά χρόνια, στο κέντρο βρεφών «η Μητέρα». Είναι φανερό ότι η υιοθεσία για τα άτομα που εμπλέκονται σε αυτήν, και συνεπώς και για την βιολογική μητέρα, δεν είναι γεγονός που συμβαίνει μια φορά και μετά παύει να τα απασχολεί. Αποτελεί μια συνεχή διαδικασία κατά την πορεία του κύκλου ζωής της οικογένειας και των ατόμων (Παπαγιαννακοπούλου-Σπέντζα, 1994).

Γι' αυτόν το λόγο, ο Κοινωνικός Λειτουργός οφείλει να έχει άμεση και συχνή επαφή με την βιολογική μητέρα, για όσο χρονικό διάστημα εκείνη το θελήσει και να την παροτρύνει για συνεργασία με άλλες ειδικότητες επιστημόνων, όπως ψυχολόγο. Συμπερασματικά, από τα παραπάνω είναι φανερό πως «η μητέρα που αποφασίζει να δώσει το παιδί της για υιοθεσία χρειάζεται συμπαράσταση στην απόφαση της την οποία πρέπει να παραδεχθεί ως την πιο σωστή και όχι ως αναγκαία και να αντιμετωπίσει με τον κοινωνικό λειτουργό τα συναισθήματα ενοχής που μπορεί να έχει για την εγκατάλειψη του παιδιού της (Κουσίδου, 1974).

5.5 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΜΕ ΤΟ ΘΕΤΟ ΠΑΙΔΙ

Ο Κοινωνικός Λειτουργός, στην συνεργασία του με τα θετά παιδιά, αποσκοπεί στο να τα βοηθήσει να καταλάβουν με ένα τρόπο προσαρμοσμένο στην ηλικία και στις δυνατότητες τους, "τι τους έχει συμβεί" και "τι επρόκειτο να συμβεί".

«Η προετοιμασία του παιδιού πρέπει να γίνει από τον ειδικό (κοινωνικό λειτουργό, ψυχολόγο), που έχει επαφή με το παιδί και τον οποίο εμπιστεύεται. Η προετοιμασία δεν πρέπει να περιορίζεται σε 1-2 συνεδρίες. Πρέπει να δίδεται ο απαιτούμενος χρόνος για να μπορέσει το παιδί να επεξεργαστεί και να αφομοιώσει όλα τα δεδομένα αυτής της διαδικασίας. Ο τρόπος που ο ειδικός θα μεταδώσει τις πληροφορίες και θα επικοινωνήσει

με το παιδί πρέπει να ανταποκρίνεται στο αναπτυξιακό στάδιο στο οποίο βρίσκεται (Κουσίδου, 2000).

Η χρήση θεραπευτικών μέσων, όπως π.χ. το παιχνίδι με μικρά ζώα ή κούκλες, ο πηλός, τα επιτραπέζια παιχνίδια, το θεατρικό παιχνίδι, μπορεί να βοηθήσουν τον ειδικό, να προσεγγίσει το παιδί και να ξεδιπλώσει το συναίσθημα του.

Κάτι τέτοιο βέβαια, απαιτεί δεξιότητες συμβούλου, για να είναι εφικτό να χτιστεί μια καλή σχέση με το παιδί. Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να προσεγγίσει το παιδί με ειλικρινές ενδιαφέρον και αποδοχή χωρίς όρους, έχοντας γνώση του αναπτυξιακού επιπέδου του, χρησιμοποιώντας δεξιότητες και τεχνικές συλλογής δεδομένων. Το υιοθετημένο παιδί, στα διάφορα στάδια ανάπτυξής του, θα πραγματοποιήσει συγκεκριμένο έργο, κοινό σε όλα τα παιδιά. Επιπλέον όμως, θα πρέπει να χειριστεί τα θέματα που θα το απασχολήσουν σε σχέση με την υιοθεσία του, τα οποία επηρεάζουν και επηρεάζονται από τα στάδια αυτά της ανάπτυξής του. Τα υιοθετημένα άτομα πρέπει από νωρίς στη ζωή τους, εφόσον έχουν ενημερωθεί για την υιοθεσία τους, να αποδεχτούν και να συμβιβαστούν με την ιδέα ότι έχουν δύο ζευγάρια γονέων.

5.6 ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕ ΥΙΟΘΕΤΗΜΕΝΟ ΠΑΙΔΙ

Η συμβουλευτική της οικογένειας είναι μια από τις βασικές, παραδοσιακές υπηρεσίες που προσφέρει η εφαρμοσμένη κοινωνική επιστήμη, η κοινωνική εργασία. Οι κοινωνικοί λειτουργοί αναλαμβάνουν να βοηθήσουν με τις επιστημονικές τους γνώσεις, τις τεχνικές και την εμπειρία τους στην εξομάλυνση διαταραγμένων οικογενειακών σχέσεων και στην διατήρηση της οικογένειας και της ισορροπίας της, ενώ αυτή εξελίσσεται μέσα στον χώρο της (Παπαϊωάννου, 2000).

Η συμβουλευτική της οικογένειας είναι μια μέθοδος πρόληψης και θεραπείας των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η οικογένεια, τόσο στις διαπροσωπικές της σχέσεις όσο και στις σχέσεις της με το εξωτερικό της περιβάλλον. Ο κύριος σκοπός της είναι η δημιουργία σχέσεων μέσα στην οικογένεια, όπου το κάθε μέλος θα διατηρεί την προσωπικότητά του και την αυτονομία του και ταυτόχρονα θα επιτρέπει το ίδιο και για τον άλλον (Maguire, 2002).

Στη συμβουλευτική της οικογένειας συμμετέχει ολόκληρη η οικογένεια, ακόμη και τα μέλη που απουσιάζουν. Αποτελεί την πορεία της οργανωμένης παρέμβασης σε μια φάση οικογενειακής δυσπροσαρμογής. Συνεπώς η οικογένεια είναι ο «πελάτης» και όχι τα μεμονωμένα μέλη της. Τα συμπτώματα που μπορεί να παρουσιάζει ένα μέλος της οικογένειας, αποτελούν συνήθως ενδείξεις δυσλειτουργίας ολόκληρου του οικογενειακού συστήματος. Το άτομο που έχει το σύμπτωμα, δεν είναι αυτό που συνήθως έχει το πρόβλημα, αλλά είναι αυτό που εκφράζει την ματαιώση και την ταραχή που υπάρχει σε ολόκληρη την οικογένεια.

Η συνέντευξη με παρούσα όλη την οικογένεια, που ονομάζεται ως παράλληλη πολλαπλή συνέντευξη, είναι το εργαλείο που χρησιμοποιεί ο κοινωνικός λειτουργός στη συμβουλευτική της οικογένειας με υιοθετημένο παιδί. Ο κοινωνικός λειτουργός σε μια οικογένεια με υιοθετημένο παιδί φροντίζει ώστε να ενθαρρύνει τις σχέσεις μεταξύ τους και να υπάρχει μεγαλύτερος σεβασμός στην επικοινωνία τους. Επίσης θα πρέπει να σημειωθεί ότι όσο τα μέλη συμμετέχουν πιο άνετα και ελευθερώνουν θετικά συναισθήματα, τόσο καλύτερα αναπτύσσεται η αμφίδρομη σχέση ανάμεσα στην αυξημένη ευθύνη και στον πρωτόγνωρο σεβασμό (Maguire, 2002).

5.7 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

Η αξιολόγηση της γονικής φροντίδας, είναι ένα από τα πιο σημαντικά έργα που καλείται να διεκπεραιώσει ένας κοινωνικός λειτουργός με μια οικογένεια. Πρόκειται για μια κομβική σχέση στην οποία πρέπει να εξεταστεί η σωματική καθώς και η ψυχολογική κατάσταση των τέκνων της οικογένειας καθώς και οι σχέσεις και τα προβλήματα αυτών που σχηματίζονται μεταξύ των ατόμων της οικογένειας (Αγάθωνος-Γεωργοπούλου, 1991).

Από τις σχέσεις που δημιουργούνται εντός της οικογένειας, θα πρέπει να αναζητηθούν και να αναλυθούν διάφορα προβλήματα με τα οποία ασχολείται η κοινωνική εργασία. Στα προβλήματα αυτά εντάσσονται, η κακοποίηση σε όλες τις μορφές της όπως η σωματική κακοποίηση, η συναισθηματική και λεκτική, η παραμέληση που σχετίζεται ακόμα και με την διαταραχή της ανάπτυξης του παιδιού, η επιτακτική ανάγκη προγραμματισμού της μελλοντικής κατάστασης του παιδιού

(Αγάθωνος-Γεωργοπούλου, 1991).

Είναι προφανές, ότι η αξιολόγηση διαφοροποιείται από οικογένεια σε οικογένεια και είναι συνισταμένη πολλών παραγόντων. Η αξιολόγηση της οικογένειας στη διαδικασία της υιοθεσίας είναι πολύ σημαντική. Σε όλα τα στάδια της υιοθεσίας υπάρχει η αξιολόγηση. Αρχικά, αξιολογούνται οι υποψήφιοι γονείς για το αν είναι κατάλληλοι ώστε να υιοθετήσουν. Η συγκεκριμένη διαδικασία έχει διάρκεια τουλάχιστον 6 μήνες. Στη συνέχεια, μετά την έγκριση της υιοθεσίας, και καθώς το παιδί είναι εντός της νέας του οικογένειας συνεχίζεται η αξιολόγηση προκειμένου να διαπιστωθεί η αρμονική συμβίωση και η σωστή λειτουργία της οικογένειας με το νέο μέλος της.

Τα πιο σημαντικά κριτήρια με τα οποία γίνεται η αξιολόγηση είναι:

- ◇ Τα όρια : τα οικογενειακά συστήματα, τα οποία παρουσιάζουν δυσλειτουργία, παρουσιάζουν πολύ συχνά το φαινόμενο αποποίησης των προσωπικών ευθυνών, το οποίο οδηγεί σε αποπροσανατολισμό με δυσάρεστες συνέπειες εντός της οικογένειας. Το φαινόμενο αυτό παρουσιάζεται λόγω έλλειψης ορίων εντός των ατόμων της οικογένειας (Παπαϊωάννου, 2000).
- ◇ Συμμαχίες : η έννοια της συμμαχίας εντός της οικογένειας, μπορεί να προκαλέσει δυσλειτουργία στους διακριτούς ρόλους των ατόμων της οικογένειας. Τέτοια φαινόμενα συνήθως δημιουργούν απομόνωση μελών της οικογένειας και δυσκολεύουν τη συνεργασία μεταξύ των γονέων (Παπαϊωάννου, 2000).
- ◇ Επικοινωνία: είναι προφανές, ότι η έλλειψη ή η περιορισμένη επικοινωνία μεταξύ των μελών της οικογένειας, μπορεί να προκαλέσει δυσλειτουργία.
- ◇ Κοινωνικές σχέσεις: προσανατολίζεται και αξιολογείται η ικανότητα που μπορεί να έχει μία οικογένεια να δημιουργήσει κοινωνικούς δεσμούς με το περιβάλλον της. Μία οικογένεια που είναι πιο απομονωμένη και δεν έχει υγιείς σχέσεις με τον κοινωνικό περίγυρο είναι πολύ πιθανό να αντιμετωπίσει οικογενειακές προστριβές και δυσκολίες.
- ◇ Κλίμα: ένας ακόμη παράγοντας που πρέπει να αξιολογηθεί είναι η ικανότητα της οικογένειας να λάβει απόφασης και κάτω από ποιές συνθήκες λαμβάνονται οι αποφάσεις αυτές (Αγάθωνος-Γεωργοπούλου, 1991).

5.8 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Η κοινωνική εργασία στην υιοθεσία διαδραματίζει έναν πολύ σημαντικό ρόλο καθώς καλείται να προσφέρει τις υπηρεσίες της στο υιοθετημένο παιδί, στους φυσικούς γονείς του παιδιού και στη θετή οικογένεια. Αυτό σημαίνει ότι ο ρόλος της κοινωνικής εργασίας είναι τριπλός. Πιο συγκεκριμένα :

Κοινωνική εργασία και υιοθετημένο παιδί

Οι επιρροές που δέχονται τα παιδιά που πρόκειται να υιοθετηθούν είναι πολλές και εκφράζονται με διαφορετικό τρόπο. Αυτό βέβαια εξαρτάται και από την ηλικία του κάθε παιδιού. Δηλαδή, τα παιδιά που είναι μεγαλύτερης ηλικίας διακατέχονται από άγχος και φόβο καθώς δεν μπορούν να αντιληφθούν τι τους συμβαίνει. Τα παιδιά που είναι σε πιο μικρή ηλικία δεν μπορούν να εκφράσουν τα συναισθήματα τους με το λόγο αλλά δείχνουν με τις πράξεις τους το άγχος και την ανασφάλεια που νιώθουν. Ο Κοινωνικός Λειτουργός που έχει τον ρόλο της φροντίδας των παιδιών εντάσσοντας τα στο νέο οικογενειακό περιβάλλον τους θα πρέπει πρώτα να δουλέψει σε προσωπικό επίπεδο μαζί τους. Σημαντικός ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού είναι να εξηγήσει στα παιδιά τους λόγους για τους οποίους απομακρύνονται από τους γονείς τους. Έπειτα θα πρέπει να ασχοληθεί με τα συναισθήματα που διακατέχουν το παιδί, όπως είναι για παράδειγμα το άγχος, ο φόβος κλπ. Ο Κοινωνικός Λειτουργός με τις συναντήσεις που πραγματοποιεί με τα παιδιά εξοικειώνεται μαζί τους, με αποτέλεσμα να τα γνωρίζει καλύτερα και να μαθαίνει στοιχεία του χαρακτήρα τους και της προσωπικότητάς τους. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα να πραγματοποιηθεί η πιο σωστή επιλογή της θετής οικογένειας. Τα παιδιά για να μπορέσουν να εκφράσουν τα αληθινά τους συναισθήματα θα πρέπει να γνωρίσουν και να βιώσουν την σχέση με τον Κοινωνικό Λειτουργό ώστε να τον εμπιστευτούν και να δημιουργηθεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης. Όταν τα παιδιά γνωρίσουν τον επαγγελματία τότε αρχίζει μία ουσιαστική συνεργασία και επικοινωνία ανάμεσα τους. Ο Κοινωνικός Λειτουργός μετά την τοποθέτηση του παιδιού στην θετή οικογένεια θα πρέπει να συνεχίζει την επικοινωνία του με το παιδί κυρίως το πρώτο διάστημα (Κουσίδου, 2000).

Κοινωνική εργασία και φυσικοί γονείς

Στην διαδικασία της υιοθεσίας ένα πολύ σημαντικό πρόσωπο είναι ο Κοινωνικός Λειτουργός, ο οποίος έρχεται σε επαφή με τους γονείς που θέλουν να δώσουν το παιδί τους για υιοθεσία. Η καλή σχέση και συνεργασία ανάμεσα σε αυτά τα δύο πρόσωπα οδηγεί στην πετυχημένη διεκπεραίωση της υιοθεσίας. Ο Κοινωνικός Λειτουργός θα πρέπει να βοηθάει τις μητέρες στο να απομακρύνουν τα διάφορα ενοχοποιητικά συναισθήματα και το άγχος κυρίως όταν η μητέρα δεν έχει κανένα άλλον να την βοηθήσει. Έτσι στην αρχή ο Κοινωνικός Λειτουργός θα πρέπει να δίνει περισσότερο βάρος στα προβλήματα της μητέρας κοινωνικά και προσωπικά για να μπορέσει να νοιώσει ανακούφιση (Καλλινικάκη, 2001).

Πολλές μητέρες που είναι μόνες έχουν την ανάγκη για διαμονή και συντήρηση κατά την περίοδο της εγκυμοσύνης και της λοχείας. Έτσι ο Κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να τους εξασφαλίσει στέγη σε κάποιο ξενώνα ή σε φιλική, συγγενική οικογένεια, και επίδομα όταν δεν υπάρχει ασφαλιστική κάλυψη. Όταν η μητέρα ζει με την οικογένεια της στον ίδιο χώρο τότε το άγχος και τα αρνητικά συναισθήματα γίνονται πιο έντονα. Έτσι καλείται ο Κοινωνικός Λειτουργός με συμβουλευτική στην οικογένεια να καλυτερέψει τις μεταξύ τους σχέσεις για να μην υπάρχουν συγκρούσεις (Κουσίδου, 2000).

Η μητέρα για να μπορέσει να πάρει μια σωστή απόφαση θα πρέπει να πραγματοποιήσει αρκετές συναντήσεις με τον Κοινωνικό Λειτουργό, που μέσα από την συζήτηση θα της δοθεί περισσότερος χρόνος να σκεφτεί και να αλλάξει την αρχική της απόφαση. Όταν η αρχική απόφαση της μητέρας είναι σταθερή τότε το παιδί μπορεί να τοποθετηθεί στην θετή οικογένεια και έπειτα να δοθεί η ολοκληρωτική συναίνεση της. Οι Κοινωνικοί Λειτουργοί θα πρέπει να είναι επιφυλακτικοί στις πρόωρες τοποθετήσεις των παιδιών και αυτό γιατί υπάρχει ο κίνδυνος η μητέρα να αλλάξει την αρχική της απόφαση. Η πιο δύσκολη περίοδος μιας μητέρα είναι η λοχεία γιατί αντιμετωπίζει σοβαρό δίλλημα για το μέλλον του παιδιού. Σε αυτή την περίοδο η γυναίκα έρχεται αντιμέτωπη με τα συναισθήματα της και είναι πολύ προσιτή σε συζητήσεις και προγραμματισμό (Κουσίδου, 2000).

Κοινωνική εργασία και θετή οικογένεια

Ο Κοινωνικός Λειτουργός που είναι υπεύθυνος για την εξεύρεση των θετών οικογενειών έχει πολύ δύσκολο έργο. Θα πρέπει να επιλέγει εκείνες τις οικογένειες που θα μπορούν να προσφέρουν φροντίδα, προστασία και καλή αγωγή στα παιδιά. Από την

απόφαση του Κοινωνικού Λειτουργού θα εξαρτηθεί το μέλλον του παιδιού, η ευημερία των υποψήφιων θετών οικογενειών, των φυσικών γονέων καθώς επίσης και το κύρος της Κοινωνικής οργάνωσης που αναλαμβάνει τις υιοθεσίες (Καλλινικάκη, 2001).

Οι Κοινωνικοί Λειτουργοί μέσω μιας διαδικασίας θα πρέπει να κρίνουν εάν οι θετοί γονείς είναι ικανοί να αναλάβουν τον γονικό ρόλο. Οι θετοί γονείς θα πρέπει να μπορούν να καλύπτουν τις βιολογικές και συναισθηματικές ανάγκες των παιδιών. Ο Κοινωνικός Λειτουργός για να μπορέσει να επιλέξει ικανούς θετούς γονείς, θα πρέπει να έχει υπόψη του: το ισχυρό κίνητρο του ζευγαριού αλλά και των υπόλοιπων μελών της οικογένειας, την ικανότητα για δημιουργία ζεστών και στενών σχέσεων, τις σταθερές συζυγικές και οικογενειακές σχέσεις και την στάση που κρατούν απέναντι στο θέμα που αφορά το παιδί για την ενημέρωση του σχετικά με την καταγωγή του και κάτω από ποιες συνθήκες υιοθετήθηκε (Κουσίδου, 2000).

Ο Κοινωνικός Λειτουργός που ασχολείται με τις υιοθεσίες θα πρέπει να χρησιμοποιεί τις γνώσεις του, την πείρα του και τις προσωπικές διαισθήσεις για να μπορέσει να προβεί στις περαιτέρω διαδικασίες. Ο Κοινωνικός Λειτουργός όταν αρχίζει την διαδικασία της υιοθεσίας αρχικά επιδιώκει συναντήσεις με την θετή οικογένεια. Στις συναντήσεις αυτές πραγματοποιεί συνεντεύξεις που μπορεί να διαρκούν λίγο χρονικό διάστημα ή να περισσότερο (Κουσίδου, 2000).

Η μέθοδος που χρησιμοποιείται για την επιλογή της θετής οικογένειας είναι η μέθοδος «Επιλογή και προετοιμασία για τον γονικό ρόλο». Σύμφωνα με αυτή την μέθοδο, προσπαθούν να βοηθήσουν τους θετούς γονείς οι οποίοι αντιμετωπίζουν μειονεξία ρόλου και γι αυτόν τον λόγο επιδιώκουν την προετοιμασία και την εκπαίδευση για τον γονικό ρόλο. Αυτό επιτεύχθηκε με την ομαδική εκπαιδευτική μέθοδο που τους βοηθούσε να αναπτύξουν αυτογνωσία σε σχέση με την συμπεριφορά τους, τα κίνητρα τους, τις ανάγκες τους έτσι ώστε από μόνοι τους να κρίνουν αν είναι ικανοί για αυτό τον ρόλο (Καλλινικάκη, 2001).

Η προετοιμασία του θετού γονέα δεν σταματά μόλις ολοκληρωθεί η διαδικασία της υιοθεσίας. Πολλές φορές μπορεί να χρειαστεί να συνεχιστεί και να πάρει την μορφή της στηρικτικής και συμβουλευτικής βοήθειας. Έτσι ανάμεσα στον Κοινωνικό Λειτουργό και τους θετούς γονείς μπορεί να δημιουργηθεί μια συνεργασία που θα συνεχιστεί και έπειτα της υιοθεσίας χρησιμοποιώντας υπηρεσίες που θα αφορούν τους θετούς γονείς. Ο Κοινωνικός Λειτουργός μετά την μελέτη και αξιολόγηση της οικογένειας για την ικανότητα ή μη γονικού ρόλου σε περίπτωση που είναι θετική η πρόταση μπορεί να

βοηθήσει το ζευγάρι για τον τύπο του παιδιού που θα μπορούσαν να αναλάβουν επιτυχώς σαν γονείς (Κουσίδου, 2000).

5.9 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΔΟΧΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Η κοινωνική εργασία στην περίπτωση της ανάδοχης οικογένειας κατέχει πολυδιάστατο ρόλο. Ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να λάβει την ευθύνη συντονισμού μεταξύ των μερών της ανάδοχης που είναι το παιδί, η οικογένεια και οι ανάδοχοι γονείς. Όσον αφορά τους ανάδοχους γονείς ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να είναι σε θέση να γνωρίζει την ανομοιογένεια που κατέχει η ομάδα των αναδόχων γονέων καθώς και τα κίνητρα και τις προσδοκίες που έχουν κατά την πραγματοποίηση της αναδοχής. Ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να διέπεται από έναν εποπτικό ρόλο που θα διασφαλίσει τη φιλοσοφία και τους σκοπούς της αναδοχής. Η έννοια της αναδοχής είναι προφανές ότι θα επηρεάσει ολόκληρο τον κόλπο της οικογενειακής εστίας. Για το λόγο αυτό ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να δώσει τη βοήθειά του όταν υπάρχει διαταραχή μεταξύ των σχέσεων των ατόμων της οικογένειας καθώς και να προσφέρει συμβουλευτική στήριξη και βοήθεια οπότε αυτά χρειαστούν (Κανδυλάκη, 2001).

Όσον αφορά τις σχέσεις με το παιδί ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να έρχεται σε απευθείας επαφή μαζί του ώστε να επιτευχθεί μία σχέση εμπιστοσύνης την οποία ο κοινωνικός λειτουργός θα χρησιμοποιήσει και μετά ώστε να μπορεί ανά πάσα στιγμή (κατά τη διάρκεια των επισκέψεών του στο ανάδοχο σπίτι) να γνωρίζει την κατάσταση του παιδιού, πως αυτό νιώθει κτλ. Για το λόγο αυτό η σχέση του κοινωνικού λειτουργού με το παιδί θα πρέπει να αρχίσει πολύ πριν την τοποθέτηση του παιδιού στην ανάδοχη οικογένεια ώστε να μπορέσει να επιτευχθεί και η προετοιμασία μετακινήσεις του παιδιού. Κύριος σκοπός της δημιουργίας αισθημάτων εμπιστοσύνης μεταξύ του παιδιού και του κοινωνικού λειτουργού είναι η εκμείευση από μέρος του παιδιού των ανησυχιών, των συναισθημάτων και των σκέψεών του. Το τρίτο κομμάτι που συμπληρώνει το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στην αναδοχή είναι η ενθάρρυνση και η δημιουργία δεσμών μεταξύ των φυσικών γονέων και του παιδιού. Στην περίπτωση αυτή ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να βοηθήσει τους γονείς να αναγνωρίσουν και να κατανοήσουν το ρόλο τους ώστε να γίνει πιο ομαλή και πιο βατή η σχέση τους με το παιδί (Bruke, 1999).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1 ΣΚΟΠΟΣ-ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η συγκεκριμένη έρευνα πραγματοποιήθηκε με σκοπό τη μελέτη των απόψεων των κοινωνικών λειτουργών σχετικά με τη διαδικασία της υιοθεσίας και πως χειρίζονται ανάλογα περιστατικά. Η υιοθεσία αποτελεί ένα θεσμό ο οποίος είναι ιδιαίτερα σημαντικός καθώς όσο περνάνε τα χρόνια ευαισθητοποιεί το κοινωνικό σύνολο. Επίσης, λαμβάνοντας υπόψη ότι τα ποσοστά υπογεννητικότητας λόγω των αυξημένων νοσημάτων, του άγχους και της οικονομικής κρίσης αυξάνονται ενώ ταυτόχρονα ένα μεγάλο ποσοστό παιδιών βρίσκονται σε ιδρύματα ήταν καταλυτικός παράγοντας στην υλοποίηση αυτής της έρευνας. Τέλος, το σύμφωνο συμβίωσης που υπογράφηκε από τη σημερινή κυβέρνηση και δημιούργησε αντιδράσεις από ένα μεγάλο τμήμα της ελληνικής κοινωνίας ήταν ένας από τους παράγοντες που συνέβαλε και αυτός στην δημιουργία σχετικής ερώτησης για την νομική υπόσταση της υιοθεσίας από ομόφυλα ζευγάρια.

Ο προσδιορισμός του σκοπού και των στόχων στους οποίους αποβλέπει η επιδιωκόμενη από τη σχεδιαζόμενη έρευνα αναζήτηση γνώσης και ερμηνειών για ένα κοινωνικό φαινόμενο, συνιστά μία δημιουργική σύνθεση της οντολογικής θέσης-θεώρησης του ερευνητή για τον κοινωνικό κόσμο και της επιστημολογικής θέσης του για τον τρόπο με τον οποίο παράγεται η γνώση για τον κόσμο αυτό. Είναι το προϊόν μιας διεργασίας αναστοχασμού και σύνθεσης των ενδιαφερόντων-ερωτημάτων που απασχολούν τον ερευνητή και των διαπιστώσεών του από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σχετικά με το ποιον και το τι εξυπηρετεί η έρευνα, ποιους ενδιαφέρει και ποιους θα μπορούσε να επηρεάσει άμεσα ή μακροπρόθεσμα (Καλλινικάκη, 2010).

6.2 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι να διερευνηθούν οι απόψεις και η εμπειρία των Κοινωνικών Λειτουργών, που εργάζονται σε Οργανώσεις-Υπηρεσίες Κοινωνικής Μέριμνας, για την υιοθεσία και την συμβουλευτική των οικογενειών αυτών.

Οι επιμέρους στόχοι της έρευνας είναι :

- να διερευνηθούν οι απόψεις των κοινωνικών λειτουργών σχετικά με την ετοιμότητά τους στη διαδικασία της υιοθεσίας.
- να διερευνηθούν οι απόψεις των κοινωνικών λειτουργών σχετικά με τη συμβουλευτική της οικογένειας σε υιοθετημένα παιδιά.
- να καταγραφούν οι προτάσεις τους για τη βελτίωση των αδύναμων σημείων, που παρουσιάζονται ως προς την εφαρμογή της υιοθεσίας.

6.3 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας έρευνας είναι τα ακόλουθα :

- Πως αποτιμάται ο βαθμός ετοιμότητας των κοινωνικών λειτουργών για την υιοθεσία στην χώρα μας.
- Ποια είναι η άποψη των κοινωνικών λειτουργών για τη δημιουργία μητρώων υιοθεσίας στη χώρα μας.
- Πως αποτιμάται η ετοιμότητα των κοινωνικών λειτουργών για τη συμβουλευτική της οικογένειας με υιοθετημένα παιδιά και με τη συμβουλευτική της ανάδοχης οικογένειας.
- Διερεύνηση των λόγων που ωθούν τις μητέρες να δώσουν τα παιδιά τους για υιοθεσία.

Κάποια ακόμη σημαντικά ερωτήματα που καλέστηκαν οι ερωτηθέντες να απαντήσουν ήταν σχετικά με τη δημιουργία μητρώων σχετικά με το ιστορικό των βιολογικών γονέων των παιδιών, τα οποία είναι εξαιρετικά σημαντικά συνυπολογίζοντας περιστατικά νεογνών που γεννιούνται με στερητικά σύνδρομα, λόγο της εξάρτησης των γονέων τους από διάφορες ουσίες.

6.4 ΕΙΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα αποτελεί ένα από τα κυριότερα εργαλεία ανάπτυξης και προόδου μιας κοινωνίας. Αποτελεί το σύνολο των πειραματικών και θεωρητικών ενεργειών που τείνουν να διερευνήσουν τους νόμους που ρυθμίζουν τα φυσικά και κοινωνικά φαινόμενα. Υπάρχουν δύο είδη έρευνας. Η ποσοτική και η ποιοτική έρευνα. Σκοπός της ποσοτικής έρευνας είναι η εύρεση σχέσεων μεταξύ διαφόρων παραγόντων. Η ποσοτική έρευνα αναφέρεται στη συστηματική διερεύνηση φαινομένων με στατιστικές μεθόδους, μαθηματικά μοντέλα και αριθμητικά δεδομένα. Χρησιμοποιείται συνήθως αντιπροσωπευτικό δείγμα παρατηρήσεων και επιδιώκεται γενίκευση σε ένα ευρύτερο πληθυσμό. Η συλλογή δεδομένων γίνεται με δομημένα πρωτόκολλα, όπως ερωτηματολόγια, κλίμακες και δοκίμια επιτευγμάτων.

Η ποιοτική έρευνα αποτελεί την κατάλληλη μεθοδολογική επιλογή για να διερευνηθούν σε βάθος οι αναπαραστάσεις, οι στάσεις, οι αντιλήψεις, τα κίνητρα, καθώς και τα συναισθηματικά και συμβολικά/ φαντασιακά δεδομένα και δεδομένα της συμπεριφοράς των ατόμων. Στόχος της ποιοτικής διερεύνησης δεν αποτελεί απλά η περιγραφή μιας στάσης ή μιας συμπεριφοράς αλλά η ολιστική κατανόηση. Η ποιοτική έρευνα διερευνά την εμπειρία των ατόμων και τα υποκειμενικά νοήματα που τη συγκροτούν, εστιάζοντας πάντα στο ευρύτερο κοινωνικό και πολιτισμικό (αξιακό και ιδεολογικό) πλαίσιο (context) στο οποίο εγγράφεται. Χαρακτηριστικά της ποιοτικής προσέγγισης είναι το μικρό δείγμα συμμετεχόντων, η ανάλυση λόγου ή/και κειμένων (<http://www.ucy.ac.cy/pakepe/el/research-services/research-kind>).

Η παρούσα έρευνα είναι ποσοτική και συγκεκριμένα δημοσκοπική καθώς αποτελεί τη μελέτη μιας υπάρχουσας κατάστασης, δηλαδή των διαδικασιών που διέπουν την υιοθεσία ενώ παράλληλα η συγκέντρωση πληροφοριών από μέρη πληθυσμού (Κοινωνικοί λειτουργοί) έγινε με σκοπό να δημιουργηθεί μια βάση δεδομένων και να εκμαιευθούν γενικεύσεις, νόρμες και σε μελλοντικό στάδιο να συγκριθούν με άλλους πληθυσμούς.

6.5 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ-ΔΕΙΓΜΑ

Ο πληθυσμός-δείγμα της παρούσας έρευνας που επιλέχθηκε ήταν οι κοινωνικοί λειτουργοί καθώς αποτελούν πολύ σημαντικό παράγοντα στη διαδικασία της υιοθεσίας. Πιο συγκεκριμένα, ο πληθυσμός της παρούσας έρευνας ήταν 160 Κοινωνικοί λειτουργοί από όλη την Ελλάδα εκ των οποίων οι 139 άτομα ήταν Γυναίκες ενώ οι υπόλοιποι 21 ήταν Άνδρες. Οι Ηλικιακές ομάδες του δείγματος ήταν 98 άτομα από 20 έως 30 ετών, 51 ήταν άτομα ηλικίας από 31 έως 40 ετών, 10 άτομα ήταν ηλικίας από 41 έως 50 ετών και 1 άτομο ήταν από 51 ετών και άνω. Ταυτόχρονα τα 117 άτομα απάντησαν πως ήταν Πτυχιούχοι Κοινωνικού Λειτουργοί Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, 12 άτομα ήταν Πτυχιούχοι Κοινωνικού Λειτουργοί Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης, 30 άτομα ήταν κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου ενώ 1 μόνον άτομο απάντησε πως ήταν κάτοχος Διδακτορικού τίτλου. Παρατηρώντας τους εργασιακούς τομείς των ερωτηθέντων 53 άτομα απάντησαν πως εργάζονται στον Ιδιωτικό τομέα, 44 άτομα στο Δημόσιο τομέα, 5 άτομα απάντησαν πως είναι Αυτοαπασχολούμενοι, 51 άτομα απάντησαν πως είναι Άνεργοι και 7 ερωτηθέντες απάντησαν πως είναι φοιτητές ή φοιτήτριες του τμήματος Κοινωνικής εργασίας.

6.6 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ

Η παρούσα έρευνα διεξήχθη ηλεκτρονικά με τη βοήθεια του πρόσθετου προγράμματος της Google, του Google.docs-Google.drive αφότου δημιουργήθηκαν οι ερωτήσεις, το ερωτηματολόγιο αναρτήθηκε σε ιστότοπους κοινωνικής δικτύωσης και συγκεκριμένα σε ιστότοπους Κοινωνικών λειτουργών, στον ιστότοπο του Συλλόγου κοινωνικών λειτουργών και σε φόρουμ κοινωνικής εργασίας.

6.7 ΧΡΟΝΟΣ- ΤΟΠΟΣ

Η παρούσα έρευνα έλαβε χώρα από τις 10 Ιανουαρίου του 2016 έως τις 25 του ίδιου μήνα, σε αυτό το χρονικό διάστημα διατηρήθηκε ενεργό το ηλεκτρονικό

ερωτηματολόγιο και ήταν δυνατή η απάντηση των ερωτήσεων από τους Κοινωνικούς Λειτουργούς.

Ο τόπος ο οποίος πραγματοποιήθηκε η έρευνα ήταν οι διαδικτυακοί τόποι στους οποίους έχουν πρόσβαση οι κοινωνικοί λειτουργοί. Συγκεκριμένα :

- Ø Ιστότοπος κοινωνικής δικτύωσης Κοινωνικών Λειτουργών Δυτικής Ελλάδος (<https://www.facebook.com/groups/1517274858553996/?fref=ts>)
- Ø Ιστότοπος κοινωνικής δικτύωσης Συλλόγου Κοινωνικών Λειτουργών (<https://www.facebook.com/groups/1155854858553996/?fref=ts>)

6.8 ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην συγκεκριμένη έρευνα έγινε χρήση ενός ερωτηματολογίου το οποίο απαρτιζόταν από 22 ερωτήσεις. Οι ερωτήσεις ήταν ονοματικές (nominal), ήταν δηλαδή ερωτήσεις οι οποίες είχαν διττές απαντήσεις και διαστήματος (scale) πενταβάθμιας κλίμακας. 17 ερωτήσεις ήταν κλειστού τύπου, 4 ήταν ανοιχτού τύπου και 1 είχε την επιλογή ο ερωτηθέντας να δώσει την δική του απάντηση οι ερωτήσεις κλειστού τύπου παρείχαν στο ερωτηθέντα ένα φάσμα πιθανών απαντήσεων και τον καλούσαν να επιλέξει ανάμεσα σε αυτές.

Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την παρούσα έρευνα ήταν εκτός του προαναφερθέντος Google.docs το Microsoft Excel και το PASW Statistics SPSS και πιο συγκεκριμένα η 18^η έκδοση, αφότου οι απαντήσεις από το αρχείο Excel ομαδοποιήθηκαν και στη συνέχεια μετατράπηκαν στην μορφή η οποία ήταν έτοιμη για επεξεργασία στο SPSS μεταφέρθηκαν σε αυτό και ξεκίνησε από τη δεδομένη στιγμή η ανάλυση τους μέσω διαγραμμάτων και πινάκων.

6.9 ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Με σκοπό την άρτια διεξαγωγή της έρευνας κρίθηκε αναγκαία η πραγματοποίηση πιλοτικής εφαρμογής στην έρευνα. Η πιλοτική έρευνα πραγματοποιήθηκε αποστέλλοντας το ερωτηματολόγιο σε 10 κοινωνικούς λειτουργούς στο προσωπικό τους ηλεκτρονικό

ταχυδρομείο δίνοντας τους τη δυνατότητα να απαντήσουν και να πραγματοποιήσουν σχόλια για τυχόν διευκρινίσεις στο ερωτηματολόγιο.

6.10 ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

Βασικά στοιχεία του κώδικα ηθικής και δεοντολογίας της παρούσας έρευνας είναι: Το δικαίωμα της αυτοαπόφασης του ερωτούμενου για το αν θα απαντήσει στο ερωτηματολόγιο. Το δικαίωμα της ανωνυμίας και της εμπιστευτικότητας τόσο των προσωπικών στοιχείων των ερωτηθέντων όσο και των στοιχείων που οικειοθελώς καταθέτουν στην έρευνα. Το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης των ερωτηθέντων με βάση το οποίο το ερωτηματολόγιο είναι κοινό για όλους και για όλους ισχύουν οι ίδιοι κανόνες. Το δικαίωμα της ιδιωτικότητας σύμφωνα με την οποία η έρευνα δεν μπορεί να εισέλθει σε προσωπικούς αφορισμούς του ατόμου. Η παρούσα μορφή έρευνας είχε ορισμένα μειονεκτήματα τα οποία είχαν σχέση με τη χρήση του ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου :

1. Η έλλειψη ανταπόκρισης: οι έρευνες με ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο δεν δίνουν τη δυνατότητα στον ερευνητή να ξέρει πόσα άτομα επέλεξαν να μην ανταποκριθούν στην έρευνα, γεγονός το οποίο δεν συμβαίνει σε ένα κλασσικό ερωτηματολόγιο.
2. Η έλλειψη προσβασιμότητας: ακόμη και σήμερα παρατηρείται πως ένα μεγάλο ποσοστό των Ελλήνων δεν έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο.
3. Η αβεβαιότητα για ασφάλεια: Ένα μεγάλο ποσοστό ατόμων θεωρούν πως ενδέχεται να θιγούν μέσω των απαντήσεων τους μη λαμβάνοντας υπόψη ότι τα ερωτηματολόγια είναι ανώνυμα
4. Η απροθυμία: λαμβάνοντας υπόψη τους φρενήρεις ρυθμούς της καθημερινότητας ένα μεγάλο ποσοστό ατόμων προσπερνάει τα ερωτηματολόγια μη απαντώντας στα ερωτήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΟΣΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

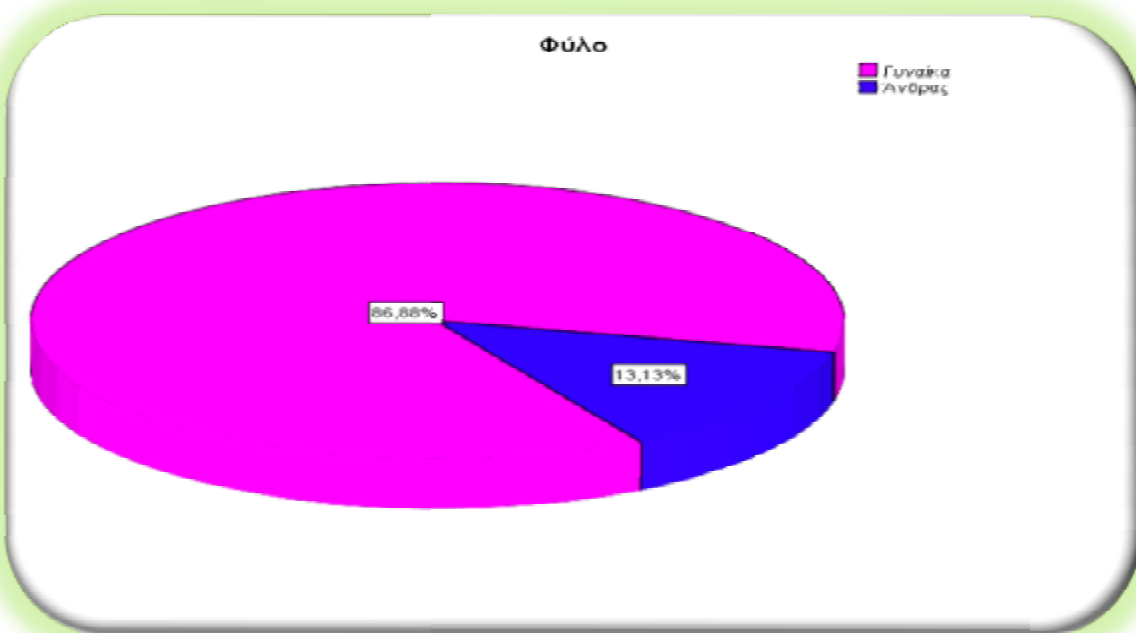
7.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ερώτημα 1^ο: Φύλο

Από τον Πίνακα 1 και το γράφημα 1 παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 139 άτομα σε ποσοστό 86,9% ήταν Γυναίκες ενώ τα υπόλοιπα 21 άτομα σε ποσοστό 13,1% ήταν Άνδρες.

Φύλο			
Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Γυναίκα	139	86,9	86,9
Άνδρας	21	13,1	100,0
Σύνολο	160	100,0	

Πίνακας 1 αποτελεσμάτων ερώτησης 1: από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των απαντήσεων για το Φύλο των ερωτηθέντων.

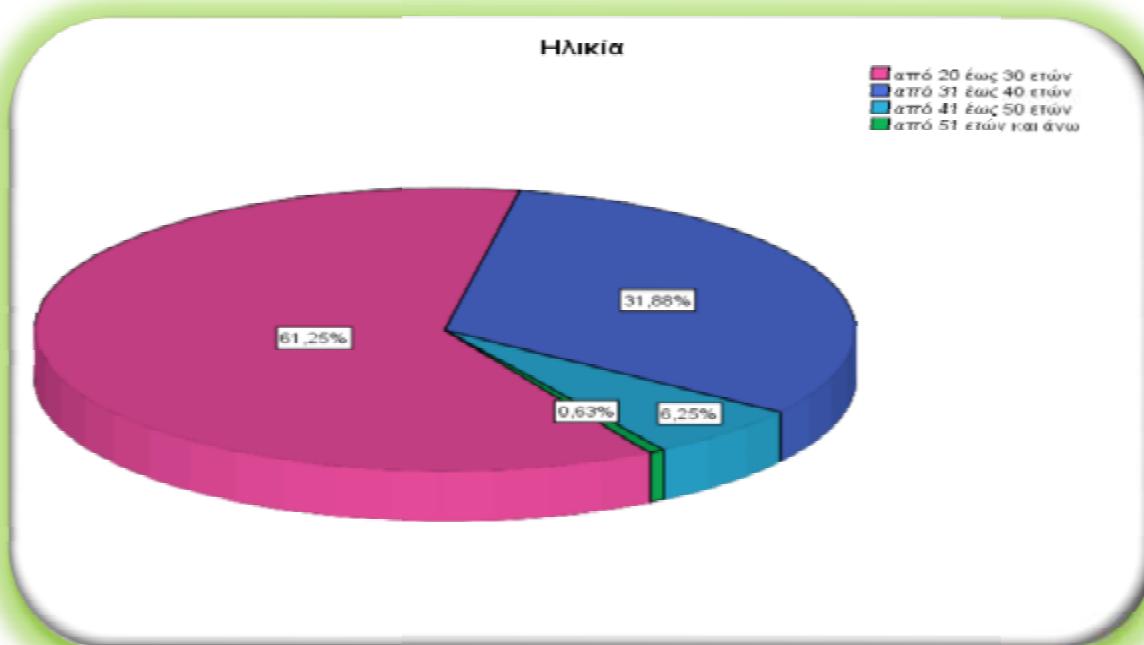
Γράφημα 1 αποτελεσμάτων ερώτησης 1 υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart): απεικόνιση των ποσοστών % των απαντήσεων της ερώτησης που διερευνούσε το φύλο των ερωτηθέντων.

Ερώτημα 2^ο: Ηλικία

Από τον Πίνακα 2 και το Γράφημα 2 παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 98 άτομα σε ποσοστό 61,3% ήταν άτομα ηλικίας από 20 έως 30 ετών, 51 άτομα σε ποσοστό 31,9% ήταν άτομα ηλικίας από 31 έως 40 ετών, 10 άτομα σε ποσοστό 6,3% ήταν άτομα ηλικίας από 41 έως 50 ετών και 1 άτομο σε ποσοστό 0,6% απάντησε πως ήταν από 51 ετών και άνω.

Ηλικία			
Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
από 20 έως 30 ετών	98	61,3	61,3
από 31 έως 40 ετών	51	31,9	93,1
από 41 έως 50 ετών	10	6,3	99,4
από 51 ετών και άνω	1	0,6	100,0
Σύνολο	160	100,0	

Πίνακας 2 αποτελεσμάτων ερώτησης 2 : από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των απαντήσεων για την Ηλικία των ερωτηθέντων.

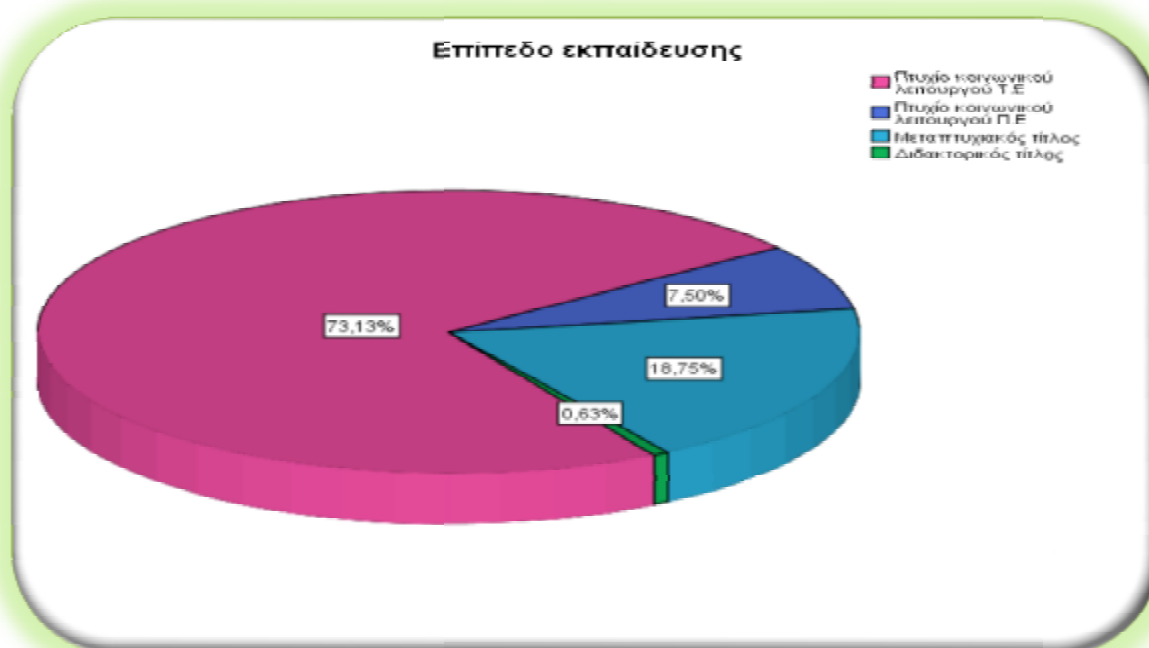
Γράφημα 2 αποτελεσμάτων ερώτησης 2 υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart) : απεικόνιση των ποσοστών % των απαντήσεων της ερώτησης που διερευνούσε την Ηλικία των ερωτηθέντων

Ερώτημα 3^ο: Επίπεδο Εκπαίδευσης

Από τον Πίνακα 3 και το γράφημα 3 παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 117 άτομα σε ποσοστό 73,1% απάντησαν πως ήταν Πτυχιούχοι Κοινωνικού Λειτουργού Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, 12 άτομα σε ποσοστό 7,5% απάντησαν πως ήταν Πτυχιούχοι Κοινωνικού Λειτουργού Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης, 30 άτομα σε ποσοστό 18,8% απάντησαν πως ήταν κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου ενώ 1 άτομο σε ποσοστό 0,6% απάντησε πως ήταν κάτοχος Διδακτορικού τίτλου.

Επίπεδο εκπαίδευσης			
Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Πτυχίο κοινωνικού λειτουργού Τ.Ε	117	73,1	73,1
Πτυχίο κοινωνικού λειτουργού Π.Ε	12	7,5	80,6
Μεταπτυχιακός τίτλος	30	18,8	99,4
Διδακτορικός τίτλος	1	0,6	100,0
Σύνολο	160	100,0	

Πίνακας 3 αποτελεσμάτων ερώτησης 3: από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των απαντήσεων για το Επίπεδο Εκπαίδευσης των ερωτηθέντων

Γράφημα 3 αποτελεσμάτων ερώτησης 3 υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart): απεικόνιση των ποσοστών % των απαντήσεων της ερώτησης που διερευνούσε το Επίπεδο Εκπαίδευσης των ερωτηθέντων.

Ερώτημα 4^ο: Επαγγελματική Κατάσταση

Από τον Πίνακα 4 και το γράφημα 4 παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 53 άτομα σε ποσοστό 33,1% απάντησαν πως εργάζονται στον Ιδιωτικό τομέα, 44 άτομα σε ποσοστό 27,5% εργάζονται στο Δημόσιο τομέα, 5 άτομα σε ποσοστό 3,1% απάντησαν πως είναι Αυτοαπασχολούμενοι, 51 άτομα σε ποσοστό 31,9% απάντησαν πως είναι Άνεργοι και οι υπόλοιποι 7 ερωτηθέντες σε ποσοστό 4,4% απάντησαν πως είναι φοιτητές ή φοιτήτριες του τμήματος Κοινωνικής εργασίας.

Επαγγελματική κατάσταση			
Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Ιδιωτικός τομέας	53	33,1	33,1
Δημόσιος τομέας	44	27,5	60,6
Αυτοαπασχολούμενος	5	3,1	63,8
Άνεργος	51	31,9	95,6
Φοιτητής/φοιτήτρια Κοινωνικής Εργασίας	7	4,4	100,0
Σύνολο	160	100,0	

Πίνακας 4 αποτελεσμάτων ερώτησης 4 : από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των απαντήσεων για την Επαγγελματική κατάσταση των ερωτηθέντων

Γράφημα 4 αποτελεσμάτων ερώτησης 4 υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart): απεικόνιση των ποσοστών % των απαντήσεων της ερώτησης που διερευνούσε την Επαγγελματική κατάσταση των ερωτηθέντων.

Ερώτημα 5^ο: Ποιος από τους παρακάτω λόγους θεωρείτε ότι ανταποκρίνεται περισσότερο στην έννοια της υιοθεσίας;

Από τον Πίνακα 5 και το γράφημα 5 παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 28 άτομα σε ποσοστό 17,5% απάντησαν πως θεωρούν ότι η αποφυγή ιδρυματικής περίθαλψης του παιδιού ανταποκρίνεται περισσότερο στην έννοια της υιοθεσίας, 127 άτομα σε ποσοστό 79,4% απάντησαν πως κατά τη γνώμη τους θεωρούν πως η Εξασφάλιση οικογενειακού περιβάλλοντος ανταποκρίνεται περισσότερο στην έννοια της υιοθεσίας ενώ οι υπόλοιποι 5 ερωτηθέντες σε ποσοστό 3,1% απάντησαν πως θεωρούν πως η Διατήρηση της ψυχικής υγείας των ζευγαριών που δεν μπορούν να αποκτήσουν παιδιά ανταποκρίνεται περισσότερο στην προαναφερθείσα έννοια.

Ποιος από τους παρακάτω λόγους θεωρείτε ότι ανταποκρίνεται περισσότερο στην έννοια της υιοθεσίας;			
Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Αποφυγή ιδρυματικής περίθαλψης του παιδιού	28	17,5	17,5
Εξασφάλιση οικογενειακού περιβάλλοντος	127	79,4	96,9
Διατήρηση ψυχικής υγείας ζευγαριών που δεν μπορούν να αποκτήσουν παιδιά	5	3,1	100,0
Σύνολο	160	100,0	

Πίνακας 5 αποτελεσμάτων ερώτησης 5: από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των απαντήσεων για το ποιος λόγος θεωρούν οι ερωτηθέντες ότι ανταποκρίνεται περισσότερο στην έννοια της υιοθεσίας.

Γράφημα 5 αποτελεσμάτων ερώτησης 5 υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart) : απεικόνιση των ποσοστών % των απαντήσεων της ερώτησης για το ποιος λόγος θεωρούν οι ερωτηθέντες ότι ανταποκρίνεται περισσότερο στην έννοια της υιοθεσίας.

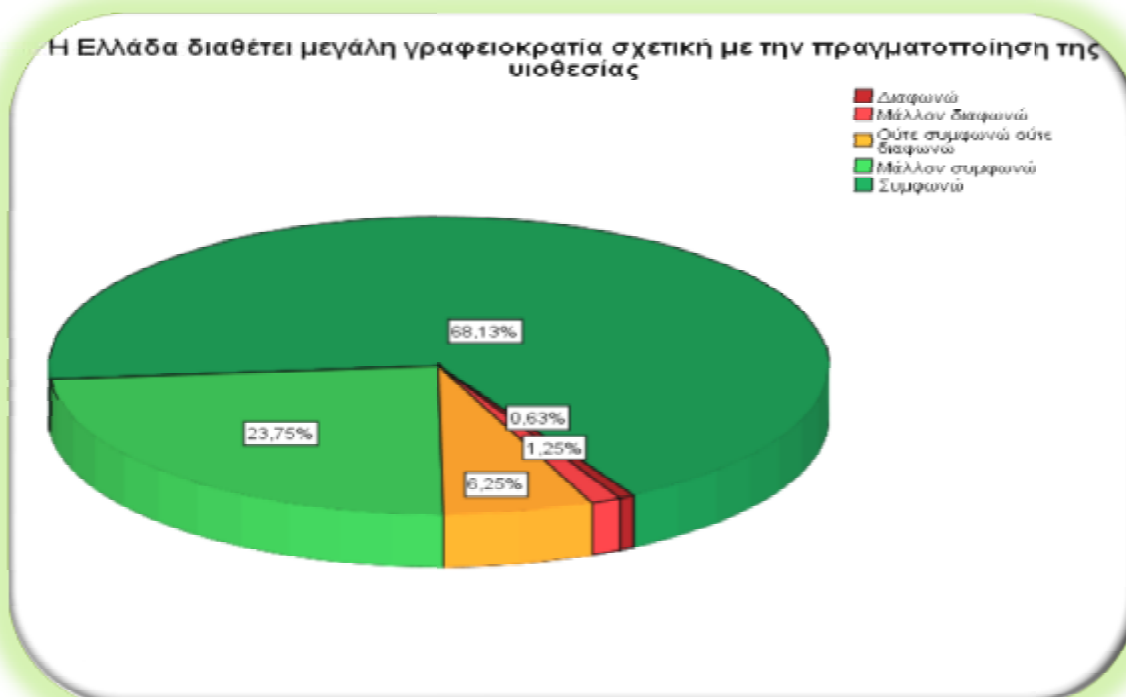
Ερώτημα 6^ο: Η Ελλάδα διαθέτει μεγάλη γραφειοκρατία σχετική με την πραγματοποίηση της υιοθεσίας;

Από τον Πίνακα 6 και το γράφημα 6 παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 1 άτομο σε ποσοστό 0,6% απάντησε πως Διαφωνεί με αυτό το ερώτημα, 2 άτομα σε ποσοστό 1,3% απάντησαν πως Μάλλον Διαφωνούν με το ότι η Ελλάδα διαθέτει μεγάλη γραφειοκρατία σχετική με την πραγματοποίηση της υιοθεσίας, 10 άτομα σε ποσοστό 6,3% απάντησαν πως ούτε Συμφωνούν αλλά και πως ούτε Διαφωνούν με το προαναφερθέν ερώτημα, Ταυτόχρονα 38 άτομα σε ποσοστό 23,8% απάντησαν πως Μάλλον Συμφωνούν με το ότι η Ελλάδα διαθέτει μεγάλη γραφειοκρατία σχετική με την πραγματοποίηση της υιοθεσίας ενώ τέλος τα Υπόλοιπα 109 άτομα σε ποσοστό 68,1% απάντησαν πως Συμφωνούν .

Η Ελλάδα διαθέτει μεγάλη γραφειοκρατία σχετική με την πραγματοποίηση της υιοθεσίας;			
Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ	1	0,6	0,6
Μάλλον διαφωνώ	2	1,3	1,9
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	10	6,3	8,1
Μάλλον συμφωνώ	38	23,8	31,9
Συμφωνώ	109	68,1	100,0
Σύνολο	160	100,0	

Πίνακας 6 αποτελεσμάτων ερώτησης 6 : από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των απαντήσεων για το κατά πόσο Συμφωνούν ή Διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι η Ελλάδα διαθέτει μεγάλη γραφειοκρατία σχετική με την πραγματοποίηση της υιοθεσίας.

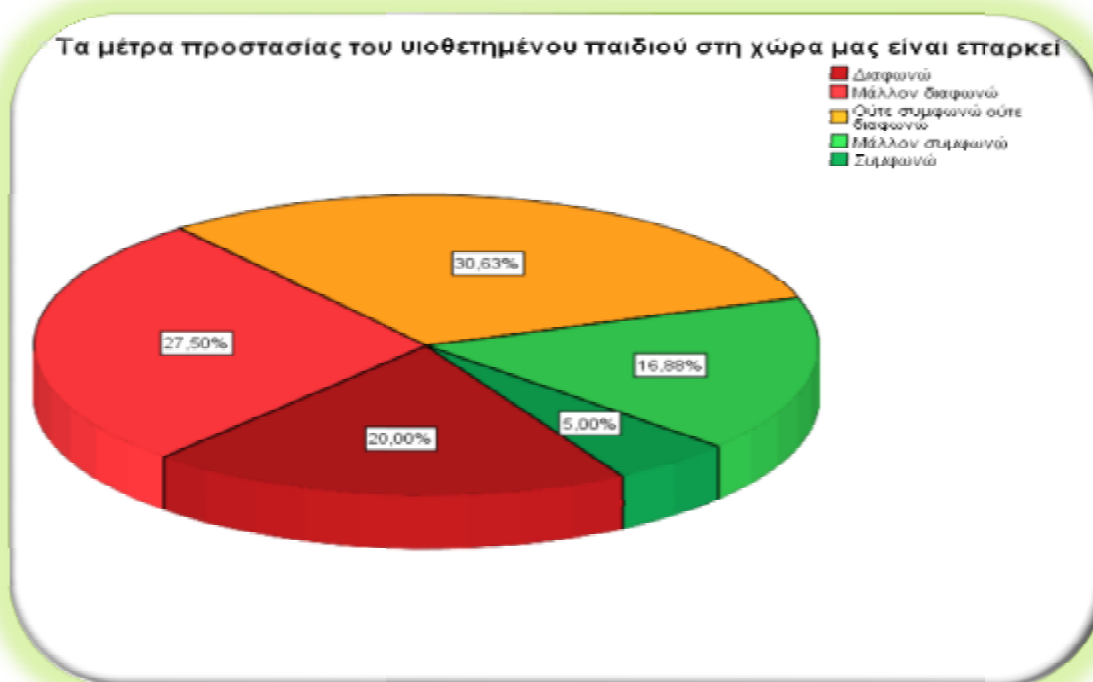
Γράφημα 6 αποτελεσμάτων ερώτησης 6 υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart) : απεικόνιση των ποσοστών % των απαντήσεων της ερώτησης για το κατά πόσο Συμφωνούν ή Διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι η Ελλάδα διαθέτει μεγάλη γραφειοκρατία σχετική με την πραγματοποίηση της υιοθεσίας.

Ερώτημα 7^ο : Τα μέτρα προστασίας του υιοθετημένου παιδιού στη χώρα μας είναι επαρκείς;

Από τον Πίνακα 7 και το γράφημα 7 παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 32 άτομα σε ποσοστό 20% απάντησαν πως Διαφωνούν με το ότι τα μέτρα προστασίας του υιοθετημένου παιδιού στη χώρα μας είναι επαρκεί, 44 άτομα σε ποσοστό 27,5% απάντησαν πως Μάλλον Διαφωνούν με το προαναφερθέν ερώτημα, 49 άτομα σε ποσοστό 30,6% απάντησαν πως ούτε Συμφωνούν αλλά και πως ούτε Διαφωνούν με το ότι τα μέτρα προστασίας του υιοθετημένου παιδιού στη χώρα μας είναι επαρκεί. Την ίδια στιγμή 27 άτομα σε ποσοστό 16,9% απάντησαν πως Μάλλον Συμφωνούν με το προαναφερθέν ερώτημα ενώ τέλος τα υπόλοιπα 8 άτομα σε ποσοστό 5% απάντησαν πως Συμφωνούν με αυτό το ερώτημα.

Τα μέτρα προστασίας του υιοθετημένου παιδιού στη χώρα μας είναι επαρκείς;			
Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ	32	20,0	20,0
Μάλλον διαφωνώ	44	27,5	47,5
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	49	30,6	78,1
Μάλλον συμφωνώ	27	16,9	95,0
Συμφωνώ	8	5,0	100,0
Σύνολο	160	100,0	

Πίνακας 7 αποτελεσμάτων ερώτησης 7 : από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των απαντήσεων για το κατά πόσο Συμφωνούν ή Διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι τα μέτρα προστασίας του υιοθετημένου παιδιού στη χώρα μας είναι επαρκεί.

Γράφημα 7 αποτελεσμάτων ερώτησης 7 υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart) : απεικόνιση των ποσοστών % των απαντήσεων της ερώτησης για το κατά πόσο Συμφωνούν ή Διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι τα μέτρα προστασίας του υιοθετημένου παιδιού στη χώρα μας είναι επαρκεί.

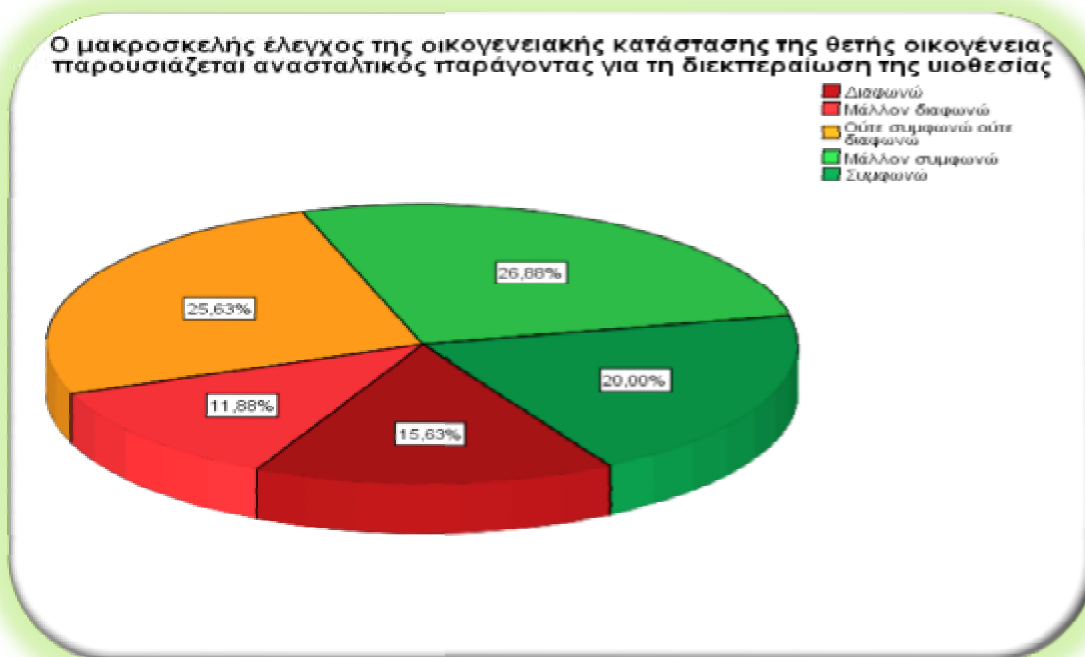
Ερώτημα 8^ο: Ο μακροσκελής έλεγχος της οικογενειακής κατάστασης της θετής οικογένειας παρουσιάζεται ανασταλτικός παράγοντας για τη διεκπεραίωση της υιοθεσίας;

Από τον Πίνακα 8 και το γράφημα 8 παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 25 άτομα σε ποσοστό 15,6% απάντησαν πως Διαφωνούν με το ότι ο μακροσκελής έλεγχος της οικογενειακής κατάστασης της θετής οικογένειας παρουσιάζεται ως ανασταλτικός παράγοντας για τη διεκπεραίωση της υιοθεσίας, 19 άτομα σε ποσοστό 11,9% απάντησαν πως Μάλλον Διαφωνούν με το συγκεκριμένο ερώτημα, 41 άτομα σε ποσοστό 25,6% απάντησαν πως ούτε Συμφωνούν αλλά και πως ούτε Διαφωνούν με το ότι ο μακροσκελής έλεγχος της οικογενειακής κατάστασης της θετής οικογένειας παρουσιάζεται ως ανασταλτικός παράγοντας για τη διεκπεραίωση της υιοθεσίας. Ενώ ταυτόχρονα 43 άτομα σε ποσοστό 26,9% απάντησαν πως Μάλλον Συμφωνούν με το προαναφερθέν ερώτημα ενώ τέλος τα υπόλοιπα 32 άτομα σε ποσοστό 20% απάντησαν πως Συμφωνούν με αυτό το ερώτημα.

Ο μακροσκελής έλεγχος της οικογενειακής κατάστασης της θετής οικογένειας παρουσιάζεται ανασταλτικός παράγοντας για τη διεκπεραίωση της υιοθεσίας;

Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ	25	15,6	15,6
Μάλλον διαφωνώ	19	11,9	27,5
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	41	25,6	53,1
Μάλλον συμφωνώ	43	26,9	80,0
Συμφωνώ	32	20,0	100,0
Σύνολο	160	100,0	

Πίνακας 8 αποτελεσμάτων ερώτησης 8 : από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των απαντήσεων για το κατά πόσο Συμφωνούν ή Διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι ο μακροσκελής έλεγχος της οικογενειακής κατάστασης της θετής οικογένειας παρουσιάζεται ανασταλτικός παράγοντας για τη διεκπεραίωση της υιοθεσίας.

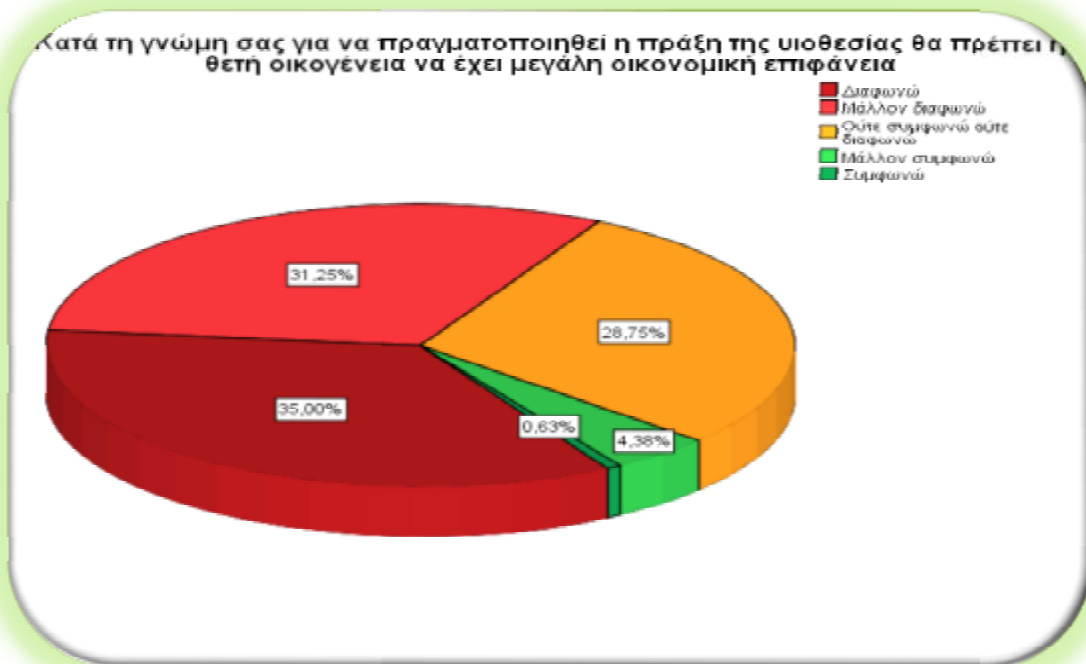
Γράφημα 8 αποτελεσμάτων ερώτησης 8 υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart) : απεικόνιση των ποσοστών % των απαντήσεων της ερώτησης για το κατά πόσο Συμφωνούν ή Διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι ο μακροσκελής έλεγχος της οικογενειακής κατάστασης της θετής οικογένειας παρουσιάζεται ανασταλτικός παράγοντας για τη διεκπεραίωση της υιοθεσίας.

Ερώτημα 9^ο: Κατά τη γνώμη σας για να πραγματοποιηθεί η πράξη της υιοθεσίας θα πρέπει η θετή οικογένεια να έχει μεγάλη οικονομική επιφάνεια;

Από τον Πίνακα 9 και το γράφημα 9 παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 56 άτομα σε ποσοστό 35% απάντησαν πως Διαφωνούν με το ότι για να πραγματοποιηθεί η πράξη της υιοθεσίας θα πρέπει η θετή οικογένεια να έχει μεγάλη οικονομική επιφάνεια, 50 άτομα σε ποσοστό 31,3% απάντησαν πως Μάλλον Διαφωνούν με το συγκεκριμένο ερώτημα, 46 άτομα σε ποσοστό 28,8% απάντησαν πως ούτε Συμφωνούν αλλά και πως ούτε Διαφωνούν με το ότι για να πραγματοποιηθεί η πράξη της υιοθεσίας θα πρέπει η θετή οικογένεια να έχει μεγάλη οικονομική επιφάνεια. Την ίδια στιγμή 7 άτομα σε ποσοστό 4,4% απάντησαν πως Μάλλον Συμφωνούν με το προαναφερθέν ερώτημα ενώ τέλος 1 άτομο σε ποσοστό 0,6% απάντησε πως Συμφωνεί με αυτό το ερώτημα.

Κατά τη γνώμη σας για να πραγματοποιηθεί η πράξη της υιοθεσίας θα πρέπει η θετή οικογένεια να έχει μεγάλη οικονομική επιφάνεια;			
Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ	56	35,0	35,0
Μάλλον διαφωνώ	50	31,3	66,3
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	46	28,8	95,0
Μάλλον συμφωνώ	7	4,4	99,4
Συμφωνώ	1	0,6	100,0
Σύνολο	160	100,0	

Πίνακας 9 αποτελεσμάτων ερώτησης 9 : από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των απαντήσεων για το κατά πόσο Συμφωνούν ή Διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι για να πραγματοποιηθεί η πράξη της υιοθεσίας θα πρέπει η θετή οικογένεια να έχει μεγάλη οικονομική επιφάνεια.

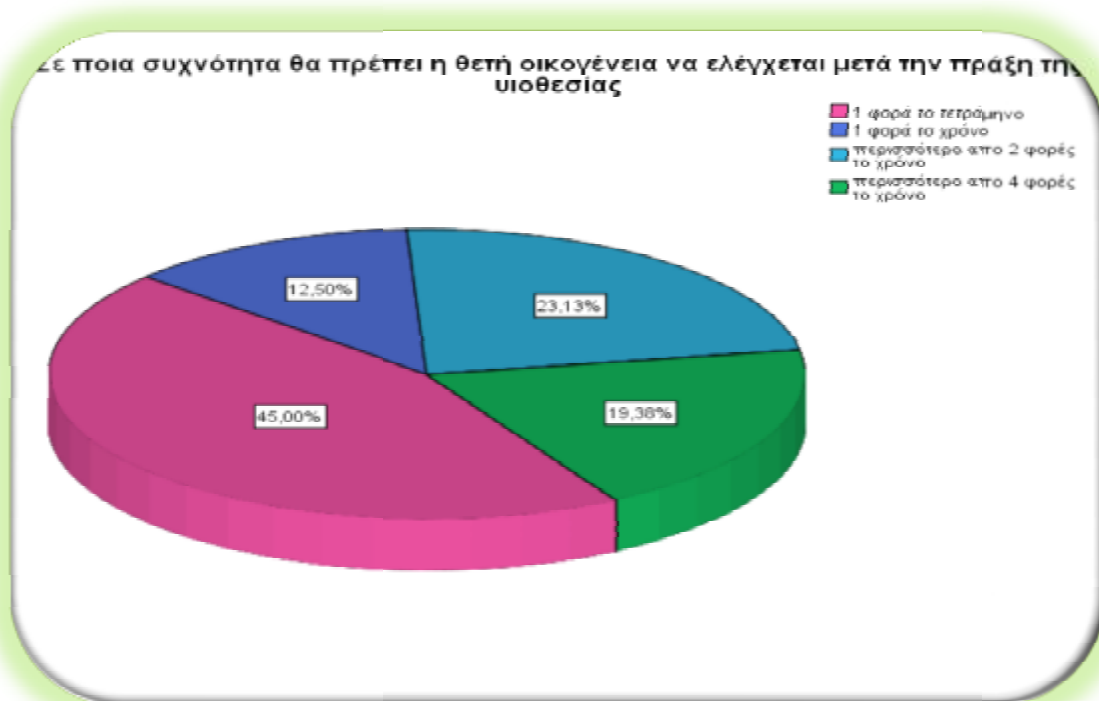
Γράφημα 9 αποτελεσμάτων ερώτησης 9 υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart) : απεικόνιση των ποσοστών % των απαντήσεων της ερώτησης για το κατά πόσο Συμφωνούν ή Διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι για να πραγματοποιηθεί η πράξη της υιοθεσίας θα πρέπει η θετή οικογένεια να έχει μεγάλη οικονομική επιφάνεια.

Ερώτημα 10^ο: Σε ποια συχνότητα θα πρέπει η θετή οικογένεια να ελέγχεται μετά την πράξη της υιοθεσίας;

Από τον Πίνακα 10 και το γράφημα 10 παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 72 άτομα σε ποσοστό 45% απάντησαν πως κατά την άποψη τους η θετή οικογένεια θα πρέπει να ελέγχεται μετά την πράξη της υιοθεσίας 1 φορά το τετράμηνο, 20 άτομα σε ποσοστό 12,5% απάντησαν πως κατά την άποψη τους η θετή οικογένεια θα πρέπει να ελέγχεται μετά την πράξη της υιοθεσίας 1 φορά το χρόνο, 37 άτομα σε ποσοστό 23,1% απάντησαν πως κατά την δική τους άποψη η θετή οικογένεια θα πρέπει να ελέγχεται μετά την πράξη της υιοθεσίας περισσότερο από 2 φορές το χρόνο και τέλος τα υπόλοιπα 31 άτομα σε ποσοστό 19,4% απάντησαν πως κατά την άποψη τους η θετή οικογένεια θα πρέπει να ελέγχεται μετά την πράξη της υιοθεσίας περισσότερες από 4 φορές το χρόνο.

Σε ποια συχνότητα θα πρέπει η θετή οικογένεια να ελέγχεται μετά την πράξη της υιοθεσίας;			
Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
1 φορά το τετράμηνο	72	45,0	45,0
1 φορά το χρόνο	20	12,5	57,5
περισσότερο από 2 φορές το χρόνο	37	23,1	80,6
περισσότερο από 4 φορές το χρόνο	31	19,4	100,0
Σύνολο	160	100,0	

Πίνακας 10 αποτελεσμάτων ερώτησης 10 : από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των απαντήσεων για το ποια είναι η συχνότητα που θα πρέπει η θετή οικογένεια να ελέγχεται μετά την πράξη της υιοθεσίας.

Γράφημα 10 αποτελεσμάτων ερώτησης 10 υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart) : απεικόνιση των ποσοστών % των απαντήσεων της ερώτησης για το ποια είναι η συχνότητα που θα πρέπει η θετή οικογένεια να ελέγχεται μετά την πράξη της υιοθεσίας.

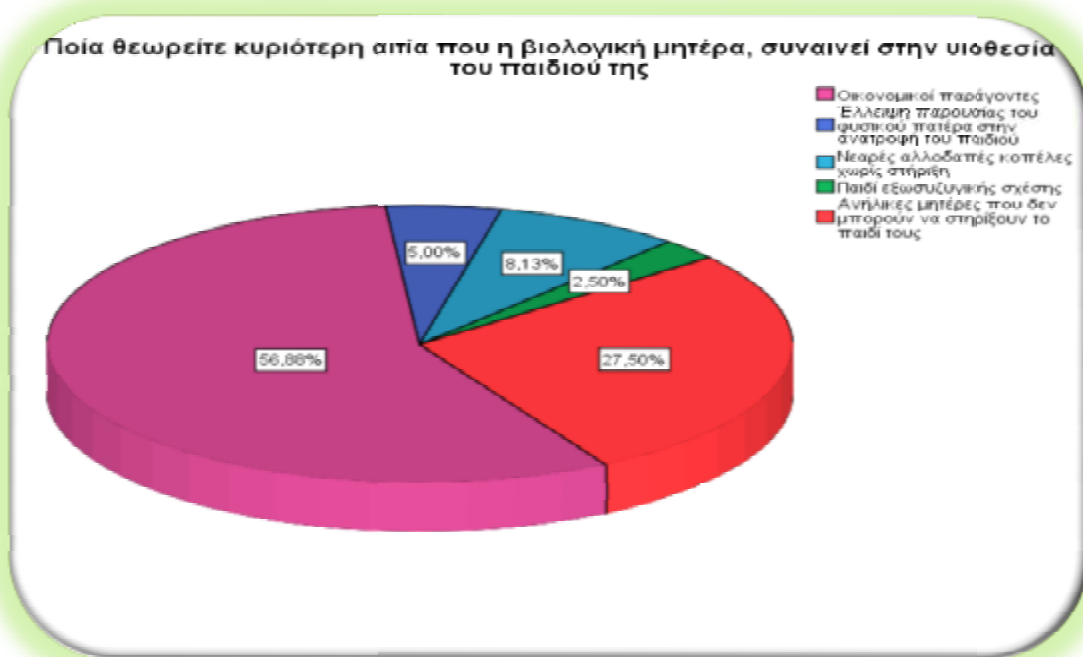
Ερώτημα 11^ο: Ποια θεωρείτε κυριότερη αιτία που η βιολογική μητέρα, συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της;

Από τον Πίνακα 11 και το γράφημα 11 παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 91 άτομα σε ποσοστό 56,9% απάντησαν πως κατά την άποψη τους η κυριότερη αιτία που μια βιολογική μητέρα συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της είναι οι οικονομικοί παράγοντες που κυριαρχούν στην εκάστοτε περίπτωση, 8 άτομα σε ποσοστό 5% απάντησαν πως κατά την άποψη τους η κυριότερη αιτία που μια βιολογική μητέρα συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της είναι η έλλειψη παρουσίας του φυσικού πατέρα του παιδιού στην ανατροφή του, επίσης 13 άτομα σε ποσοστό 8,1% απάντησαν πως κατά αυτούς η κυριότερη αιτία που μια βιολογική μητέρα συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της είναι ότι αυτή είναι νεαρή στην ηλικία και ταυτόχρονα αλλοδαπής προέλευσης δίχως κάποια στήριξη, 4 άτομα σε ποσοστό 2,5% απάντησαν πως κατά τη γνώμη τους η κυριότερη αιτία που μια βιολογική μητέρα συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της είναι ότι το παιδί είναι αποτέλεσμα κάποιας εξωσυζυγικής σχέσης ενώ τέλος τα υπόλοιπα 44 άτομα σε ποσοστό 27,5% απάντησαν πως κατά αυτούς η κυριότερη αιτία που μια βιολογική μητέρα συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της είναι ότι αυτή είναι ανήλικη και δεν μπορεί να στηρίξει το παιδί της.

Ποια θεωρείτε κυριότερη αιτία που η βιολογική μητέρα, συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της;			
<i>Απαντήσεις</i>	<i>Συχνότητα</i>	<i>Ποσοστό</i>	<i>Αθροιστικό Ποσοστό</i>
Οικονομικοί παράγοντες	91	56,9	56,9
Έλλειψη παρουσίας του φυσικού πατέρα στην ανατροφή του παιδιού	8	5,0	61,9
Νεαρές αλλοδαπές κοπέλες χωρίς στήριξη	13	8,1	70,0
Παιδί εξωσυζυγικής σχέσης	4	2,5	72,5
Ανήλικες μητέρες που δεν μπορούν να στηρίζουν το παιδί τους	44	27,5	100,0
Σύνολο	160	100,0	

Πίνακας 11 αποτελεσμάτων ερώτησης 11 : από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των απαντήσεων για το ποια αιτία είναι η κυριότερη κατά τη γνώμη των ερωτηθέντων που μια βιολογική μητέρα, συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της.

Γράφημα 11 αποτελεσμάτων ερώτησης 11 υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart) : απεικόνιση των ποσοστών % των απαντήσεων της ερώτησης για το ποια αιτία είναι η κυριότερη κατά τη γνώμη των ερωτηθέντων που μια βιολογική μητέρα, συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της.

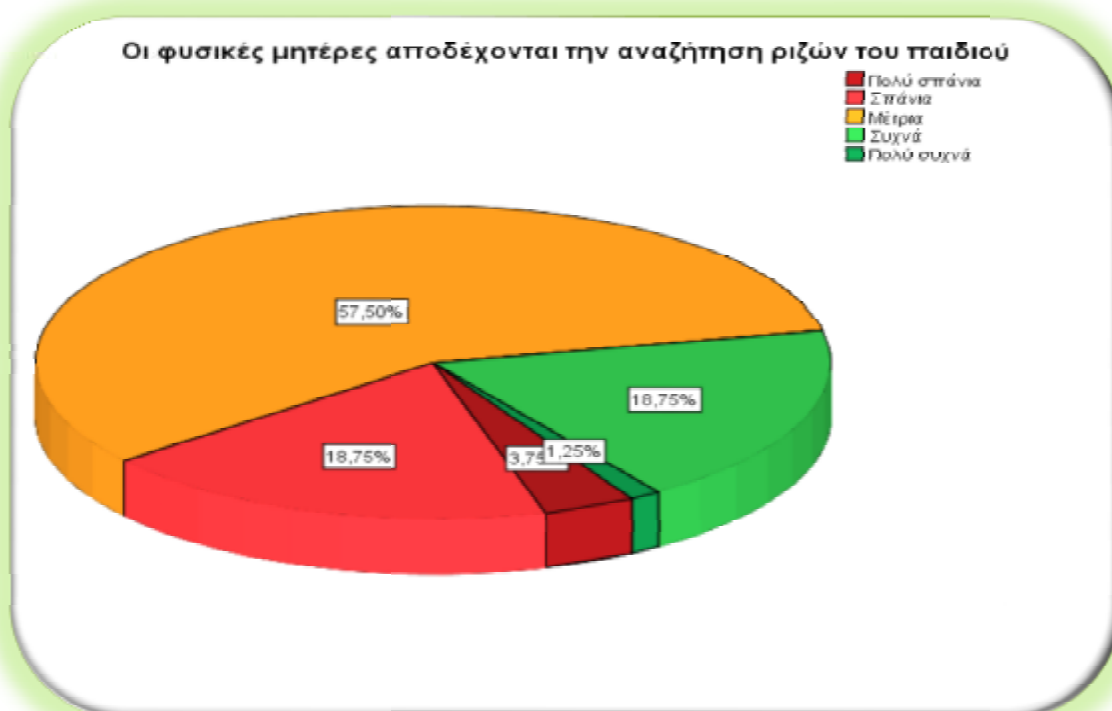
Ερώτημα 12^ο: Οι φυσικές μητέρες αποδέχονται την αναζήτηση ριζών του παιδιού;

Από τον Πίνακα 12 και το γράφημα 12 παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 6 άτομα σε ποσοστό 3,8% απάντησαν πως πιστεύουν ότι οι φυσικές μητέρες αποδέχονται πολύ σπάνια την αναζήτηση ριζών του παιδιού, 30 άτομα σε ποσοστό 18,8% απάντησαν πως πιστεύουν ότι οι φυσικές μητέρες αποδέχονται σπάνια την αναζήτηση ριζών του παιδιού, ενώ 92 άτομα σε ποσοστό 57,5% απάντησαν πως πιστεύουν ότι υπάρχει μιας μέτριας συχνότητας αποδοχή από τις φυσικές μητέρες στην αναζήτηση ριζών του παιδιού, 30 άτομα σε ποσοστό 18,8% απάντησαν πως πιστεύουν ότι οι φυσικές μητέρες αποδέχονται συχνά την αναζήτηση ριζών του παιδιού και τέλος τα υπόλοιπα 2 άτομα σε ποσοστό 1,3% απάντησαν πως πιστεύουν πως οι φυσικές μητέρες αποδέχονται πολύ συχνά την αναζήτηση ριζών του παιδιού,.

Οι φυσικές μητέρες αποδέχονται την αναζήτηση ριζών του παιδιού;

Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Πολύ σπάνια	6	3,8	3,8
Σπάνια	30	18,8	22,5
Μέτρια	92	57,5	80,0
Συχνά	30	18,8	98,8
Πολύ συχνά	2	1,3	100,0
Σύνολο	160	100,0	

Πίνακας 12 αποτελεσμάτων ερώτησης 12 : από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των απαντήσεων που έδωσαν οι ερωτηθέντες στην ερώτηση για το ποια είναι η συχνότητα με την οποία οι φυσικές μητέρες αποδέχονται την αναζήτηση των ριζών του παιδιού.

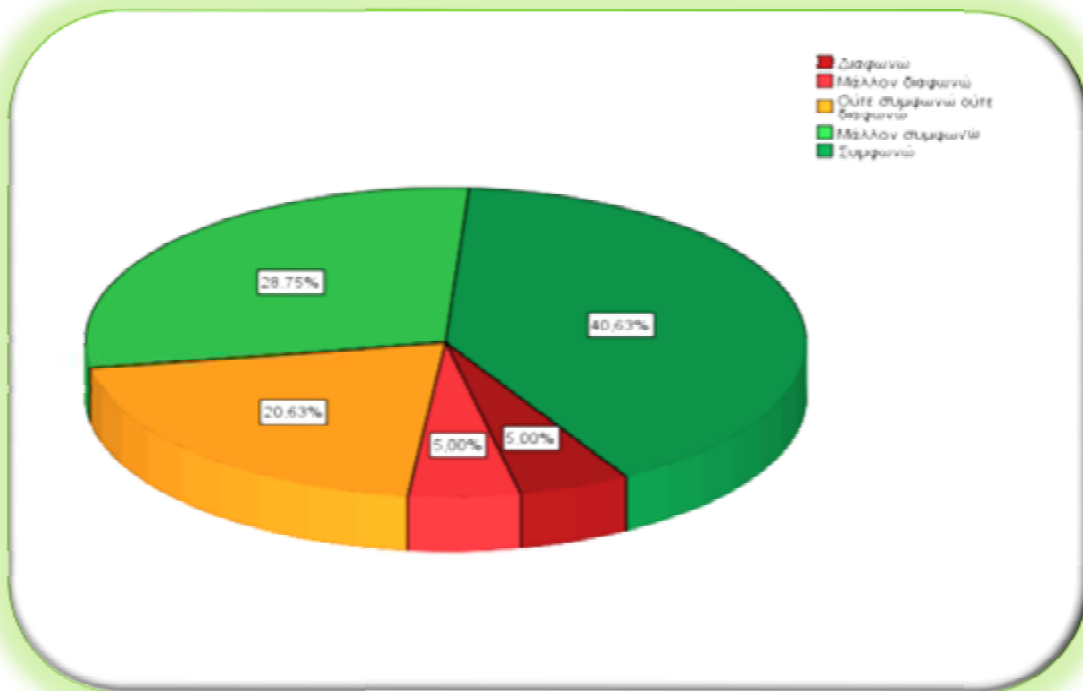
Γράφημα αποτελεσμάτων ερώτησης 12 υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart) : απεικόνιση των ποσοστών % των απαντήσεων που έδωσαν οι ερωτηθέντες στην ερώτηση για το ποια είναι η συχνότητα με την οποία οι φυσικές μητέρες αποδέχονται την αναζήτηση των ριζών του παιδιού.

Ερώτημα 13^ο: Υπάρχει επάρκεια συμβουλευτικής της οικογένειας στην Ελλάδα;

Από τον Πίνακα 13 και το γράφημα 13 παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 8 άτομα σε ποσοστό 5% απάντησαν πως Διαφωνούν με το ότι η συμβουλευτική της οικογένειας είναι πλήρως ανεπτυγμένη στην Ελλάδα, σε ίδιο ποσοστό και αριθμό ήταν και τα άτομα που απάντησαν πως Μάλλον Διαφωνούν με το συγκεκριμένο ερώτημα, 33 άτομα σε ποσοστό 20,6% απάντησαν πως ούτε Συμφωνούν αλλά και πως ούτε Διαφωνούν. Την ίδια στιγμή 46 άτομα σε ποσοστό 28,8% απάντησαν πως Μάλλον Συμφωνούν με το προαναφερθέν ερώτημα ενώ τέλος οι υπόλοιποι 65 ερωτηθέντες σε ποσοστό 40,6% απάντησαν πως Συμφωνούν με την επάρκεια της συμβουλευτικής της οικογένειας στην Ελλάδα.

Υπάρχει επάρκεια της συμβουλευτικής της οικογένειας στην Ελλάδα;			
Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ	8	5,0	5,0
Μάλλον διαφωνώ	8	5,0	10,0
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	33	20,6	30,6
Μάλλον συμφωνώ	46	28,8	59,4
Συμφωνώ	65	40,6	100,0
Σύνολο	160	100,0	

Πίνακας 13 αποτελεσμάτων ερώτησης 13 : από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των απαντήσεων για το κατά πόσο Συμφωνούν ή Διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το αν υπάρχει επάρκεια της συμβουλευτικής της οικογένειας στην Ελλάδα.

Γράφημα 13 αποτελεσμάτων ερώτησης 13 υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart): απεικόνιση των συχνοτήτων των απαντήσεων της ερώτησης για το κατά πόσο Συμφωνούν ή Διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το αν υπάρχει επάρκεια της συμβουλευτικής της οικογένειας στην Ελλάδα

Ερώτημα 14^ο: Θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο παιδιών προς υιοθεσία στη χώρα μας;

Από τον Πίνακα 14 και το γράφημα 14 παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 7 άτομα σε ποσοστό 4,4% απάντησαν πως Διαφωνούν με το ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο παιδιών προς υιοθεσία στη χώρα μας , 9 άτομα σε ποσοστό 5,6% απάντησαν πως Μάλλον Διαφωνούν με το συγκεκριμένο ερώτημα, την ίδια στιγμή 27 άτομα σε ποσοστό 16,9% απάντησαν πως ούτε Συμφωνούν αλλά και πως ούτε Διαφωνούν με το ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο παιδιών προς υιοθεσία στη χώρα μας. Ταυτόχρονα 32 άτομα σε ποσοστό 20% απάντησαν πως Μάλλον Συμφωνούν με το προαναφερθέν ερώτημα και τέλος τα υπόλοιπα 85 άτομα σε ποσοστό 53,1% απάντησαν πως Συμφωνούν με αυτό το ερώτημα.

Θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο παιδιών προς υιοθεσία στη χώρα μας;			
Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ	7	4,4	4,4
Μάλλον διαφωνώ	9	5,6	10,0
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	27	16,9	26,9
Μάλλον συμφωνώ	32	20,0	46,9
Συμφωνώ	85	53,1	100,0
Σύνολο	160	100,0	

Πίνακας 14 αποτελεσμάτων ερώτησης 14 : από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των απαντήσεων για το κατά πόσο Συμφωνούν ή Διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο παιδιών προς υιοθεσία στη χώρα μας

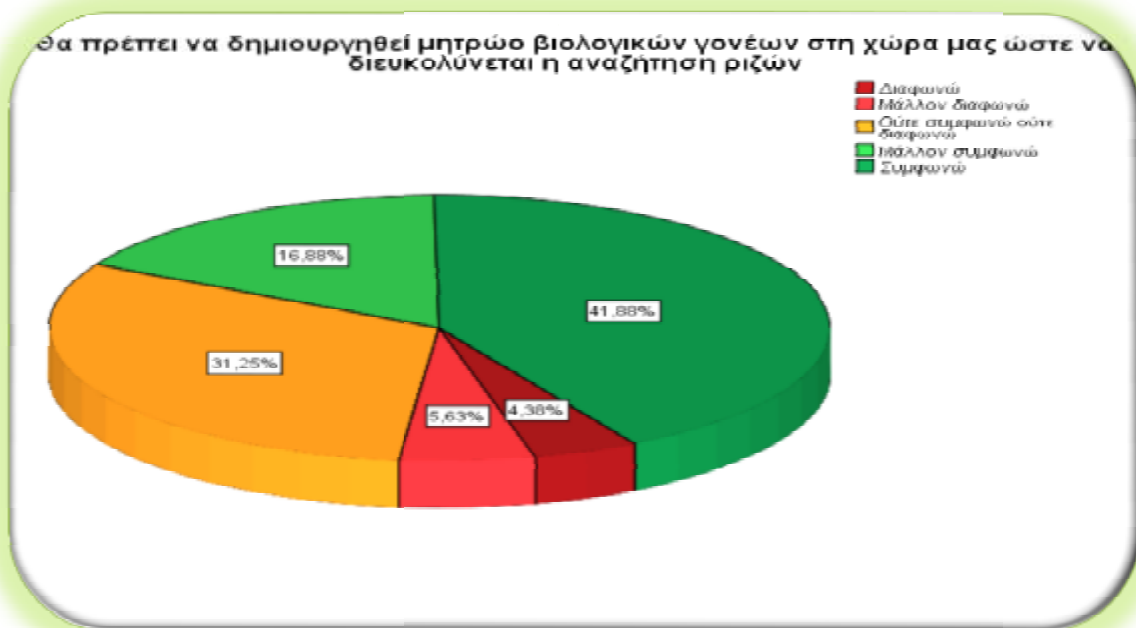
Γράφημα 14 αποτελεσμάτων ερώτησης 14 υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart) : απεικόνιση των ποσοστών % των απαντήσεων της ερώτησης για το κατά πόσο Συμφωνούν ή Διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο παιδιών προς υιοθεσία στη χώρα μας.

Ερώτημα 15^ο: Θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο βιολογικών γονέων στη χώρα μας ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση ριζών;

Από τον Πίνακα 15 και το γράφημα 15 παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 7 άτομα σε ποσοστό 4,4% απάντησαν πως Διαφωνούν με το ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο βιολογικών γονέων στη χώρα μας ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση ριζών, 9 άτομα σε ποσοστό 5,6% απάντησαν πως Μάλλον Διαφωνούν με το συγκεκριμένο ερώτημα, την ίδια στιγμή 50 άτομα σε ποσοστό 31,3% απάντησαν πως ούτε Συμφωνούν αλλά και πως ούτε Διαφωνούν με το ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο βιολογικών γονέων στη χώρα μας ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση ριζών. Ταυτόχρονα 27 άτομα σε ποσοστό 16,9% απάντησαν πως Μάλλον Συμφωνούν με το προαναφερθέν ερώτημα και τέλος τα υπόλοιπα 67 άτομα σε ποσοστό 41,9% απάντησαν πως Συμφωνούν με αυτό το ερώτημα.

Θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο βιολογικών γονέων στη χώρα μας ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση ριζών;			
Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ	7	4,4	4,4
Μάλλον διαφωνώ	9	5,6	10,0
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	50	31,3	41,3
Μάλλον συμφωνώ	27	16,9	58,1
Συμφωνώ	67	41,9	100,0
Σύνολο	160	100,0	

Πίνακας 15 αποτελεσμάτων ερώτησης 15 : από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των απαντήσεων για το κατά πόσο Συμφωνούν ή Διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο βιολογικών γονέων στη χώρα μας ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση ριζών.

Γράφημα 15 αποτελεσμάτων ερώτησης 15 υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart) : απεικόνιση των ποσοστών % των απαντήσεων της ερώτησης για το κατά πόσο Συμφωνούν ή Διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο βιολογικών γονέων στη χώρα μας ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση ριζών.

i) Αν ναι γιατί;

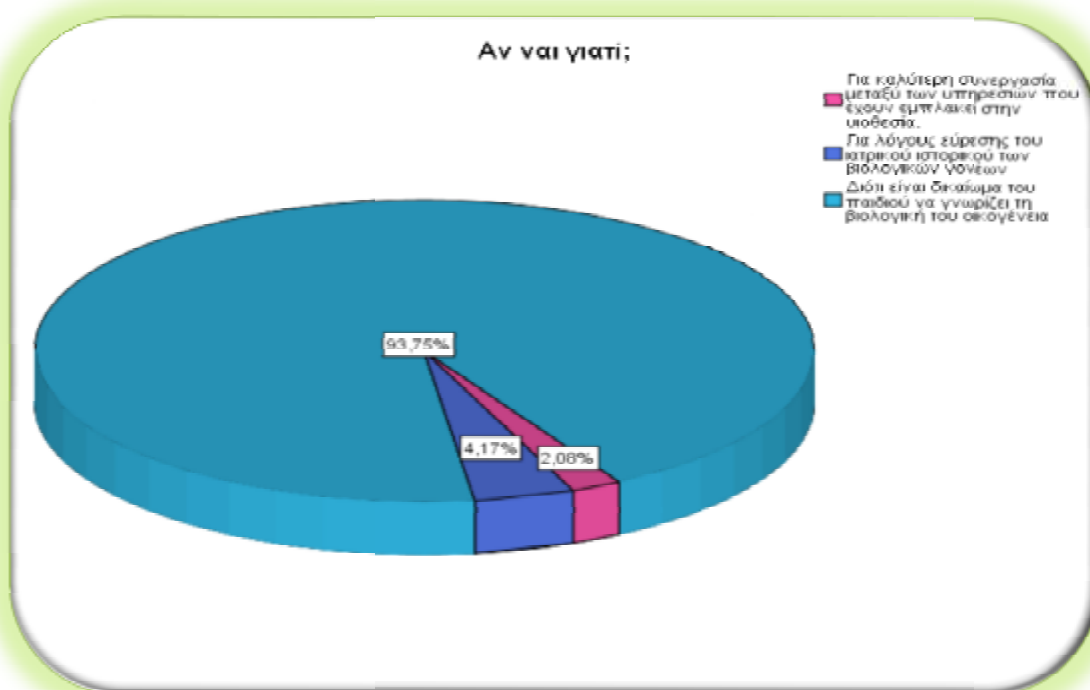
Από τον Πίνακα 15.i και το γράφημα 15.i. παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 1 άτομο σε ποσοστό 2,1% απάντησε πως θεωρεί ότι για την καλύτερη συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών που έχουν εμπλακεί στην υιοθεσία θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο βιολογικών γονέων στη χώρα μας ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση ριζών, 2 άτομα σε ποσοστό 4,2% απάντησαν πως θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο βιολογικών γονέων στη χώρα μας ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση ριζών για λόγους εύρεσης του ιατρικού ιστορικού των βιολογικών γονέων και οι υπόλοιποι 45 ερωτηθέντες σε ποσοστό 93,8% που αιτιολόγησαν την απάντησή τους απάντησαν ότι θεωρούν πως θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο βιολογικών γονέων στη χώρα μας ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση ριζών διότι είναι δικαίωμα του παιδιού να γνωρίζει τη βιολογική του οικογένεια.

Θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο βιολογικών γονέων στη χώρα μας ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση ριζών;

Αν ναι γιατί;

Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Για καλύτερη συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών που έχουν εμπλακεί στην υιοθεσία.	1	2,1	2,1
Για λόγους εύρεσης του ιατρικού ιστορικού των βιολογικών γονέων	2	4,2	6,3
Διότι είναι δικαίωμα του παιδιού να γνωρίζει τη βιολογική του οικογένεια	45	93,8	100,0
Total	48	100,0	

Πίνακας 15i αποτελεσμάτων ερώτησης 15.i : από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των αιτιολογημένων θετικών απαντήσεων των ερωτηθέντων σχετικά με το γιατί θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο βιολογικών γονέων στη χώρα μας ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση ριζών.

Γράφημα 15.i. αποτελεσμάτων ερώτησης 15.i υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart) : απεικόνιση των ποσοστών % των αιτιολογημένων θετικών απαντήσεων των ερωτηθέντων σχετικά με το γιατί θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο βιολογικών γονέων στη χώρα μας ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση ριζών.

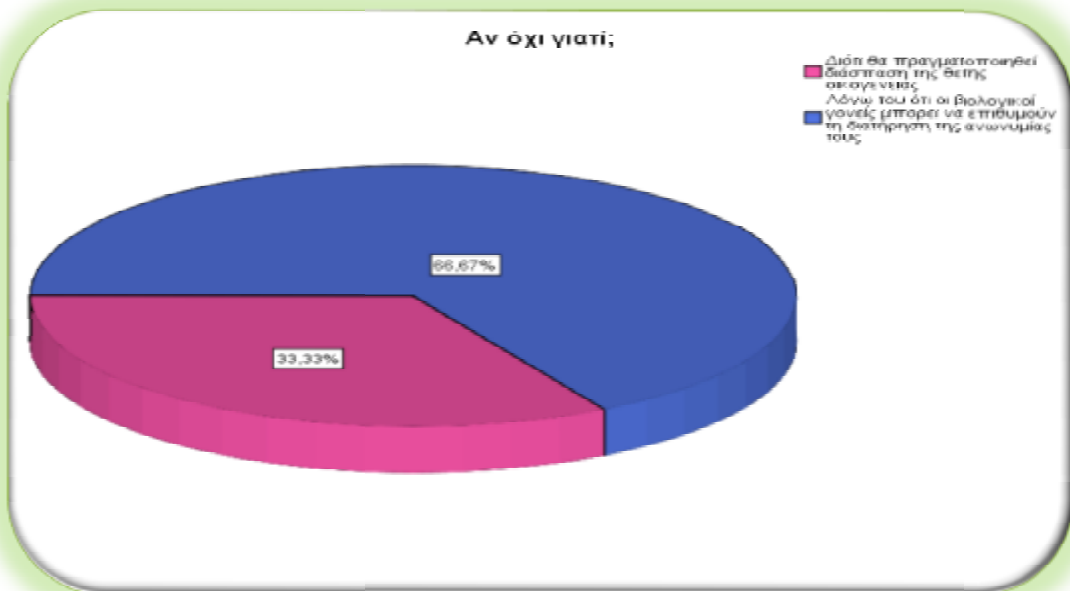

ii) Αν όχι γιατί;

Από τον Πίνακα 15.ii και το γράφημα 15.ii. παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 1 άτομο σε ποσοστό 33,3% απάντησε πως θεωρεί ότι λόγω του ότι θα πραγματοποιηθεί διάσπαση της θετής οικογένειας δεν θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο βιολογικών γονέων στη χώρα μας ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση ριζών ενώ τα υπόλοιπα 2 άτομα σε ποσοστό 66,7% που απάντησαν πως δεν θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο βιολογικών γονέων στη χώρα μας λόγω του γεγονότος ότι οι βιολογικοί γονείς μπορεί να επιθυμούν τη διατήρηση της ανωνυμίας τους.

Θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο βιολογικών γονέων στη χώρα μας ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση ριζών;			
Αν όχι γιατί;			
Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διότι θα πραγματοποιηθεί διάσπαση της θετής οικογένειας	1	33,3	33,3
Λόγω του ότι οι βιολογικοί γονείς μπορεί να επιθυμούν τη διατήρηση της ανωνυμίας τους	2	66,7	100,0
Total	3	100,0	

Πίνακας 15.ii αποτελεσμάτων ερώτησης 15.ii : από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των αιτιολογημένων απαντήσεων των ερωτηθέντων σχετικά με το γιατί δεν θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο βιολογικών γονέων στη χώρα μας ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση ριζών.

Γράφημα 15.ii αποτελεσμάτων ερώτησης 15.ii υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart): απεικόνιση των ποσοστών % των αιτιολογημένων απαντήσεων των ερωτηθέντων σχετικά με το γιατί δεν θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο βιολογικών γονέων στη χώρα μας ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση ριζών.

Ερώτημα 16^ο: Το κράτος προωθεί επαρκώς την υιοθεσία;

Από τον Πίνακα 16 και το γράφημα 16 παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 77 άτομα σε ποσοστό 48,1% απάντησαν πως Διαφωνούν με το ότι το κράτος προωθεί επαρκώς την υιοθεσία, 58 άτομα σε ποσοστό 36,3% απάντησαν πως Μάλλον Διαφωνούν με το συγκεκριμένο ερώτημα, την ίδια στιγμή 24 άτομα σε ποσοστό 15% απάντησαν πως ούτε Συμφωνούν αλλά και πως ούτε Διαφωνούν με το ότι το κράτος προωθεί επαρκώς την υιοθεσία και τέλος 1 άτομο σε ποσοστό 0,6% απάντησε πως Μάλλον Συμφωνεί με το ότι το κράτος προωθεί επαρκώς την υιοθεσία.

Το κράτος προωθεί επαρκώς την υιοθεσία;			
Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ	77	48,1	48,1
Μάλλον διαφωνώ	58	36,3	84,4
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	24	15,0	99,4
Μάλλον συμφωνώ	1	0,6	100,0
Total	160	100,0	

Πίνακας 16 αποτελεσμάτων ερώτησης 16 : από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των απαντήσεων για το κατά πόσο Συμφωνούν ή Διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι το κράτος προωθεί επαρκώς την υιοθεσία.

Γράφημα 16 αποτελεσμάτων ερώτησης 16 υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart) : απεικόνιση των ποσοστών % των απαντήσεων της ερώτησης για το κατά πόσο Συμφωνούν ή Διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι το κράτος προωθεί επαρκώς την υιοθεσία.

Ερώτημα 17^ο: Ποιο είναι κατά τη γνώμη σας το κυριότερο κριτήριο καταλληλότητας των θετών γονέων;

Από τον Πίνακα 17 και το γράφημα 17. παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 61 άτομα σε ποσοστό 38,1% απάντησαν πως κατά τη γνώμη τους κυριότερο κριτήριο καταλληλότητας των θετών γονέων είναι να υπάρχει μια σταθερή και υγιή προσωπικότητα, 6 άτομα σε ποσοστό 3,8% απάντησαν πως θεωρούν ότι το κυριότερο κριτήριο είναι να υπάρχει ουσιαστική παιδεία από τους μέλλοντες θετούς γονείς, 1 άτομο σε ποσοστό 0,6% απάντησε πως κατά τη γνώμη του θεωρεί πως οι θετοί γονείς θα πρέπει να έχουν κάποια οικονομική άνεση και τέλος οι υπόλοιποι 92 ερωτηθέντες απάντησαν πως κατά τη γνώμη τους δεν υπάρχει κάποιο εξαιρετικά κύριο κριτήριο αλλά ένας συνδυασμός των τεσσάρων κριτηρίων που προαναφέρθηκαν.

Ποιο είναι κατά τη γνώμη σας το κυριότερο κριτήριο καταλληλότητας των θετών γονέων;			
Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Σταθερή και υγιή προσωπικότητα	61	38,1	38,1
Να έχουν ουσιαστική παιδεία	6	3,8	41,9
Να έχουν οικονομική άνεση	1	0,6	42,5
Όλα τα παραπάνω	92	57,5	100,0
Total	160	100,0	

Πίνακας 17 αποτελεσμάτων ερώτησης 17 : από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των απαντήσεων για το ποιο είναι κατά τη γνώμη τους το κυριότερο κριτήριο καταλληλότητας των θετών γονέων

Γράφημα 17 αποτελεσμάτων ερώτησης 17 υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart) : απεικόνιση των ποσοστών % των απαντήσεων της ερώτησης για το ποιο είναι κατά τη γνώμη τους το κυριότερο κριτήριο καταλληλότητας των θετών γονέων

Ερώτημα 18^ο: Θεωρείτε ότι στην ανάδοχη οικογένεια θα πρέπει να παρέχεται συμβουλευτική υποστήριξη πάνω από μια φορά την εβδομάδα;

Από τον Πίνακα 18 και το γράφημα 18 παρατηρείται στατιστικά και διαγραμματικά πως 30 άτομα σε ποσοστό 18,8% απάντησαν πως Διαφωνούν με το ότι στην ανάδοχη οικογένεια θα πρέπει να παρέχεται συμβουλευτική υποστήριξη πάνω από μια φορά την εβδομάδα, 22 άτομα σε ποσοστό 13,8% απάντησαν πως Μάλλον Διαφωνούν με το συγκεκριμένο ερώτημα, την ίδια στιγμή 49 άτομα σε ποσοστό 30,6% απάντησαν πως ούτε Συμφωνούν αλλά και πως ούτε Διαφωνούν με το ότι στην ανάδοχη οικογένεια θα πρέπει να παρέχεται συμβουλευτική υποστήριξη πάνω από μια φορά την εβδομάδα. Ενώ 26 άτομα σε ποσοστό 16,3% απάντησαν πως Μάλλον Συμφωνούν με το προαναφερθέν ερώτημα και τέλος τα υπόλοιπα 33 άτομα σε ποσοστό 20,6% απάντησαν πως Συμφωνούν με το ότι στην ανάδοχη οικογένεια θα πρέπει να παρέχεται συμβουλευτική υποστήριξη πάνω από μια φορά την εβδομάδα.

Θεωρείτε ότι στην ανάδοχη οικογένεια θα πρέπει να παρέχεται συμβουλευτική υποστήριξη πάνω από μια φορά την εβδομάδα;			
Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Διαφωνώ	30	18,8	18,8
Μάλλον διαφωνώ	22	13,8	32,5
Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	49	30,6	63,1
Μάλλον συμφωνώ	26	16,3	79,4
Συμφωνώ	33	20,6	100,0
Total	160	100,0	

Πίνακας 18 αποτελεσμάτων ερώτησης 18 : από αριστερά Συχνότητα της εκάστοτε απάντησης, ποσοστό % της εκάστοτε απάντησης, αθροιστική συχνότητα των απαντήσεων για το κατά πόσο Συμφωνούν ή Διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι στην ανάδοχη οικογένεια θα πρέπει να παρέχεται συμβουλευτική υποστήριξη πάνω από μια φορά την εβδομάδα.

Γράφημα 18. αποτελεσμάτων ερώτησης 18 υπό τη μορφή διαγράμματος Πίτας (PieChart) : απεικόνιση των ποσοστών % των απαντήσεων της ερώτησης για το κατά πόσο Συμφωνούν ή Διαφωνούν οι ερωτηθέντες με το ότι τα ομόφυλα ζευγάρια θα πρέπει να έχουν τη νομική δυνατότητα να προβούν σε υιοθεσία.

7.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στη συνέχεια ακολουθούν τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνα μέσα από τα ερευνητικά ερωτήματα που είχαν τεθεί. Πιο συγκεκριμένα :

Στο ερευνητικό ερώτημα που σχετίζεται με το βαθμό ετοιμότητας των κοινωνικών λειτουργών για την υιοθεσία συμπεραίνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος των κοινωνικών λειτουργών θεωρεί ότι η έννοια της υιοθεσίας χαρακτηρίζεται από την εξασφάλιση του σωστού οικογενειακού περιβάλλοντος για το παιδί πράγμα που σημαίνει ότι θα πρέπει να ελέγχονται οι οικογένειες τουλάχιστον 1 φορά το τετράμηνο μετά τη διεκπεραίωση της διαδικασίας της υιοθεσίας.

Σχετικά με το ερευνητικό ερώτημα που σχετίζεται με την ετοιμότητα των κοινωνικών λειτουργών για τη συμβουλευτική της οικογένειας με υιοθετημένα παιδιά καθώς επίσης και για τη συμβουλευτική της ανάδοχης οικογένειας συμπεραίνεται ότι οι κοινωνικοί λειτουργοί θεωρούν ότι υπάρχει επάρκεια της συμβουλευτικής της

οικογένειας στην Ελλάδα ενώ παράλληλα φαίνεται ότι τείνουν να συμφωνούν στο ότι θα πρέπει να παρέχεται συμβουλευτική υποστήριξη στην ανάδοχη οικογένεια πάνω από μια φορά την εβδομάδα.

Όσον αφορά το ερώτημα της παρούσας έρευνας που σχετίζεται με τη διερεύνηση των λόγων που ωθούν τις μητέρες να δώσουν τα παιδιά τους για υιοθεσία συμπεραίνεται ότι οι κυριότεροι λόγοι είναι οι οικονομικοί καθώς δεν έχουν την απαραίτητη στήριξη καθώς επίσης άλλος ένας λόγος είναι το γεγονός ότι είναι ανήλικη η μητέρα και δεν μπορεί να το φροντίσει.

Μέσα από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων που σχετίζονται με το ερώτημα για τη δημιουργία μητρών υιοθεσίας στη χώρα μας συμπεραίνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος έχει την άποψη ότι θα πρέπει να υπάρχει μητρώο θετών γονέων στην Ελλάδα καθώς μέσα από αυτό γίνεται πιο εύκολη η διαδικασία της αναζήτησης των ριζών και αυτό αποτελεί δικαίωμα του παιδιού να γνωρίζει τη βιολογική του οικογένεια.

Μέσα από το ερώτημα της παρούσας έρευνας που σχετίζεται με τη γνώμη των κοινωνικών λειτουργών για τα ομόφυλα ζευγάρια συμπεραίνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος των κοινωνικών λειτουργών συμφωνεί με τη νομική δυνατότητα των ομόφυλων ζευγαριών να προβούν σε υιοθεσία καθώς η διαφορετικότητα δεν αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στην υιοθεσία. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφερθεί ότι οι κοινωνικοί λειτουργοί που διαφώνησαν θεωρούν ότι η υιοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια δεν αποτελεί υγιές πρότυπο οικογένειας για τα παιδιά και ότι στη σύγχρονη κοινωνία το παιδί μπορεί να στιγματιστεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

8.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Έχοντας κατά νου αφενός την ερευνητική υπόθεση ότι η ισχύουσες διαδικασίες-πρακτικές περί του θεσμού της υιοθεσίας είναι ανεπαρκής ως προς την προστασία του παιδιού που υιοθετείται, ως προς την εξειδίκευση των κοινωνικών λειτουργών που ασχολούνται με αυτήν και ως προς την συμβουλευτική-στήριξη όλων των εμπλεκόμενων προσώπων, αλλά και των συζητήσεων με κοινωνικούς λειτουργούς που έγιναν κατά την διάρκεια της έρευνας, και αφετέρου κάνοντας μια ποιοτική προσέγγιση που στόχευε στην διερεύνηση και την κατανόηση σε βάθος των αποτελεσμάτων της ποσοτικής ανάλυσης που παρουσιάστηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο, πρόεκυψαν τα παρακάτω κοινά συμπεράσματα :

- ✓ Η σπουδαιότητα της βιολογικής οικογένειας, της καταγωγής και της ταυτότητας, προκαλεί έντονα συναισθήματα απώλειας, απόρριψης, θλίψης και άγχους, συναισθήματα που αποτελούν φυσιολογική αντίδραση σε κάθε υιοθεσία.
- ✓ Μέσα σε ένα υποστηρικτικό γονικό πλαίσιο οι γονείς έχουν ανάγκη ενίσχυσης και ενδυνάμωσης.
- ✓ Το κάθε παιδί αντιδρά διαφορετικά και δεν υπάρχει τίποτε απόλυτο καθώς όλα μπορούν να ανατραπούν. Στην περίπτωση που ο γονέας αντιμετωπίσει δυσκολίες, τότε οφείλει να απευθυνθεί σε κάποιον ψυχολόγο ή κοινωνικό λειτουργό, ώστε να τον κατευθύνει στην ενημέρωση του παιδιού για την υιοθεσία του με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.
- ✓ Οι θετοί γονείς θα ήταν καλό να ζητούν και να γνωρίζουν πληροφορίες που αφορούν το γενετικό, ιατρικό και ψυχο-κοινωνικό ιστορικό του παιδιού και της βιολογικής του οικογένειας.

- ✓ Η ιδιωτική και αυθόρμητη πρωτοβουλία αναζήτησης από την πλευρά του υιοθετημένου ατόμου και η απροετοίμαστη προσέγγιση της βιολογικής μητέρας, μπορεί να προκαλέσει καταστροφικές συνέπειες στην προσωπική και την οικογενειακή της ζωή.
- ✓ Είναι σημαντική η παρακολούθηση του παιδιού, μετά από την τέλεση της υιοθεσίας του. Η συνέχιση της συνεργασίας και η παρακολούθηση του παιδιού και της οικογένειας γενικότερα, θεωρείται απαραίτητη για την ομαλή λειτουργία της σχέσης γονέων-παιδιού που δημιουργήθηκε με την υιοθεσία και αποσκοπεί στην παροχή συμβουλευτικής εργασίας και ψυχολογικής υποστήριξης.
- ✓ Οι παλαιότεροι επαγγελματίες διαχειρίζονται τα θέματα υιοθεσίας βασιζόμενοι, κυρίως στην πολύχρονη εμπειρία τους.
- ✓ Είναι πολύ σημαντική η εξειδίκευση των κοινωνικών λειτουργών - επαγγελματιών ψυχικής υγείας, ώστε να ασχοληθούν με ένα τόσο σοβαρό θέμα όπως είναι η υιοθεσία ενός παιδιού. Η υπέρβαση των γραφειοκρατικών εμποδίων, η δυνατότητα για επαρκή αριθμό συναντήσεων με τους υποψήφιους θετούς γονείς, η θετική διάθεση και η συναισθηματική ωριμότητα των υποψήφιων γονέων και ακόμη το ότι οι γνώσεις και η επαγγελματική εμπειρία που ο καθένας διαθέτει, δεν επαρκούν, καθώς και ότι κρίνεται απαραίτητη η εκπαίδευση, η επαγγελματική κατάρτιση και γενικότερα η εξειδίκευση των κοινωνικών λειτουργών που στελεχώνουν τις υπηρεσίες αυτές και ασχολούνται με την υιοθεσία.
- ✓ Η Συμβουλευτική Εργασία, μπορεί να γίνει τόσο με τους βιολογικούς γονείς, όσο και με τους θετούς γονείς, τα υιοθετημένα παιδιά, τους εφήβους, τους ενήλικες υιοθετημένους καθώς και με ολόκληρη την οικογένεια, ατομικά και ομαδικά, με μητέρες μόνο ή με πατέρες μόνο, ή μεικτές ομάδες με μητέρες και πατέρες, ή μόνο με παιδιά ή εφήβους και με στόχο πάντα την πρόληψη και την αντιμετώπιση των παραγόντων που μπορεί να προκύψουν και να θέσουν σε κίνδυνο την έκβαση της υιοθεσίας του παιδιού.
- ✓ Επιβάλλονται ουσιαστικές αλλαγές, ώστε ο θεσμός της υιοθεσίας να λειτουργήσει στο πλαίσιο ενός ευέλικτου, ενιαίου συντονιστικού εθνικού φορέα για το θεσμό της υιοθεσίας, όπως μιας εξειδικευμένης σε θέματα υπηρεσίας Κεντρικής Αρχής, με τους Διαπιστευμένους Τοπικούς Οργανισμούς της.
- ✓ Θεωρείται πολύ σημαντικό, η κάθε κοινωνική υπηρεσία που είναι αρμόδια για την τέλεση των υιοθεσιών να είναι πολύ κοντά στο ζευγάρι που επιθυμεί να υιοθετήσει τόσο από την αρχή, όσο κατά τη διάρκεια, αλλά και μετά από τη νόμιμη

ολοκλήρωση της υιοθεσίας και συνεπώς θεωρείται απαραίτητη την καλύτερη στελέχωση και εξειδίκευση των κοινωνικών υπηρεσιών.

- ✓ Πολύ σημαντικό παράγοντα στην προσέγγιση της θετής οικογένειας, αποτελεί και η εμπειρία των επαγγελματιών. Οι επαγγελματίες που ασχολούνται με την υιοθεσία, πρέπει να αγαπούν το επάγγελμά τους και πρέπει να εκπαιδεύονται μέσα από επιμορφωτικά σεμινάρια, να μελετούν και να ενημερώνονται.

8.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Από τη μελέτη και αξιολόγηση των στοιχείων και του υλικού της παρούσας έρευνας, διαφαίνεται και προκύπτει ανάγκη ώστε να βελτιωθεί ο θεσμός της υιοθεσίας στη χώρα μας. Οι προτάσεις σχετικά με τη βελτίωση του θεσμού της υιοθεσίας, αφορούν, την καλύτερη στελέχωση των κοινωνικών υπηρεσιών με εξειδικευμένο προσωπικό, την ευελιξία των υπηρεσιών με λιγότερη γραφειοκρατία και μείωση του διαστήματος αναμονής, τον καλύτερο έλεγχο των υποψηφίων να υιοθετήσουν με αυστηρά, σαφή και καθορισμένα κριτήρια, την ψυχολογική προετοιμασία των υποψήφιων θετών γονέων και την υποστήριξη τους μετά την υιοθεσία, την καλύτερη αντιμετώπιση των παιδιών στα ιδρύματα, τη βελτίωση των κοινωνικών υπηρεσιών και την ενίσχυση του ρόλου τους στη διαδικασία της υιοθεσίας καθώς και τη διεύρυνση και εκσυγχρονισμό του νομικού θεσμικού πλαισίου.

Παρακάτω γίνεται αναφορά στις σημαντικότερες προτάσεις που προκύπτουν από τα ευρήματα της παρούσας έρευνας :

✓ **Καλύτερη στελέχωση των κοινωνικών υπηρεσιών με εξειδικευμένο προσωπικό**

Θεωρείται πολύ σημαντικό, ώστε η στελέχωση των κοινωνικών υπηρεσιών να είναι επαρκής και όλοι οι κοινωνικοί λειτουργοί που ασχολούνται με την υιοθεσία, να έχουν υψηλού επιπέδου εξειδικευμένες γνώσεις, να επιμορφώνονται και να καταρτίζονται επαγγελματικά δια βίου αλλά και να είναι ευαισθητοποιημένοι, ώστε να μπορούν να βοηθήσουν, να υποστηρίξουν και να κατευθύνουν τους γονείς και τα παιδιά τους σε μονοπάτια που δεν είναι επικίνδυνα

για τη ζωή και την ισορροπία του παιδιού, αφού όσο πιο εξειδικευμένοι και καταρτισμένοι είναι εκείνοι που ασχολούνται με τους γονείς και το παιδί, τόσο περισσότερο μπορούν να κατανοήσουν το παιδί αλλά και τους γονείς.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί που ασχολούνται με την υιοθεσία είναι σημαντικό να αγαπούν το επάγγελμα τους, να εκπαιδεύονται και να μετεκπαιδεύονται με επιμορφωτικά σεμινάρια, να μελετούν και να ενημερώνονται. Η επιμόρφωση θα τους βοηθήσει να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους σχετικά με τη ψυχολογία του υιοθετημένου παιδιού, να εμβαθύνουν στην ανάπτυξη και στον τρόπο που μεγαλώνει, να ενημερωθούν για τις αντιδράσεις του. να δώσουν συμβουλές σε ένα γονιό για το πώς θα πλησιάσει το παιδί του και να μη σταθούν μόνο στο τι λέει η θεωρία, εξατομικεύοντας ανάλογα, αφού η κάθε περίπτωση είναι διαιρητική.

Η επιμόρφωση και η εξειδίκευση των κοινωνικών λειτουργών κάνει τους γονείς να νιώθουν πιο ασφαλείς και η βοήθεια τους είναι πιο αποτελεσματική για τους ίδιους, για τους γονείς αλλά και για το παιδί.

Επιπρόσθετα, το εξειδικευμένο προσωπικό στις κοινωνικές υπηρεσίες, θα μπορεί να κατευθύνει και να ενημερώνει καλύτερα τους γονείς και να βοηθήσει, ώστε να γίνει πιο αποτελεσματική εργασία στο θέμα της αξιολόγησης των υποψήφιων θετών γονέων, αφού η υιοθεσία είναι ένα ευαίσθητο και ανθρώπινο θέμα που αφορά όχι μόνο τα παιδιά αλλά και τους γονείς, οι οποίοι στηρίζονται στους επαγγελματίες ψυχικής υγείας, θεωρώντας ότι « *πρέπει να υπάρχει ο κατάλληλος άνθρωπος στη κατάλληλη θέση*», που ασκεί το αντικείμενο του με μεράκι, εμβαθύνει και προβληματίζεται.

Ειδικότερα, όσον αφορά την εξειδίκευση των κοινωνικών λειτουργών στο θέμα της υιοθεσίας, πολλές απόψεις ότι αυτοί πρέπει να σπουδάζουν το θέμα από το σχολή, όπως σπουδάζουν τις αναπτυξιακές φάσεις του ανθρώπου, τους ανηλίκους, τους ενήλικες και την τρίτη ηλικία. Επίσης, απαραίτητες θεωρούνται ότι είναι οι γνώσεις ψυχολογίας καθώς και οι επικοινωνιακές δεξιότητες των επαγγελματιών, ώστε να υπάρξει ουσιαστικό αποτέλεσμα στο πλαίσιο της συνεργασίας με όλα τα μέλη της θετής οικογένειας και το ζευγάρι να μη νιώθει έντονο άγχος από την καθυστέρηση των διαδικασιών, τις αλλαγές που συμβαίνουν με τους υπαλλήλους και την έλλειψη της εξειδίκευσης.

✓ Ευελιξία, βελτίωση των αρμόδιων υπηρεσιών, λιγότερη γραφειοκρατία, απλοποίηση διαδικασίας και μείωση στο χρονικό διάστημα αναμονής

Είναι πολύ σημαντικό στη διαδικασία της υιοθεσίας, να υπάρχει μεγαλύτερη ευελιξία και λιγότερη γραφειοκρατία. Οι γραφειοκρατικές διαδικασίες που ξεκινούν με τη συγκέντρωση των δικαιολογητικών, την κατάθεση τους στην υπηρεσία που έχει την αρμοδιότητα και την ευθύνη της υιοθεσίας για τη διενέργεια της κοινωνικής έρευνας, την εκδίκαση της υιοθεσίας, τη δικαστική απόφαση και την εγγραφή του παιδιού στο Δημοτολόγιο, πλέκουν ένα χρονοβόρο αλλά και ψυχοφθόρο καθεστώς, με συνέπειες τόσο στο παιδί αφού στις κρατικές υιοθεσίες παραμένει περισσότερο χρόνο στο ίδρυμα, όσο και στους υποψήφιους θετούς γονείς, αφού στις ιδιωτικές υιοθεσίες, αυξάνεται το άγχος και η ανασφάλεια τους επειδή τυπικά και ουσιαστικά, νιώθουν, αλλά και είναι ακάλυπτοι.

Από τους εμπλεκόμενους επαγγελματίες, πρέπει να υπάρχει ευελιξία με ανθρώπινη ευαισθησία. Να μη ταλαιπωρούνται, να μην αποθαρρύνονται, και να μη δυσκολεύονται οι υποψήφιοι θετοί γονείς με τη γραφειοκρατία., αλλά να τους δίνεται κουράγιο για να μπορούν να νιώσουν την ευτυχία ενός ανθρώπου που θέλει παιδιά, που τα αγαπάει, που θέλει να δώσει και να μοιραστεί συναισθήματα.

Οι διαδικασίες στα δικαστήρια, να γίνονται συνοπτικά, ώστε τα παιδιά να μην παραμένουν πάρα πολύ, ένα με ενάμισι χρόνο και παραπάνω, στα ιδρύματα. Ακόμη, δεν πρέπει να υπάρχουν δυσκολίες και καθυστερήσεις στις διεθνείς υιοθεσίες σχετικά με το πότε θα συνεδριάσουν οι κοινωνικές υπηρεσίες που επιβάλλεται να ενημερώνουν το αντίστοιχο κράτος όπως οφείλουν, σχετικά με το τι έχουν γίνει τα παιδιά που υιοθετούνται από τις χώρες αυτές.

Σημαντικό επίσης είναι, να επιταχυνθεί ο χρόνος της υιοθεσίας, ώστε να μπορεί ένα ζευγάρι με νόμιμες και απόλυτα θεμιτές διαδικασίες, να υιοθετεί χωρίς να ταλαιπωρείται και χωρίς να διακυβεύεται το μέλλον του παιδιού. Αν το χρονικό διάστημα της υιοθεσίας συντομευθεί, αν οργανωθούν και συντονισθούν οι υπηρεσίες, αν αξιοποιηθεί το υπάρχον προσωπικό και εάν αξιολογηθεί το ζευγάρι μέσα σε ένα εύλογο χρονικό διάστημα, τότε δε θα περιμένουν τρία, τέσσερα, πέντε και έξι χρόνια οι υποψήφιοι θετοί γονείς, με τα παιδιά κλεισμένα στα ιδρύματα.

Επίσης, στα ληξιαρχεία πρέπει να υπάρχει ευελιξία και απλοποίηση διαδικασίας, διότι κάθε φορά για τη λήψη στοιχείων ζητείται εισαγγελική

παραγγελία. Με όλα αυτά συμπληρώνεται ένας κύκλος στον οποίο πρέπει να υπάρχει ευελιξία και κάποια βοήθεια.

Η ευελιξία και η απλούστερη διαδικασία, προϋποθέτει τη βελτίωση των αρμόδιων υπηρεσιών. Αν μουν τα σωστά άτομα στις σωστές θέσεις, τότε οι υπηρεσίες θα είναι αποδοτικές και θα παρέχουν ουσιαστικές υπηρεσίες, θα υπάρχει διαφάνεια και αποκλειστικά θα εξυπηρετούνται τα συμφέροντα των παιδιών και των οικογενειών τους.

✓ Να υπάρχουν αυστηρά, σαφή και καθορισμένα κριτήρια επιλογής για την υιοθεσία, με καλύτερο έλεγχο των υποψήφιων θέτων γονέων

Από την μελέτη και αξιολόγηση του παρόντος ερευνητικού υλικού προκύπτει ακόμη ότι οι αρμόδιοι για την υιοθεσία υπάλληλοι, πρέπει να έχουν τεταμένη την προσοχή τους για το που δίνουν τα παιδιά. Σ' αυτό θα συντελούσε το να υπάρχουν αυστηρά κριτήρια επιλογής και καλύτερος έλεγχος στους θετούς γονείς. Οι επαγγελματίες πρέπει να ψυχολογούν πολύ καλά τους υποψήφιους θετούς γονείς, εξετάζοντας τους πιο σοβαρά, πολύ επιλεκτικά και πιο αυστηρά, έχοντας σαφή και καθορισμένα κριτήρια για την αξιολόγηση τους, δίνοντας τη σπουδαιότητα της ορθής αξιολόγησης των υποψήφιων θετών γονέων που θα αποβλέπει στο καλό του παιδιού, κυρίως σε ότι αφορά τα ηλικιακά όρια και την οικονομική και περιουσιακή τους κατάσταση, χωρίς να καταργείται ο έλεγχος της καταλληλότητά τους.

Η έρευνα στην οικογένεια, να μη γίνεται μόνο τυπικά, αλλά να γίνεται σωστά και ουσιαστικά και να μην επικεντρώνονται μόνο στο πόσα π.χ. «*τετραγωνικά είναι το σπίτι*», αλλά να διακρίνουν «*αν θα υπάρχει αγάπη μέσα σ' αυτό το σπίτι*».

Ο καλύτερος έλεγχος και επιλογή των υποψηφίων θετών γονέων από ης αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες, πρέπει να γίνεται με αντικειμενικά κριτήρια και χωρίς χρονοβόρες διαδικασίες. Οι υπηρεσίες οφείλουν να διερευνούν ενδελεχώς τους λόγους που οι υποψήφιοι θετοί γονείς θέλουν να υιοθετήσουν, τα κίνητρα τους, το αν μπορούν να δώσουν αγάπη στο παιδί χωρίς διακρίσεις, την ηλικία τους, τη σωματική και ψυχική τους υγεία σε σχέση με τα νεότερα ιατρικά δεδομένα, χωρίς να παραβλέπουν την ύπαρξη ενός αξιοπρεπούς εισοδήματος.

✓ **Ψυχολογική προετοιμασία των υποψήφιων θετών γονέων και υποστήριξη της οικογένειας**

Μια ακόμη πρόταση, αποτελεί η πολύ καλή ψυχολογική προετοιμασία των υποψηφίων θετών γονέων. Οι υποψήφιοι θετοί γονείς πρέπει να είναι άνθρωποι που μπορούν να δώσουν αγάπη και πριν υιοθετήσουν, να προχωρήσουν στη διαδικασία μόνο όταν είναι έτοιμοι, πλήρως ενημερωμένοι και καλά προετοιμασμένοι.

Έτσι οι υποψήφιοι θετοί γονείς, πρέπει με τη βοήθεια των κοινωνικών λειτουργών να έχουν σκεφθεί καλά πριν πάρουν την απόφαση να υιοθετήσουν, να νιώθουν ικανοί ότι μπορούν να μεγαλώσουν ένα παιδί να αναγνωρίζουν ότι το παιδί έχει ευθύνη, να είναι δίπλα του, να του δώσουν μάθηση, παιδεία, να είναι καλοί γονείς, να μη βγάζουν τα απωθημένα τους στο παιδί να του δώσουν γερές βάσεις στη ζωή και να έχουν ηρεμία. Ακόμη, να έχουν υπομονή και επιμονή αλλά και πολύ κουράγιο, ώστε να μπορούν αν τους τύχουν δυσκολίες να υποστηρίξουν το παιδί και αν χρειαστεί να βάλουν τον εαυτό τους στην άκρη και να μη λογαριάσουν αξιοπρέπεια και εγωισμό, προκειμένου να σώσουν το παιδί τους.

Υπάρχουν γονείς που αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες που οφείλονται στο γεγονός ότι δεν έχουν προετοιμασθεί, αλλά ούτε και έχουν ενημερωθεί κατάλληλα για τις μεγάλες αλλαγές που έχουν ανατρέψει τη ζωή τους. Έτσι προτείνεται ότι ένα ζευγάρι πριν υιοθετήσει, να έχει τη δυνατότητα να έρχεται σε επαφή με οικογένειες που έχουν υιοθετήσει, ώστε να ενημερωθεί, να ακούσει τους προβληματισμούς και τις δυσκολίες των προηγούμενων θετών γονέων. Με αυτή τη διαδικασία, πολλοί υποψήφιοι θετοί γονείς μπορεί να υπαναχωρήσουν, αλλά αυτό πιθανόν να είναι καλύτερο από το να κάνουν πίσω μετά.

Ένας τρόπος που προτείνεται, προκειμένου να βοηθηθούν οι υποψήφιοι θετοί γονείς στην απόφαση τους να υιοθετήσουν, είναι τα ιδρύματα/οργανώσεις να εντάξουν στη διαδικασία της υιοθεσίας, πρόγραμμα με επίσκεψη των υποψηφίων θετών γονιών, σε δύο και σε τρία ζευγάρια που έχουν υιοθετήσει παιδιά και να γίνεται κάτι ανάλογο, όπως το ίδρυμα επισκέπτεται τα σπίτια, το σπίτι των γονιών ή το σπίτι των φίλων ή των συγγενών. Έτσι, κατά κάποιο τρόπο, υποχρεώνει τους υποψήφιους θετούς γονείς, να επισκεφθούν και να ακούσουν τους προβληματισμούς των άλλων θετών γονιών, επειδή όταν από την υπηρεσία παρουσιάζονται οι δυσκολίες, πολλές φορές οι υποψήφιοι να υιοθετήσουν δεν τις

ακούν, νομίζοντας ότι οι αρμόδιοι το λένε σκόπιμα για να τους δοκιμάσουν ή θεωρούν ότι υπερβάλλουν για να τους κάνουν να μετανιώσουν.

Άξιο να σημειωθεί είναι και το ότι παράλληλα με την προσπάθεια της ενημέρωσης, πρέπει να καταβάλλεται και προσπάθεια τόσο για την αλλαγή της νοοτροπίας των γονέων στο θέμα της υιοθεσίας, ώστε αυτοί να θεωρούν την υιοθεσία *«...ως ένα φυσιολογικό γεγονός, χωρίς να νιώθουν άγχος και χωρίς να ξεχνούν την υιοθεσία του παιδιού...»* και *«...να μη ντρέπονται και να μη λυπούνται το παιδί...»*, όσο και για να αποβάλλουν τυχόν νοοτροπία και να μη νιώθουν το παιδί ως ιδιοκτησία τους, επειδή το παιδί *«... είναι ένας ελεύθερος άνθρωπος,, μια ελεύθερη προσωπικότητα και δεν το 'χεις εκεί -μα να σε εξυπηρετεί...»*.

Ακόμη προτείνεται ορισμένες αλλαγές να γίνουν και στη στάση της κοινωνίας απέναντι στην υιοθεσία, ώστε ο θεσμός να είναι πιο ανοικτός και αποδεκτός, αφού *«...το κάθε παιδί πρέπει να έχει τη δική του οικογένεια...»*.

Σημαντικότερη βεβαίως είναι και η υποστήριξη της οικογένειας από τους κοινωνικούς λειτουργούς, μετά την ολοκλήρωση της υιοθεσίας, αφού *«...το βασικότερο είναι η παρακολούθηση της οικογένειας, απ' την κοινωνική λειτουργό...»* και η ενημέρωση σε θέματα που προκύπτουν μετά την υιοθεσία του παιδιού τους, όπως το «πότε» και το «πώς», δηλαδή ποια χρονική στιγμή και με ποιόν τρόπο, θα ενημερώσουν το παιδί για την υιοθεσία του αλλά και πώς θα διαχειριστούν οι γονείς ορισμένες δύσκολες συμπεριφορές του παιδιού τους.

- ✓ **Η κοινωνική υπηρεσία και οι κοινωνικοί λειτουργοί να είναι κοντά στους θετούς γονείς, να υπάρχει καλύτερη συνεργασία υπηρεσιών-θετών γονέων καθώς και των υπηρεσιών μεταξύ τους, παρακολούθηση του παιδιού μετά από την υιοθεσία του.**

Μία ακόμη σημαντική πρόταση αποτελεί και το ότι η κοινωνική υπηρεσία και οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να είναι κοντά στους θετούς γονείς. Οι γονείς, θέλουν στήριξη και συνεχή ενημέρωση, ενώ για όποιο πρόβλημα τους προκύψει, πρέπει να ξέρουν που θα απευθυνθούν για βοήθεια.

Είναι πολύ σημαντικό οι γονείς να ενημερώνονται για τις διαδικασίες που αφορούν θέματα όπως την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και τα εμβόλια του παιδιού τους καθώς και τα εργασιακά δικαιώματά τους. Όταν κοινωνική υπηρεσία και οι ειδικοί, είναι κοντά στους θετούς γονείς, βοηθούν και στην επίλυση του

σοβαρού θέματος που απασχολεί τους γονείς γενικότερα που είναι το «πότε» και το «πώς» πρέπει το παιδί να ενημερώνεται για την υιοθεσία του.

Για το λόγο αυτό επιβάλλεται να γίνονται συναντήσεις με τους γονείς, στο σπίτι τους ή στο γραφείο των κοινωνικών υπηρεσιών, ώστε οι γονείς να γνωρίζουν σε κάθε βήμα τι θα κάνουν. Στο πλαίσιο της υποστήριξης των θετών γονέων και των παιδιών τους εκτός από τη Συμβουλευτική εργασία σε ατομικό επίπεδο με τους κοινωνικούς λειτουργούς με τους δύο γονείς ή και με τον καθένα χωριστά, θεωρείται πολύ σημαντική η ένταξη τους σε Ομάδες Γονέων ή Σχολές Γονέων ή Ομάδες Μητέρων και Ομάδες Πατέρων καθώς επίσης και Ομάδες Παιδιών. Εφήβων ή Ενηλίκων Υιοθετημένων- Οι ειδικοί οφείλουν να έχουν και να διαθέτουν περισσότερο χρόνο, ώστε να ασχολούνται με τους γονείς και τα παιδιά.

Στη διαδικασία της υιοθεσίας επιβάλλεται να υπάρχει καλύτερη συνεργασία των υπηρεσιών και των ειδικοτήτων μεταξύ τους, όπως ο κοινωνικός λειτουργός με τον ψυχολόγο και τον παιδοψυχίατρο, που ασχολούνται με τα θέματα της υιοθεσίας, αλλά και της δικαιοσύνης, αφού θα ήθελαν *«...να είναι και οι δικαστές λίγο πιο ευαίσθητοι και να υπάρχει μια βοήθεια και συνεργασία με τις κοινωνικές υπηρεσίες...»*.

Πέραν τούτων και επειδή δεν αρκεί μόνο η καλή συνεργασία των υπηρεσιών μεταξύ τους, αφού στο πλαίσιο της τέλεσης της υιοθεσίας, οι κοινωνικές υπηρεσίες συνεργάζονται και με άλλες υπηρεσίες της κοινότητας που σχετίζονται με τη διαδικασία της υιοθεσίας, όπως Νοσοκομεία, Δημοτολόγια και Εισαγγελία, πολύ σημαντική θεωρείται και η καλή συνεργασία των υπηρεσιών με τους θετούς γονείς, με την απρόσκοπτη εξυπηρέτηση και την υποστήριξη των θετών γονέων γενικότερα από τις αρμόδιες υπηρεσίες, τηρώντας το απόρρητο και απλοποιώντας τις γραφειοκρατικές διαδικασίες.

Επιπρόσθετα, σαν πρόταση βελτίωσης του θεσμού της υιοθεσίας, προτείνεται ώστε η κοινωνική υπηρεσία, στην οποία έχει ανατεθεί αυτό το σοβαρό κομμάτι του κοινωνικού ιστού, της υιοθεσίας, επιβάλλεται, ώστε να υπάρχει παρακολούθηση και συνέχεια της υιοθεσίας. Πρέπει δηλαδή, όπως δηλώθηκε σε συζήτηση της έρευνας, *«...ο κοινωνικός λειτουργός να μην κλείνει την πόρτα εκεί που τελειώνει η υπογραφή στο δικαστήριο, γιατί αυτός θα βοηθήσει περισσότερο στη συμπεριφορά των γονιών, πως θα μπορέσει να το περάσουνε στο παιδί ...γιατί και αυτό διαμορφώνει το χαρακτήρα του μετά ...»*.

✓ Βελτίωση της σχετικής νομοθεσίας, διεύρυνση και εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου

Βασική και απαραίτητη βέβαια προϋπόθεση που θα συμβάλλει στην αρτιότερη, πιο ουσιαστική αλλά και αποδοτική λειτουργία του θεσμού της υιοθεσίας, αποτελεί η βελτίωση της σχετικής νομοθεσίας, με τη διεύρυνση και τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου, ώστε οι συνθήκες υιοθεσίας να γίνουν πιο ευνοϊκές και να υποστηρίζονται νομικά οι γονείς και τα παιδιά προς όφελος όλων.

Στις διατάξεις του εκσυγχρονισμού του νομικού θεσμικού πλαισίου, προτείνεται να αναφερθούν και να καλυφθούν νομικά όλες οι δυνατές περιπτώσεις για υιοθεσία, οι δε ιδιωτικές υιοθεσίες να μην καταργηθούν, αλλά αντίθετα να συμπεριληφθούν και να τεθούν στο νομικό πλαίσιο διασφαλίζοντας το παιδί και τους θετούς γονείς. Κρίνεται απαραίτητο, ώστε *«...η ιδιωτική υιοθεσία να μην καταργηθεί, αλλά να μπου σε κάποια νόμιμα πλαίσια, όλες οι πτυχές της και κυρίως το οικονομικό, που δημιουργεί ζητήματα πολλές φορές...»* και ακόμη *«...η ιδιωτική υιοθεσία πρέπει να γίνει εύκολη γιατί η υπογεννητικότητα στην Ελλάδα είναι πάρα πολύ μεγάλη...ας τα κάνουμε πιο εύκολα τα πράγματα, ας κλείσουν αυτά τα ιδρύματα που δε χρειάζονται, ας πάμε μπροστά...»*.

Είναι πολύ σημαντικό, στις νομικές διατάξεις να περιληφθούν και άρθρα που θα προβλέπουν υποστηρικτικές εργασιακές ρυθμίσεις για τις εργαζόμενες μητέρες που υιοθέτησαν, αφού το άρθρο του ισχύοντος νόμου δεν αναγνωρίζει την υιοθεσία ως κάτι φυσιολογικό, με συνέπεια το παιδί να στερείται τη μητέρα του κατά την κρίσιμη περίοδο της προσαρμογής του και οι εργαζόμενοι θετοί γονείς να συναντούν δυσκολίες στην ανατροφή του: *«...Η γυναίκα μου δουλεύει σε ιδιωτική τράπεζα πολλές ώρες...δε δεχτήκανε άδεια για το παιδί όταν το αποκτήσαμε...δε δεχτήκανε γιατί δεν είναι φυσιολογικό. Η υιοθεσία δεν αναγνωρίζεται στο άρθρο που λέει ένα χρόνο θα κάτσεις σπίτι σου, όχι. Ένα μειωμένο ωράριο της δώσανε 2 ωρών, μόνο αυτό, τα κατάφερε για 3 μήνες...το γράμμα της εγκύκλιο μιλάει για εγκυμοσύνη και ....εφόσον δεν υπήρξε εγκυμοσύνη δεν παίρνεις άδεια... είχε ένα μωρό σπίτι, δε μπορούσε να είναι από πάνω...»*, ανέφερε χαρακτηριστικά ένας πατέρας στον κοινωνικό λειτουργό. Επίσης, οι θετοί γονείς νιώθουν ιδιαίτερα ακάλυπτοι και ανασφαλείς όταν προκύπτουν θέματα υγείας πριν από την υιοθεσία του παιδιού τους και χρειάζεται ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ή νοσηλεία.

Για το λόγο αυτό θεωρείται πολύ σημαντικό να μην παραληφθεί στις νομικές ρυθμίσεις η ασφαλιστική κάλυψη της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης του προς

υιοθεσία παιδιού από τον ασφαλιστικό φορέα των υποψηφίων θετών γονέων και κατά το χρονικό διάστημα που αναλαμβάνουν τη φροντίδα του στο σπίτι τους μέχρι της τελεσιδικία της απόφασης της υιοθεσίας του και την ένταξη του στην οικογενειακή τους μερίδα στο Δήμο όπου ανήκουν.

Συμπερασματικά, τονίζεται ότι για την επιτυχή έκβαση της υιοθεσίας θεωρούνται πολύ σημαντικοί παράγοντες η ανάγκη συγκρότησης και καθιέρωσης ενός σύγχρονου και ευέλικτου συστήματος υιοθεσίας καθώς και η λειτουργία μιας Κεντρικής Αρχής που μπορεί να λειτουργήσει σε επίπεδο διεπιστημονικής ομάδας. Πολύ σημαντική επίσης, κρίνεται η συνεχής επιμόρφωση και εξειδίκευση των στελεχών ψυχικής υγείας, οι οποίοι ασχολούνται συμβουλευτικά και θεραπευτικά με τη θετή οικογένεια.

8.3 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Η μελέτη σχετικά με την υιοθεσία στη χώρα μας θα πρέπει να είναι συνεχής και να στηρίζεται πάντα στις προδιαγραφές των ακαδημαϊκών δομών εκπόνησης. Τα ερωτήματα που προκύπτουν για περαιτέρω μελλοντικές έρευνες μπορούν να βασίζονται :

- ◇ Στη διερεύνηση της ένταξης των μέσων της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στις γραφειοκρατικές διαδικασίες της υιοθεσίας
- ◇ Στη διερεύνηση στάσεων και αντιλήψεων σχετικά με τα μέσα τα οποία δύναται να διευκολύνουν τη συμβουλευτική της οικογένειας με υιοθετημένα παιδιά.
- ◇ Στην αξιολόγηση και εξέλιξη του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου της υιοθεσίας σε σχέση με τα νέα κοινωνικοοικονομικά και πολιτικά δεδομένα.
- ◇ Στην αξιολόγηση και επάρκεια των γνώσεων των φορέων ψυχικής υγείας σχετικά με τη διαχείριση της θετής οικογένειας και του υιοθετημένου παιδιού;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Αγάθωνος-Γεωργοπούλου, Ε., (1991). *Κακοποίηση και Παραμέληση παιδιών*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Γυριδάκη, Στ., (1991). *Η υιοθεσία ανηλίκων*. Αθήνα: Gutenberg.
- Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας, (2000). *Κέντρο Βρεφών "Η Μητέρα" Υιοθεσία-Τάσεις, πολιτική, πρακτική*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Ευαγγελίδου-Τσικρικά, Φ., (2001). *Μορφές ανίσχυρου της υιοθεσίας και τρόποι προσβολής της, Μια κριτική προσέγγιση της ελαττωματικής υιοθεσίας σε συνάρτηση με τη νομική της φύση*. Αθήνα: Σάκκουλα Α.Ε.
- Εφημερίδα της κυβερνήσεως, Ν.2101/1992, *Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού*. ΦΕΚ. 192/2.12.1992.
- Εφημερίδα της κυβερνήσεως, Ν.3765/2009, *Κύρωση της Σύμβασης για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία σχετικά με τη διακρατική υιοθεσία*. ΦΕΚ.101/1.7.2009.
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Προεδρικό Διάταγμα, «*Οργάνωση και λειτουργία του θεσμού της αναδοχής ανηλίκων*». ΦΕΚ.114Α'/16.7.2009.
- Καλλινικάκη, Θ., (1998). *Κοινωνική Εργασία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Καλλινικάκη, Θ., (2001). *Ανάδοχη Φροντίδα, Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κουσίδου, Τ., (1974). *Το απροστάτευτο βρέφος*. Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού.
- Κουσίδου, Τ., (2000). *Υιοθεσία, Τάσεις- Πολιτική- Πρακτική*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Κουσκουρέλου, Γ., (1999). *Υιοθεσία και Αναδοχή*. Καλαμάτα: Σακελλαρίου.
- Κυπριανός, Π., (2007). *Παιδί, οικογένεια, κοινωνία*. Αθήνα: Gutenberg.

Μουσούρου, Λ. Μ., (2005). *Οικογένεια και οικογενειακή πολιτική*. Αθήνα: Gutenberg.

Νόβα-Καλτσούνη, Χ., (2004). *Κείμενα κοινωνιολογίας του γάμου και της οικογένειας*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Παπαγιαννακοπούλου-Σπέντζα, Ε., (1994). *Το τρίγωνο της Υιοθεσίας-συναισθήματα και ανάγκες των ατόμων που εμπλέκονται σε αυτό*. Συνέδριο «Οικογένεια και Οικογενειακή πολιτική σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο», Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας.

Παπαγιαννακοπούλου-Σπέντζα, Ε., (1998). *Μυστικότητα στην υιοθεσία. Αναζήτηση ριζών-Νέα αντίληψη*. Κοινωνική Εργασία, τεύχος 47.

Παπαϊωάννου, Κ., (2000). *Παιδιά – Γονείς – Κοινωνικοί Λειτουργοί*. Αθήνα: Έλλην.

Ρήγα, Α. Β., (2006). *Οι κοινωνικές αναπαραστάσεις για την οικογένεια σήμερα*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα.

Σπυριδάκης, Μ. Ι., (2006). *Υιοθεσία ενηλίκων*. Αθήνα: Σάκκουλας Α. – Σπυριδάκης Μ.

Συλλογικό έργο, (2009). *Οικογένεια*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Φουντεδάκη, Κ., (2010). *Υιοθεσία, ο Ν.2447/1996. Οι τροποποιήσεις και η εφαρμογή του*. Αθήνα: Σάκκουλα Α.Ε.

Ξένη Βιβλιογραφία

Eldridge, S., (2004). *Τι θα ήθελα να γνωρίζουν οι γονείς μου όταν με υιοθέτησαν*. Αθήνα: Θυμάρι.

Hughes, M., & Kroehler, C., (2007). *Κοινωνιολογία, Οι βασικές έννοιες*. Αθήνα: Κριτική.

Maguire, L., (2002). *Clinical social work: beyond generalist practice with individuals, groups and families*. California: Brooks/Cole.

Satir, Virginia, (1988). *Πλάθοντας ανθρώπους*. Αθήνα: Κέδρος.

Triseliotis, J., (2000). *Επίκαιρα θέματα στην πολιτική και πρακτική της υιοθεσίας στη Βρετανία*. Υιοθεσία-Τάσεις, Πολιτική, Πρακτική, Κέντρο Βρεφών «Η ΜΗΤΕΡΑ». Αθήνα: Γρηγόρης.

Lacan, Jacques, (1987). *Η οικογένεια*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Διαδικτυακές Πηγές

<http://www.paidorama.com/eisagwgi-stous-kanones-diethnous-iiothesias.html>

Πρόσβαση στις 15/11/2015

<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=67368>

Πρόσβαση στις 04/12/2015

<http://www.imommy.gr/mama/psychologia/article/6573/yiothesia-ola-osa-tha-prepei-nagnwrizete/>

Πρόσβαση στις 04/12/2015

[http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/0/1D1CCD718D21B9F3C2256E5B0050D191/\\$file/Foster%20parents.pdf?OpenElement](http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/0/1D1CCD718D21B9F3C2256E5B0050D191/$file/Foster%20parents.pdf?OpenElement)

Πρόσβαση στις 6/12/2015

http://kppl.gr/?page_id=156

Πρόσβαση στις 10/12/2015

<http://psychografimata.com/18069/i-anadochi-pedion/>

Πρόσβαση στις 11/12/2015

http://www.ekka.org.gr/portal_docs/publication/picture/31_1009.pdf

Πρόσβαση στις 18/02/2016

<http://www.tovima.gr/files/1/2015/06/10/simbiosi.pdf>

Πρόσβαση στις 17/02/2016

<http://www.ucy.ac.cy/pakepe/el/research-services/research-kind>

Πρόσβαση στις 19/02/2016

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

Η Οργάνωση και λειτουργία του θεσμού της αναδοχής ανηλίκων διέπεται υπό τη νομική κατοχύρωση του Προεδρικού Διατάγματος 86/2009. Τα σημαντικότερα σημεία του εν λόγω διατάγματος είναι:

Το άρθρο 1 αναφέρεται στην Ανάδοχη οικογένεια και τις Προϋποθέσεις. Πιο συγκεκριμένα :

«Κατάλληλοι για να γίνουν ανάδοχοι, κατά την έννοια των άρθρων 1533 παρ. 4, 1607 παρ. 1 εδ. 1, 1655 του Αστικού Κώδικα και του άρθρου 9 του ν. 2082/1992, είναι οικογένειες αποτελούμενες από συζύγους με ή χωρίς παιδιά, ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μεμονωμένα άτομα (άγαμα ή διαζευγμένα ή χήρα) με ή χωρίς παιδιά, που μπορεί να είναι συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας, οποιουδήποτε βαθμού με τον ανήλικο (συγγενική αναδοχή). Η συγγενική αναδοχή πρέπει να προτιμάται»(Προεδρικό Διάταγμα,86/2009).

«Η τοποθέτηση ανηλίκου σε ανάδοχους γονείς επιτρέπεται εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α) «Οι ανάδοχοι γονείς πληρούν τα όρια ηλικίας και έχουν διαφορά ηλικίας από τον αναδεχόμενο, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία περί υιοθεσίας».

β) «Οι ανάδοχοι γονείς και οι συνοικούντες με αυτούς έχουν καλή ψυχική, διανοητική και σωματική υγεία, ιδίως μάλιστα δεν πάσχουν από χρόνια μεταδοτικά νοσήματα».

γ) «Οι ανάδοχοι γονείς και οι συνοικούντες με αυτούς δεν έχουν καταδικασθεί τελεσίδικα ή δεν εκκρεμεί σε βάρος τους ποινική δίωξη για τα αδικήματα εκείνα που επισύρουν έκπτωση από τη γονική μέριμνα, σύμφωνα με το άρθρο 1537 του Αστικού Κώδικα, καθώς και για τα προβλεπόμενα από την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία περί ναρκωτικών και περί εμπορίας ανθρώπων και οργάνων».

δ) «Οι ανάδοχοι γονείς έχουν αποδεδειγμένα τη δυνατότητα να καλύψουν τα βασικά έξοδα διατροφής, μόρφωσης και ιατρικής περίθαλψης του ανάδοχου τέκνου, διαθέτοντας επαρκείς προς τούτο οικονομικούς πόρους και καταβάλλοντας προσωπική φροντίδα»(Προεδρικό Διάταγμα,86/2009).

Το άρθρο 2 έχει τίτλο «Ανήλικοι δυνάμενοι να τοποθετηθούν σε ανάδοχη οικογένεια» και αναφέρει ότι:

«Οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος μπορούν, να τοποθετήσουν το ανήλικο παιδί, με γνώμονα πάντα το συμφέρον του, σε ανάδοχη οικογένεια, κατά προτίμηση συγγενική».

«Προκειμένου για τοποθέτηση ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια, από νομικό πρόσωπο που έχει οριστεί επίτροπος του κατά το άρθρο 1600 του Αστικού Κώδικα συνάπτεται μεταξύ του επιτρόπου, όπως αυτός κατά περίπτωση εκπροσωπείται νόμιμα, και των ανάδοχων γονέων σύμβαση, σύμφωνα με την οποία ο ανάδοχος γονέας αναλαμβάνει την πραγματική φροντίδα του ανηλίκου, και όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον Αστικό Κώδικα και το παρόν προεδρικό διάταγμα»(Προεδρικό Διάταγμα,86/2009)..

«Για να τοποθετηθεί με δικαστική απόφαση ανήλικος σε ανάδοχη οικογένεια, πρέπει το συμφέρον του να επιβάλλει την ανάθεση της πραγματικής φροντίδας του σε τρίτους (ανάδοχους γονείς), ιδίως δε συγγενείς κατά το άρθρο 1 παρ. 1 του παρόντος είτε γιατί οι γονείς του αδυνατούν ή εμποδίζονται να ασκούν, κατά τρόπο ικανοποιητικό, εν όλω ή εν μέρει τη γονική μέριμνα, είτε γιατί ο επίτροπός του αδυνατεί ή εμποδίζεται να ανταποκριθεί στα καθήκοντά του που σχετίζονται με την εξασφάλιση της υγιούς σωματικής και πνευματικής ανάπτυξης του ανηλίκου. Η αναδοχή ανηλίκου προκρίνεται ιδίως σε περιπτώσεις εκθέτων, ορφανών ή εγκαταλελειμμένων και από τους δύο γονείς τους ή προκειμένου περί εκτός γάμου μη αναγνωρισμένων τέκνων, από τη μητέρα τους, κακοποιημένων ή παραμελημένων από τους γονείς τους ή άλλους συννοκούντες, καθώς και ανηλίκων που διαβιούν σε ιδρύματα» (Προεδρικό Διάταγμα,86/2009).

Το Άρθρο 4 αναφέρει τις Παροχές και διευκολύνσεις σε ανάδοχους γονείς. Αναλυτικότερα :

1. α. «Στους ανάδοχους με δικαστική απόφαση ή με σύμβαση κατά το άρθρο 2 παρ. 1 εδάφιο δεύτερο του παρόντος, γονείς, και για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναδοχή, παρέχεται η προβλεπόμενη από την υπουργική απόφαση του άρθρου 9 παρ. 5 του ν. 2082/1992, όπως ισχύει, οικονομική ενίσχυση για την κάλυψη των τρεχουσών αναγκών του ανηλίκου».

β. «Οι ανάδοχοι γονείς, κατόπιν προηγούμενης αιτιολογημένης απόφασης της διοίκησης του φορέα που έχει την ευθύνη της εποπτείας της συγκεκριμένης αναδοχής, ενισχύονται οικονομικά από τον προϋπολογισμό του φορέα, στο πλαίσιο της παρεχόμενης κατά τα ανωτέρω ενίσχυσης, προκειμένου να αντεπεξέλθουν σε ειδικές δαπάνες, αναγκαίες για την προσωπική φροντίδα και την ομαλή ανάπτυξη του ανηλίκου, ιδίως σε δαπάνες ορθοδοντικής, λογοθεραπείας, φυσικοθεραπείας ή άλλης εξειδικευμένης θεραπείας. Οι παραπάνω αναφερόμενες ανάγκες πρέπει να αποδεικνύονται από γνωμάτευση ειδικού ιατρού».

γ. «Στην περίπτωση αναδοχής, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 εδάφιο πρώτο του παρόντος, τότε μόνο καταβάλλεται οικονομική ενίσχυση στους ανάδοχους γονείς, όταν ο υπόχρεος προς καταβολή διατροφής στον ανήλικο αδυνατεί να την παράσχει. Η αδυναμία καταβολής διατροφής πρέπει να προκύπτει, ιδίως από προσαγωγή πιστοποιητικού απορίας ή από εκκαθαριστικό φόρου εισοδήματος των τριών τελευταίων ετών»(Προεδρικό Διάταγμα,86/2009).

2. «Ο ανήλικος που τοποθετείται σε ανάδοχη οικογένεια και για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναδοχή καλύπτεται ιατροφαρμακευτικά από τον ασφαλιστικό οργανισμό του έχοντος την επιμέλειά του. Σε περίπτωση που ο έχων την επιμέλεια του ανηλίκου είναι ανασφάλιστος ή ο ανήλικος προστατεύεται από φορείς πρόνοιας, εκδίδεται πιστοποιητικό απορίας από τις αρμόδιες υπηρεσίες».

3. «Οι ανήλικοι που προέρχονται από ιδρύματα και τοποθετούνται σε ανάδοχες οικογένειες, καθώς και οι ανήλικοι που τοποθετούνται σε ανάδοχη οικογένεια με δικαστική απόφαση ή κατόπιν σύμβασης μεταξύ των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, που είναι φυσικό πρόσωπο, με την ανάδοχη οικογένεια, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο υπόχρεος προς καταβολή διατροφής στον ανήλικο αδυνατεί να την παράσχει, εγγράφονται κατά προτεραιότητα και φοιτούν δωρεάν στους παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς αρμοδιότητας των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. του τόπου κατοικίας των ανάδοχων γονέων.

Ομοίως γίνονται δεκτοί, κατά προτεραιότητα, χωρίς κλήρωση και χωρίς περιορισμό στα νηπιαγωγεία και στα ολοήμερα δημοτικά σχολεία όπου αυτά υπάρχουν. Επίσης, φιλοξενούνται, κατά προτεραιότητα, στις παιδικές εξοχές και τα Κέντρα Οικογενειακών Διακοπών που λειτουργούν στο πλαίσιο του κρατικού προγράμματος» (Προεδρικό Διάταγμα,86/2009).

Το Άρθρο 5 σχετίζεται με την Εποπτεία της αναδοχής και αναφέρει ότι :

1. «Η εποπτεία της αναδοχής, σύμφωνα με το νόμο και τις ειδικότερες ρυθμίσεις του παρόντος, ανατίθεται, κατά περίπτωση, στους εξής φορείς»:

α. «Στις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας, οι οποίες αποτελούν ανεξάρτητα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, υπό την εποπτεία της οικείας Διοίκησης Υγειονομικής Περιφέρειας (Δ.Υ.ΠΕ.) και του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, για τους ανηλίκους που έχουν υπό την προστασία τους».

β. «Στις Διευθύνσεις Κοινωνικής Πρόνοιας ή, κατά περίπτωση, στα Τμήματα Πρόνοιας των Διευθύνσεων Υγείας και Πρόνοιας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, για τους ανηλίκους των οποίων η επιτροπεία έχει ανατεθεί σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα κατά το άρθρο 1600 του Αστικού Κώδικα».

γ. «Στα δημοτικά βρεφοκομεία για τους ανηλίκους που έχουν υπό την προστασία τους» (Προεδρικό Διάταγμα,86/2009).

2. «Ο αρμόδιος για την εποπτεία της αναδοχής φορέας υποχρεούται»:

α. «να οργανώνει επισκέψεις οργάνων του τακτικά μια φορά το μήνα και εκτάκτως όποτε το κρίνει σκόπιμο στην ανάδοχη οικογένεια, για να διαπιστώνει τους όρους διαβίωσης και ανατροφής του τοποθετηθέντος ανηλίκου. Οι επισκέψεις μπορεί να γίνονται και χωρίς προειδοποίηση των ανάδοχων γονέων»,

β. «να καταβάλλει τακτικά την οικονομική ενίσχυση του άρθρου 4 παρ. 1 του παρόντος»,

γ. «να χορηγεί τη σχετική βεβαίωση στους ανάδοχους γονείς έτσι ώστε να τους παρέχονται οι διευκολύνσεις που προβλέπονται στο άρθρο 4 παρ. 3 του παρόντος»,

δ. «να συνεργάζεται εποικοδομητικά με τους ανάδοχους γονείς και να τους διευκολύνει, κατά το μέτρο του δυνατού, στην άσκηση των καθηκόντων τους ως ανάδοχων γονέων»,

ε. «να επιλαμβάνεται αμέσως επειγουσών περιπτώσεων που αφορούν τον ανήλικο ευθύς μόλις ειδοποιηθεί από τον ανάδοχο γονέα ή τρίτο»,

στ. «να παρέχει τις αναγκαίες συμβουλές στους ανάδοχους γονείς για θέματα που αφορούν την όλη λειτουργία του οικογενειακού περιβάλλοντος και μπορούν να επηρεάσουν την ομαλή διαβίωση του ανηλίκου»,

ζ. «να συμπεριφέρεται προς τους ανάδοχους γονείς με τον επιβαλλόμενο σεβασμό χωρίς καμιά διάκριση λόγω κοινωνικής ή οικονομικής κατάστασης ή πολιτικών ή θρησκευτικών πεποιθήσεών τους, τηρώντας κατά τα λοιπά τις διατάξεις του νόμου 3304/2005, όπως κάθε φορά ισχύει»,

3. «Ο αρμόδιος για την εποπτεία της αναδοχής φορέας, συντάσσει και αποστέλλει ανά εξάμηνο στο αρμόδιο Δικαστήριο έκθεση σχετικά με τις αναφερόμενες στην παρ. 2 δράσεις του, εάν δεν προκύψει ανάγκη για έκτακτη ενημέρωσή του» (Προεδρικό Διάταγμα,86/2009).

Τέλος, πολύ σημαντικό στο παρών Προεδρικό Διάταγμα είναι το άρθρο 8 στο οποίο αναφέρονται οι κυρώσεις. Πιο συγκεκριμένα:

1. «Ο ανάδοχος γονέας που παραβαίνει τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος, πέρα από άλλες κυρώσεις που προβλέπουν κείμενες διατάξεις, χάνει την ιδιότητα του ανάδοχου γονέα για ένα έτος από την έκδοση της σχετικής διαπιστωτικής απόφασης του φορέα. Σε περίπτωση υποτροπής η ιδιότητα του ανάδοχου γονέα χάνεται οριστικά»(Προεδρικό Διάταγμα,86/2009).

2. «Ειδικότερα, ο ανάδοχος γονέας που καταδικάστηκε τελεσίδικα για αδίκημα από εκείνα που επισύρουν, σύμφωνα με το άρθρο 1537 του Αστικού Κώδικα, έκπτωση από τη γονική μέριμνα ή για κακοποίηση ή παραμέληση ανηλίκου ή για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή για παράβαση της ισχύουσας νομοθεσίας περί ναρκωτικών ή περί εμπορίας ανθρώπων ή οργάνων, εκπίπτει αυτοδίκαια της ιδιότητας του ανάδοχου γονέα και δεν δύναται να κριθεί στο μέλλον ανάδοχος γονέας δια βίου, επιφυλασσομένων των διατάξεων των άρθρων 1662 και 1663 του Αστικού Κώδικα. Η σχετική απόφαση κοινοποιείται στον ανάδοχο γονέα και στο Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης προκειμένου να καταχωρηθεί στο Μητρώο του άρθρου 6 παρ. 1.»(Προεδρικό Διάταγμα,86/2009).

3. «Υπάλληλοι των αρμόδιων υπηρεσιών, που υπαίτια παραβαίνουν τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος, ελέγχονται πειθαρχικώς, κατά τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα ή άλλων ειδικών νόμων, επιφυλασσομένης και τυχόν ποινικής ευθύνης τους» (Προεδρικό Διάταγμα,86/2009).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: Ν.2101/1992 - ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

1. Κάθε παιδί που στερείται προσωρινά ή οριστικά το οικογενειακό του περιβάλλον ή το οποίο για το δικό του συμφέρον δεν είναι δυνατόν να παραμείνει στο περιβάλλον αυτό δικαιούται ειδική προστασία και βοήθεια εκ μέρους του Κράτους.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προβλέπουν γι' αυτό το παιδί μια εναλλακτική επιμέλεια, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τους.
3. Αυτή η επιμέλεια μπορεί να έχει, μεταξύ άλλων, τη μορφή της τοποθέτησης σε μία οικογένεια, της ΚΑΦΑΛΑΗ του ισλαμικού δικαίου, της υιοθεσίας ή, σε περίπτωση ανάγκης της τοποθέτησης σε ένα κατάλληλο για την κατάσταση ίδρυμα για παιδιά. Κατά την επιλογή ανάμεσα σ' αυτές τις λύσεις, λαμβάνεται δεόντως υπόψη η ανάγκη μιας συνέχειας στην εκπαίδευση του παιδιού, καθώς και η εθνική, θρησκευτική, πολιτιστική και γλωσσολογική καταγωγή του (Ν. 2101/1992).

Όπως αναφέρεται στο άρθρο 21 της παρούσας σύμβασης σχετικά με την υιοθεσία παιδιών :

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη που αναγνωρίζουν και επιτρέπουν την υιοθεσία διασφαλίζουν ότι εκείνο που πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη στην προκειμένη περίπτωση είναι το συμφέρον του παιδιού και :

- α. μεριμνούν ώστε η υιοθεσία ενός παιδιού να μην επιτρέπεται παρά μόνο από τις αρμόδιες αρχές, οι οποίες αποφαινόμενες, σύμφωνα με το νόμο και με τις εφαρμοζόμενες διαδικασίες και επί τη βάση όλων των αξιόπιστων σχετικών πληροφοριών.
- β. αναγνωρίζουν ότι η υιοθεσία στο εξωτερικό μπορεί να αντιμετωπισθεί ως ένα άλλο μέσο εξασφάλισης στο παιδί της αναγκαίας φροντίδας, εάν αυτό δεν μπορεί να τοποθετηθεί σε μία ανάδοχη ή σε μια υιοθετούσα οικογένεια ή να ανατραφεί σωστά στη χώρα της καταγωγής του (Ν. 2101/1992).
- γ. μεριμνούν ώστε, σε περίπτωση υιοθεσίας στο εξωτερικό, το παιδί απολαμβάνει των ίδιων προστατευτικών μέτρων και προδιαγραφών με εκείνα που υπάρχουν στην περίπτωση εθνικής υιοθεσίας
- δ. παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι, σε περίπτωση διακρατικής υιοθεσίας, η τοποθέτηση του παιδιού δεν απολήγει σε ανάρμοστο υλικό όφελος για τα πρόσωπα που είναι αναμειγμένα σ' αυτή (Ν. 2101/1992).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η γνώμη των κοινωνικών λειτουργών για την υιοθεσία

* Απαιτείται

Φύλο *

- άνδρας
- γυναίκα

Ηλικία *

- 20-30
- 31-40
- 41-50
- 51 και άνω

Επίπεδο εκπαίδευσης *

- πτυχίο κοινωνικού λειτουργού Τ.Ε.
- πτυχίο κοινωνικού λειτουργού Π.Ε.
- μεταπτυχιακός τίτλος
- διδακτορικός τίτλος

Επαγγελματική κατάσταση *

- ιδιωτικός τομέας
- δημόσιος τομέας
- αυτοαπασχολούμενος
- άνεργος
- Άλλο:

Ποιος από τους παρακάτω λόγους θεωρείτε ότι ανταποκρίνεται περισσότερο στην έννοια της υιοθεσίας *

- αποφυγή ιδρυματικής περίθαλψης του παιδιού
- εξασφάλιση οικογενειακού περιβάλλοντος
- διατήρηση ψυχικής υγείας ζευγαριών που δε μπορούν να αποκτήσουν παιδί

Η Ελλάδα διαθέτει μεγάλη γραφειοκρατία σχετική με την πραγματοποίηση της υιοθεσίας *

- διαφωνώ
- μάλλον διαφωνώ
- ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- μάλλον συμφωνώ
- συμφωνώ

Τα μέτρα προστασίας του υιοθετημένου παιδιού στη χώρα μας είναι επαρκή *

- διαφωνώ
- μάλλον διαφωνώ
- ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- μάλλον συμφωνώ
- συμφωνώ

Ο μακροσκελής έλεγχος της οικογενειακής κατάστασης της θετής οικογένειας παρουσιάζεται ανασταλτικός παράγοντας για τη διεκπεραίωση της υιοθεσίας *

- διαφωνώ
- μάλλον διαφωνώ
- ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- μάλλον συμφωνώ
- συμφωνώ

Κατά τη γνώμη σας για να πραγματοποιηθεί η πράξη της υιοθεσίας θα πρέπει η θετή οικογένεια να έχει μεγάλη οικονομική επιφάνεια *

- διαφωνώ
- μάλλον διαφωνώ
- ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- μάλλον συμφωνώ
- συμφωνώ

Σε ποια συχνότητα θα πρέπει η θετή οικογένεια να ελέγχεται μετά την πράξη της υιοθεσίας *

- 1 φορά το τετράμηνο
- 1 φορά το χρόνο
- περισσότερο από 2 φορές το χρόνο
- περισσότερο από 4 φορές το χρόνο

Ποια θεωρείτε κυριότερη αιτία που η βιολογική μητέρα, συναινεί στην υιοθεσία του παιδιού της *

- οικονομικοί παράγοντες
- έλλειψη παρουσίας του φυσικού πατέρα στην ανατροφή του παιδιού
- νεαρές αλλοδαπές κοπέλες χωρίς στήριξη
- παιδί εξωσυζυγικής σχέσης
- ανήλικες μητέρες που δε μπορούν να στηρίξουν το παιδί τους

Οι φυσικές μητέρες αποδέχονται την αναζήτηση ριζών του παιδιού *

- πολύ σπάνια
- σπάνια
- μέτρια
- συχνά
- πολύ συχνά

Θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο θετών γονέων στη χώρα μας; *

- διαφωνώ
- μάλλον διαφωνώ
- ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- μάλλον συμφωνώ
- συμφωνώ

Θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο παιδιών προς υιοθεσία στη χώρα μας; *

- διαφωνώ
- μάλλον διαφωνώ
- ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- μάλλον συμφωνώ
- συμφωνώ

Θα πρέπει να δημιουργηθεί μητρώο βιολογικών γονέων στη χώρα μας ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση ριζών *

- διαφωνώ
- μάλλον διαφωνώ
- ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- μάλλον συμφωνώ
- συμφωνώ

Αν ναι γιατί;

Αν όχι γιατί;

Το κράτος προωθεί επαρκώς την υιοθεσία *

- διαφωνώ
- μάλλον διαφωνώ

- ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- μάλλον συμφωνώ
- συμφωνώ

Ποιο είναι κατά τη γνώμη σας το κυριότερο κριτήριο καταλληλότητας των θετών γονέων *

- σταθερή και υγιή προσωπικότητα
- να έχουν ουσιαστική παιδεία
- να είναι μικρής ηλικίας (έως 45)
- να έχουν οικονομική άνεση
- όλα τα παραπάνω

Θεωρείτε ότι στην ανάδοχη οικογένεια θα πρέπει να παρέχεται συμβουλευτική υποστήριξη πάνω από μια φορά την εβδομάδα; *

- διαφωνώ
- μάλλον διαφωνώ
- ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- μάλλον συμφωνώ
- συμφωνώ